

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA FILOZOFICKÁ

Bakalářské práce
Exekuce lidí ve vyloučených lokalitách

Marie Papazianová

Plzeň, 2024

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA FILOZOFICKÁ
KATEDRA SOCIOLOGIE A SOCIÁLNÍ PRÁCE
STUDIJNÍ PROGRAM SOCIÁLNÍ PRÁCE

Bakalářské práce
Exekuce lidí ve vyloučených lokalitách

Marie Papazianová

JMÉNO VEDOUCÍHO PRÁCE:

prof. PhDr. Hynek Jeřábek, CSc.
Katedra sociologie a sociální práce

Plzeň, 2024

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené literární prameny.

Plzeň, duben 2024

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala mému vedoucímu bakalářské práce prof. PhDr. Hynek Jeřábek, CSc. za jeho flexibilitu a rychlé odezvy při mých četných dotazech, také za možnost konzultací online, či ve večerních hodinách. Děkuji mu za jeho odborné rady a skvělé vedené mé bakalářské práce. Děkuji všem mým respondentům za to, že si na mě našli čas a byli ochotni se se mnou upřímně bavit o nepříjemném tématu, které často vyvolává spoustu emocí. Velké poděkování náleží také mé rodině a přátelům za podporu během studia, a hlavně v období psaní bakalářské práce.

OBSAH

1. TEORETICKÉ UKOTVENÍ	3
1.1 Sociální vyloučení a sociálně vyloučené lokality	3
1.2 Sociální bydlení	4
1.3 Nedostatek sociálních bytů	5
2 VLV CHUDOBY NA VZDĚLÁNÍ	6
2.1 Vzdělání romských dětí	6
2.2 Vlivy prostředí	7
3 ZAMĚSTNÁNÍ A ZADLUŽENÍ	9
3.1 Omezená možnost řešení finančních obtíží.....	9
3.2 Nejisté pracovně právní vztahy.....	9
3.3 Vnější a vnitřní příčiny	10
3.4 Práce na černo	10
4 EXEKUCE	11
4.1 Četnost exekucí v ČR.....	11
4.2 Osobní bankrot.....	11
4.3 Dětské exekuce	12
5 MILOSTIVÉ LÉTO	14
5.1 Osoby, které mohou zažádat o Milostivé léto	14
5.2 Na co se Milostivé léto vztahuje	14
5.3 Efektivnost milostivého léta III.....	14
5.4 Účel Milostivého léta	15
6 CÍL PROJEKTU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	16
6.1 Cíl projektu	16
6.2 Výzkumné otázky	16
7 HYPOTÉZY	17
8 METODOLOGIE	18
8.1 Kvalitativní forma šetření	18
8.2 Metody výzkumného šetření	18
8.3 Účelové vzorkování	19
8.4 Rozhovory.....	19
8.5 Kvalitativní obsahová analýza	20
9 ETICKÉ SOUVISLOSTI PŘI VEDENÍ ROZHovorů	21
10 VÝSLEDKY	23

10.1	Základní informace o respondentech	23
10.2	Vzdělání	24
10.2.1	Dosažené vzdělání.....	24
10.2.2	Rovné podmínky v přístupu ke vzdělávání	26
10.2.3	Faktory ovlivňující výši vzdělání.....	28
10.3	Zaměstnání.....	30
10.4	Exekuce.....	33
10.5	Milostivé léto	35
10.6	Prevence zadlužení.....	37
10.6.1	Faktory, které mohou předejít zadlužení	37
10.6.2	Projektový den (příklad dobré praxe).....	39
11	SOUHRN VÝSLEDKŮ	40
12	DISKUSE	41
13	ZÁVĚR	44
14	RESUMÉ	46
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	47
	SEZNAM PŘÍLOH	I

ÚVOD

V mé bakalářské práci chtěla bych se zaměřit na exekuce lidí v sociálně vyloučených lokalitách. Již řadu let pracuji s touto komunitou nejen v Plzni, ale i v Hradci u Stodu, Nýřanech, Merklíně či v Chotěšově. Dosud jsem se setkala s desítkami, ne-li stovkami rodin. Přesto znám pouze jednu jedinou, která není zadlužená. Tento fenomén zkoumám již delší dobu a stále mi není přesně jasné, proč zrovna v sociálně vyloučených lokalitách jsou exekuce tak četné. Rozhodla jsem se dané téma více prozkoumat.

Z mé perspektivy chci výzkum uskutečnit, protože toužím pomoci lidem, kterým exekuce velmi zkomplikovaly život, rozklíčovat faktory, proč se tomu tak stalo a ujistit se, zda momentálně mají nějaká opatření, aby se situace již neopakovalo. Pro majoritní společnost to může mít význam z finančního hlediska. Místo toho, aby pobírali dávky, tak by se oni sami mohli stát řádnými plátcí daní a být společnosti prospěšní. Z hlediska sociální práce to může být užitečné, protože pokud se mi povede určit stěžejní faktory, které se zadlužením souvisí, budeme jim moc lépe a na míru pomoci.

Téma financí mě odjakživa zajímalo. Mimo jiné jsem i proto vystudovala Obchodní akademii v Plzni. Nicméně na základě osobních zkušeností s cílovou skupinou, jsem se rozhodla jít po střední škole na vysokou školu ZČU v Plzni na obor Sociální práce.

Pro danou cílovou skupinu jsem již opakovaně vedla programy o finanční gramotnosti a individuální finanční intervenci. Obojí má obrovský úspěch a je o ně stále velký zájem, nejen u dospělých jedinců, ale i mezi mládeží, dokonce i mezi malými dětmi. Jsem toho názoru, že mé dlouholeté zkušenosti s cílovou skupinou mi budou užitečné v hledání respondentů a také v otevřenosti se o daném tématu upřímně bavit.

Chtěla bych, aby výsledkem mé analýzy bylo zbořit mýtus, že lidé v sociálně vyloučených lokalitách nepracují a nemají žádný přehled o financích. Ráda bych poskytla nový pohled na danou problematiku. Zajímá mě, jak situaci vnímají sami respondenti. Chtěla bych, aby oni sami se pokusili určit, proč si myslí, že se tak často lidé ze sociálně vyloučené komunity dostávají do dluhů.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části. V první teoretické části jsem se věnovala charakteristice sociálního vyloučení a situaci v sociálně vyloučených lokalitách. Dále jsem se zabývala tématy vzdělávání, zaměstnání na běžný pracovní poměr a načerno a na konec exekucím a Milostivému létu. V této části jsem popsala definici sociálního vyloučení a sociálního bydlení. Zkoumala jsem vztah mezi vzděláním a sociálním vyloučením. Zajímala jsem se, zda lidé v sociálně vyloučených lokalitách mají rovné příležitosti ve vzdělání.

Soustředila jsem se na dopady základního vzdělání na životní možnosti jednotlivců. Věnovala jsem se také fenoménu nelegální práce a jejímu vlivu na sociálně vyloučené komunity, debatující o příčinách, důsledcích a možných řešeních tohoto jevu. Nakonec jsem se zabývala problematikou exekucí a jejich dopadu na sociálně znevýhodněné jedince a komunity. Probírala jsem, jaký vliv má Milostivé léto na lidi v těžké finanční situaci.

V rámci praktické části jsem provedla polostrukturované rozhovory s mými respondenty. Tyto rozhovory mi poskytly důležité informace a názory přímo z terénu. Kapitoly výsledků jsou rozděleny na základě mých stanovených hypotéz. V těchto kapitolách prezentuji výsledky svého výzkumu a analyzuji je na základě získaných dat z rozhovorů. Porovnávám odpovědi respondentů, hledám vzory a závěry, které podporují nebo vyvracejí mé hypotézy. Takto jsem se snažila získat hlubší pochopení problematiky sociálního vyloučení a jeho důsledků.

1. TEORETICKÉ UKOTVENÍ

V následující části popíšu, co o dané problematice již vím na základě prostudované literatury a svých praxí v terénu. Vysvětlím specifika cílové skupiny v sociálně vyloučených lokalitách a co jsou to exekuce. Chtěla bych věnovat pozornost vzdělání v sociálně vyloučených lokalitách. V neposlední řadě bude pozornost věnována i nabídce práce pro lidi s pouhým základním vzděláním a sociálnímu bydlení v České republice.

Na základě zúčastněného pozorování v terénu jsem si všimla, že lidé ze sociálně vyloučených lokalit mají nejednu exekuci. Často to vzniká dost nevinně. Zapomenou si vyzvednout poštu, nebo jim pošta vůbec nepřijde. Opakovaně se stalo, že se lidé, s kterými pracuji, dostali do exekuce bez předešlého upozornění. Pošťáčky se bojí chodit do určitých čtvrtí, a tak rovnou napíší, že nebyli doma. O nedoplatku se nedozví a hned jim vzniknou exekuce. Domnívám se, že většinu lidí ani nenapadne, že exekuce může vzniknout z pouhého zanedbávání práce zaměstnanců pošty. Samozřejmě je to jen jeden z mnoha faktorů, ale po tomto zjištění jsem se rozhodla, že bych dané téma ráda více prozkoumala a zjistila, jaké všechny faktory na jejich zadlužení mají vliv.

V dané problematice mě zajímá proces, při kterém se člověk dostane do exekucí. Chtěla bych se zaměřit na životní příběhy respondentů, abych rozpoznala jejich zlomové okamžiky a rozhodnutí, které vedly k tomu, že mají dluhy. Zajímá mě jejich pohled na věc a zda dělají něco pro to, aby se již znovu nezadlužili.

1.1 Sociální vyloučení a sociálně vyloučené lokality

Pojem sociální exkluze začal v devadesátých letech minulého století nabývat významu v evropských debatách. Tento zájem vzešel z obav o rozdělení společnosti v důsledku nerovností a obav z rostoucího podílu imigrantů, kteří často čelí obtížím při integraci do nové kultury. Zároveň existuje nedostatek ochoty nebo schopnosti ze strany majoritní kultury přijmout tyto imigranty. Sociální exkluze je vnímána jako hrozba pro sociální integritu a kohezi dané společnosti (Gojová et al., 2014).

Tento koncept reflektuje obavy z vytváření sociálních bariér, které brání přístupu určitých skupin obyvatelstva ke zdrojům, příležitostem a právům, což v konečném důsledku může způsobit rozpad sociální soudržnosti. Centrálním prvkem sociální exkluze je omezení možnosti jednotlivců nebo skupin na plnohodnotnou účast ve společnosti (Gojová et al., 2014).

Tento fenomén vzniká z různých faktorů, včetně ekonomických nerovností, kulturních rozdílů, diskriminace a nedostatku příležitostí. Pro evropské země, které čelí diverzifikaci

společnosti a přílivu imigrantů, se stává řízení sociální exkluze důležitým aspektem politické agendy s cílem dosáhnout rovnováhy a spravedlnosti ve společnosti (Gojová et al., 2014).

Sociálně vyloučené lokality jsou oblasti, kde se shromažďuje více než 20 jednotlivců žijících v podmínkách, které nesplňují minimální standardy, což je zjišťováno podle počtu příjemců příspěvku na živobytí. Tito lidé obývají místo, které je buď fyzicky oddělené od okolního prostoru nebo má symbolické znaky, které naznačují jejich sociální izolaci nebo identifikaci s daným místem. Taková lokalita je považována za ohroženou sociálním vyloučením nebo je sama sociálně vyloučená (Čada et al., 2015).

1.2 Sociální bydlení

Jedná se o bydlení poskytované osobám v bytové nouzi nebo bytovou nouzi bezprostředně ohroženým. Lidem, kteří na bydlení vynakládají nepřiměřenou výši svých příjmů. Sociální bydlení je poskytováno za specifických smluvních podmínek nájmu. Musí být v souladu s určitými principy. Na lokální úrovni je bydlení poskytováno v bytech. Často je spojené se sociálními službami např. na azylové domy, které budují záchrannou síť pro lidi v bytové nouzi (MPSV, 2023b).

Poloha sociálního bytu se nachází většinou mimo sociálně vyloučené lokality. Sociální byt je běžně zkolaudovaný. Je přidělován na základě posouzení bytové nouze. Poskytování bydlení v sociálním bytě je obvykle doprovázeno sociální prací, přičemž její míra závisí na potřebách klienta a domácnosti. Intenzita a frekvence sociální práce je nastavena vždy individuálně po domluvě s klientem. Bere se ohled na konkrétní situaci v domácnosti a posouzení sociální, zdravotní či ekonomické situace jejích členů (MPSV, 2023b).

V případě obyvatel sociálních bytů, kteří podporu sociální práce nepotřebují nebo přestali potřebovat, se poskytované sociální bydlení bez podpory sociální práce někdy označuje jako dostupné bydlení (MPSV, 2023b).

Místní systém sociálního bydlení může obsahovat také prvek krizového bydlení či ubytování, které představuje rychlý nástroj pomoci v krizových situacích. Zpravidla se jedná o sociální službu azylový dům nebo speciálně vyčleněné byty, které podléhají zrychleným postupům při schvalování nájemní smlouvy či smlouvy o ubytování. Jde o krátkodobé formy ubytování, zpravidla poskytované nejdéle do jednoho roku (MPSV, 2023b).

1.3 Nedostatek sociálních bytů

V některých obcích, konkrétně v Brně, Chomutově, Křižánkách, Mostu, Pardubicích, Plzni a Praze 7, kde žije větší počet Romů, byly v roce 2018 testovány programy sociálního bydlení na základě principů modelu "Housing First". Příkladem může být město Brno, kde organizace IQ Roma servis, z. s. poskytovala sociální bydlení v rámci tohoto projektu. Z výsledků závěrečné evaluační zprávy pilotního testování rychlého zabydlení rodin s dětmi (Rapid Re-Housing) vyplývá, že 96 % náhodně vybraných rodin žijících v bytové nouzi bylo schopno udržet si městský nájemní byt po dobu nejméně jednoho roku s poskytnutou podporou. Je pravděpodobné, že většina příjemců této podpory byla právě z řad Romů, protože analýza výchozího stavu účastníků projektu identifikovala etnický původ jako faktor bránící získání bydlení u 35,6 % respondentů (Zpráva o stavu romské menšiny v ČR za rok 2018, 2018).

Otázky bydlení zůstávají jednou z nejvýraznějších oblastí problémů pro Romy. Špatné bytové podmínky této komunity lze přičíst několika faktorům. Od konstatování, že Romové mají nižší příjmy ve srovnání s většinovou populací, což jim ztěžuje finanční dostupnost kvalitního bydlení, přes diskriminaci na trhu s nemovitostmi, až po absenci zákona o sociálním bydlení (Zpráva o stavu romské menšiny v ČR za rok 2018, 2018).

Sociální bydlení je zaměřeno na poskytování stabilního obydlí především pro jedince, kteří nemají trvalé bydliště. Tato kategorie zahrnuje několik specifických situací, včetně osob bez střechy nad hlavou, které přežívají venku nebo jsou ubytovány v noclehárnách. Další skupinou jsou lidé bez domova, kteří bydlí v ubytovnách či institucích, jako jsou sociální ubytovny, ubytovny pro bezdomovce, azylové domy, věznice, zdravotnická zařízení a zařízení pro děti. Spadají sem také lidé, kteří jsou v nejistém bydlení, tedy jedinci žijící v přechodném ubytování u rodiny nebo přátel, s nejistým právním nárokem na bydlení nebo lidé ohrožení vystěhováním či násilím. Poslední kategorií jsou osoby žijící v nevyhovujícím bydlení, což zahrnuje ty, kteří obývají provizorní nebo neobvyklá obydlí, neobyvatelné prostory, nebo přelidněné byty (MPSV, 2023b).

2 VLIV CHUDOBY NA VZDĚLÁNÍ

Nízký příjem není jediným problémem lidí ze sociálně vyloučených lokalit. Často mají i velké materiální problémy, a to kvůli velkému počtu dětí v domácnosti a méně odpovědnému životnímu stylu. Špatná ekonomická situace rodiny omezuje možnosti jejich dětí při realizaci mimoškolního, duševního, kulturního a sportovního rozvoje. Riziko chudoby se u osamocených rodičů týká častěji matek než otců, kteří jsou obecně ekonomicky lépe zabezpečeni. Za nejzávažnější problém lze považovat sníženou dostupnost vzdělání. Chudoba rodičů může přímo ovlivnit kvalitu vzdělání dítěte. Rodič si nemůže dovolit zaplatit knihy, školní výlety nebo doučování, které by dítě mohlo při studiu pomoci. V důsledku toho se dítěti nemusí podařit získat znalosti a dovednosti potřebné pro přístup k vyššímu vzdělání a získá tak později jen nekvalifikovanou práci. Chudoba je tak spojena s celým řetězcem dalších nevýhod poškozujících rodiče i děti. Zabezpečení dětí a jejich výchovy v rodině je komplexním úkolem pro různé úrovně intervence a široké spektrum aktérů. Postupné překonávání přístupu zúženého na sociální a vzdělávací problematiku by se mělo zaměřit na propojení státní sociální politiky a školské politiky s aktivitami občanského sektoru a s prostředky formování společenského vědomí a kompetentnosti zúčastněných subjektů (Matoušek et al., 2010).

Vzdělání v České republice hraje významnou roli v determinaci socioekonomických podmínek jednotlivců. Existuje patrný rozdíl v zaměstnanosti a materiálních podmínkách mezi jednotlivci s různým vzděláním. Člověk se základním vzděláním oproti člověku s vysokou školou má v České republice desetkrát větší šanci, že bude nezaměstnaný, nebo bude trpět materiálním nedostatkem. Tento nepoměr je ve zbytku Evropy výrazně nižší (Prokop, 2020).

2.1 Vzdělání romských dětí

Předškolní výchova je velmi důležitá pro každé dítě, včetně těch romského původu. Nedostatečná účast romských dětí v mateřských školách může vést k nedostatku potřebných dovedností a vědomostí, což může negativně ovlivnit jejich úspěch ve škole a integraci do společnosti. Velký problém jsou být komunikační bariéry, které mohou vzniknout v důsledku rozdílného jazykového prostředí v rodině, kde často mluví romsky, z toho důvodu dětem potom chybí česká slovní zásoba. I když je poslední rok předškolního vzdělávání zdarma, mnoho romských rodičů tuto možnost nevyužívá. To může způsobit, že některé děti nejsou připravené na vstup do první třídy, a rodiče se pak uchylují k žádosti o odklad školní docházky nebo volí speciální školní zařízení (Nečas, 2002)

Výchozí pozice romských žáků v rámci povinné školní docházky se odlišuje v několika klíčových oblastech. Tato odlišnost zahrnuje podporu rodičů ve vzdělávání, přístup učitelů k nim a úroveň zralosti samotných žáků. Učitelé očekávají aktivní účast rodičů na vzdělávání svých dětí, což zahrnuje pomoc při domácích úkolech a usměrňování k odpovědnému plnění školních povinností. Avšak často se ukazuje, že rodiče nejsou schopni poskytnout tuto podporu. To se projevuje špatným studijním výkonem žáků, neplněním domácích úkolů, nedostatečnou připraveností na výuku a obecně nízkým zájmem o vzdělávání. Mnoho žáků projevuje nedostatečnou vytrvalost a brzy se vzdává, což vede k apatii vůči učivu i škole jako celku. Tyto děti často vykazují nízkou samostatnost a nesnadno se vyrovnávají s plněním svých povinností. V konfliktních situacích se spolužáci často reaguji agresivně a hrubým způsobem. V domácím prostředí jim chybí řád, což se projevuje impulzivním a ukvapeným chováním (Kaleja, 2011).

Nicméně jsou mezi nimi i studenti plní zvědavosti, kteří projevují snahu o nové poznatky, pracují rádi a vyzařují spontaneitu. Tito žáci potřebují silné vedení a neustálou motivaci, aby si udrželi zájem o vzdělávání. Potřebují slyšet, že to má smysl. Není mnoho rodičů, kteří s přibývajícím věkem a problémy svých dětí vyjadřují podporu a stálý zájem. Od učitelů mají nepřiměřená a nereálná očekávání (Kaleja, 2011).

2.2 Vlivy prostředí

Důležitou rolí v těchto komunitách je způsob trávení volného času. Zejména jedná-li se o aktivity, které vedou ke konfliktu s okolím (např. nadměrné pití alkoholu spojené s hlučnou zábavou, vandalismus apod.) nebo trestné činnosti. Se způsobem trávení volného času souvisí také specifický životní styl některých subkultur jako jsou skupiny skinheads, graffiti, punk apod. (Matoušek et al., 2003).

Ztotožňuji se s Navrátilem, který píše o tom, že je důležité se umět naladit na rodinu jako celek. Musíme vnímat, jak jednotliví členové rodiny fungují, jak komunikují, jaké vztahy v rodině mají. Rodinná dynamika a vztahy mezi jejími členy jsou významnými faktory. Má velký smysl znát jejich rodinnou historii, případně její absenci. Sociální pracovník by měl vnímat jak interní faktory v rodině, tak vnější. Mohou to být sociální, ekonomické a enviromentální faktory, které hrají významnou roli v životní situaci rodiny (Navrátil, 2021). Jsem přesvědčena o tom, že je nezbytné mít na paměti výše uvedené faktory, abychom mohli efektivně a komplexně pracovat s rodinou.

Klienty sociální práce se stávají lidé, kteří se identifikují s normami a ideologií různých kulturních, sociálních a extremistických skupin. Příslušníci těchto skupin jsou charakterizováni odlišným životním stylem. Zahrnuje to fotbalové chuligány, pravicové extrémisty, ale také etnické minority, na Slovensku zejména marginalizované romské skupiny (Navrátil, 2021).

3 ZAMĚSTNÁNÍ A ZADLUŽENÍ

Jednou z nejčastějších překážek pro dlouhodobě nezaměstnané uchazeče o zaměstnání je kombinace vysoké zadluženosti a nízké kvalifikace. Tuto bariéru k získání stabilního zaměstnání zdůrazňují i někteří krajští koordinátoři a terénní pracovníci, kteří jsou financováni Úřadem vlády ČR. Závěrečné zprávy o realizaci projektů v rámci programu Podpora terénní práce ukázaly, že terénní pracovníci se zabývali řešením problému zadluženosti či exekucí u celkem 460 osob (Zpráva o stavu romské menšiny v ČR za rok 2018, 2018).

Krajský koordinátor pro romské záležitosti kraje Vysočina přímo uvádí, že v případě srážek ze mzdy v důsledku exekucí, má člověk velmi nízký čistý příjem. Zaměstnání na pozicích nevyžadujících kvalifikaci bývá obvykle špatně ohodnoceno, a navíc osoby v těchto pozicích mohou ztratit nárok na sociální dávky. Romové se tak často ocitají v situaci, kdy jsou ekonomicky tlačeni k neúčasti na oficiálním trhu práce. Práce načerno se stává preferovaným způsobem obživy, zejména mezi Romy s nízkou (Zpráva o stavu romské menšiny v ČR za rok 2018, 2018).

3.1 Omezená možnost řešení finančních obtíží

Z této analýzy lze vyvodit, že hlavním problémem je omezená možnost řešení finančních obtíží osob ohrožených dluhy a exekucemi. Tento problém se netýká pouze Romů, ale je rozšířen v rámci celé české společnosti. Osvěta zaměřená na zvyšování finanční a právní gramotnosti je tak klíčová. Terénní pracovníci a neziskové organizace, podporované Úřadem vlády ČR, se věnují této problematice v rámci své činnosti a mají snahu poskytovat informace a podporu potřebným jedincům (Zpráva o stavu romské menšiny v ČR za rok 2018, 2018).

3.2 Nejisté pracovní právní vztahy

Obyvatelé sociálně vyloučených lokalit se často angažují v sezónních a příležitostných pracích, které jsou charakterizovány nejistými pracovní právními vztahy. Tato forma zaměstnání nese nejen nízké finanční odměny, ale také neustálé riziko ztráty pracovního místa. Je výjimečné, pokud obyvatelé těchto lokalit mají zaměstnanecké smlouvy na dobu neurčitou (Agentura pro sociální začleňování, 2023).

Dlouhodobě nezaměstnaní jedinci a ti, kteří jsou marginalizováni na trhu práce, postupně vyvíjejí alternativní životní strategie k obživě. V první řadě to zahrnuje vytváření faktické závislosti na sociálních dávkách, zadlužování a práci "načerno" v neformálním

ekonomickém sektoru. Tyto strategie, spolu s přidruženými hodnotami, jako je podceňování významu vzdělání, práce za mzdu a orientace na přítomnost, se v prostředí sociálně vyloučených lokalit mezigeneračně reprodukuje a postupně upevňuje (Agentura pro sociální začleňování, 2023).

3.3 Vnější a vnitřní příčiny

Vnější faktory, které přispívají k vysoké nezaměstnanosti obyvatel sociálně vyloučených oblastí, zahrnují demotivující sociální systém, nedostatečně účinné využívání nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti a omezenou flexibilitu v pracovněprávních vztazích, zejména v oblasti odměňování. Kromě toho se objevuje diskriminace na trhu práce (Agentura pro sociální začleňování, 2023).

Na druhé straně vnitřní příčiny vysoké nezaměstnanosti zahrnují nedostatečnou kvalifikaci a nízkou úroveň vzdělání, ztrátu pracovních dovedností, nedostatečné sociální kompetence a zadlužení (Agentura pro sociální začleňování, 2023).

Důsledky této nezaměstnanosti jsou rovněž významné na makroekonomické úrovni, což se projevuje výdaji státního rozpočtu na podporu nezaměstnaných a ztrátou příjmů. Tato situace může mít negativní dopad na ekonomiku a společnost jako celek (Agentura pro sociální začleňování, 2023).

3.4 Práce načerno

Mnoho Romů, kteří jsou oficiálně registrováni jako nezaměstnaní, v praxi vykonává práci načerno a místní úřady tuto situaci tolerují. Tento postoj je zjevně vnímán jako preferovaná alternativa k celkové apatii vůči problematice nezaměstnanosti. Nicméně, orientace na práci načerno přináší s sebou řadu negativních důsledků. Smlouvy o takové práci nejsou právně vymahatelné, což často znamená, že pracovníci přijdou o své zasloužené odměny. Nevyplacené mzdy představují pouze jednu část problému, přičemž samotná práce načerno zůstává prakticky nepostižitelná, jelikož stát má omezenou kontrolu nad touto sférou, což podporuje existenci stínové ekonomiky (Hirt & Jakoubek, 2006).

I přes snahy státu bojovat proti diskriminaci Romů na pracovním trhu, jsou jeho možnosti omezené, neboť diskriminace se obvykle těžko prokazuje. Až 33 % Romů uvádí, že se setkali s diskriminací ze strany zaměstnavatelů, ale toto číslo pravděpodobně nedostatečně odráží skutečný rozsah diskriminace. Mnoho Romů se totiž vyhýbá hledání zaměstnání na místech, kde očekávají možné formy diskriminace (Hirt & Jakoubek, 2006).

4 EXEKUCE

Exekuce je jedním z prostředků, kterým se věřitel může uchýlit k vymáhání neuhrazených dluhů. V případech, kdy se dostaneme do situace, kdy dlužník není schopen nebo ochoten splatit svůj dluh včas, exekuce je jedním z možných řešení. Nicméně je důležité mít na paměti, že exekuce není jedinou cestou, kterou můžeme jít. (Málek et al., 2010).

4.1 Četnost exekucí v ČR

V České republice má přes půl milionu lidí exekuci, z toho třetina z nich jich má více než deset. Jsou to obrovské dluhy, ze kterých nemají šanci se dostat. V Evropě jsme na předních místech v počtu exekucí. Může za to mnoho vlivů: nastavení právního systému exekucí, lobbistické snahy zainteresovaných skupin a v posledních letech to vypadá, jako by se finální ránu snažil zasadit nejdříve covid a po něm pak hospodářská krize v důsledku války na Ukrajině. Došlo k úplně bezprecedentnímu zdražování jak nájmu, tak základních potravin a nákladů na živobytí (Hábl, 2022).

V České republice má alespoň jednu exekuci okolo 700 000 lidí, z toho více než tři čtvrtiny mají exekucí více. Přes půl milionu lidí má tři a více exekucí, a těch s deseti exekucemi je asi 160 000. To jsou tak obrovské dluhy, ze kterých se nemají šanci dostat. Celkem se u nás vede 4,6 milionu exekučních řízení a statisíce daňových a správních (Hábl, 2022).

4.2 Osobní bankrot

Osobní bankrot je způsob, kterým se můžete vypořádat se svými dluhy s věřiteli v insolvenčním řízení. K vyhlášení osobního bankrotu je nutné podat návrh na zahájení insolvenčního řízení formou oddlužení u příslušného krajského soudu. V tomto návrhu je důležité uvést, že dlužník navrhuje průběh insolvence formou oddlužení. Insolvenční návrh spojený s návrhem na oddlužení musí obsahovat označení dlužníka, údaje o očekávaných příjmech dlužníka a o příjmech za poslední 1 rok. Žadatel dodává listiny prokazující úpadek či seznam dlužníkovu majetku. Návrh také musí obsahovat přílohy dokazující tyto skutečnosti. Je nutné, aby bylo v návrhu dokázáno, že se dlužníkovi povede během následujících pět let uhradit svým věřitelům alespoň minimální procento dluhů (Insolvence, 2023).

Vydá-li soud rozhodnutí o úpadku formou oddlužení, probíhá osobní bankrot dvěma způsoby. Buď zpeněžením majetku, nebo plněním splátkového kalendáře se zpeněžením

majetku. Během zpeněžení majetkové podstaty se prodává dlužníkův majetek získaný do doby vyhlášení úpadku. Z výtěžku z prodeje majetkové podstaty jsou následně uspokojeni věřitelé. Tímto aktem může být ukončen osobní bankrot a zbylé závazky mohou být dlužníkovi odpuštěny v plné míře (Insolvency, 2023).

Při osobním bankrotu řešeném formou plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je dlužníkovi zpeněžen majetek, kterým je možné vypořádat se s věřiteli, a stanoven nový splátkový kalendář společný pro všechny jeho věřitele. Bude-li dlužník pravidelně plnit splátkový kalendář během následujících pěti nebo tří let, dojde k ukončení osobního bankrotu a zbylé závazky budou dlužníkovi odpuštěny. Podmínkou však je, že dlužník musí během pěti let uhradit minimální procento svých závazků (Insolvency, 2023).

4.3 Dětské exekuce

Symbolem největšího porevolučního selhání státu jsou dětské exekuce za nezaplacený odpad a městskou hromadnou dopravu, kdy se z desítek korun staly exekuce v rámci desítek tisíc (Prokop, 2020). Několikrát jsem se setkal s tím, že děti dostaly pokutu, z které se jim později v dospělosti stala exekuce v řádech desítek až stovek tisíc korun. Tyto děti si s tímto finančním břemenem sami nevěděly rady. Jednalo se o děti ze sociálně vyloučených lokalit, kde chudoba rodičů byla natolik velká, že neměli na to zaplatit i malý dluh. Často jsem ale také byla svědkem, že se za to děti styděly a svým rodičům to vůbec neřekly, protože se jich bály, co by jim za to udělaly.

Veřejná diskuse o tzv. "dětských dlužnících" odhaluje problém vzniku dluhů, především v souvislosti s neplatnými jízdenkami na MHD. Této problematice byla věnována zvýšená pozornost, a je tedy relevantní přiblížit ji na konkrétním příkladu, jako je případ Michaely z Plzně, jejíž příběh byl podrobně popsán reportéry České televize.

Michaela pochází z rodiny, kde se matka starala o čtyři děti sama. Děti dojížděly do školy autobusem, ale neměly peníze na jízdné. Michaela obdržela první pokutu za uhýbání před jízdným již ve věku sedmi let. Když bylo Michaela deset, otec za ni uzavřel smlouvu s mobilním operátorem na paušální tarif, který však nezaplatil. Michaela byla následně konfrontována s dluhem za uhýbání jízdného ve výši 100 000 Kč, dalších 30 000 Kč dlužila za mobilního operátora a knihovnu. Usiluje o to, splatit celkový dluh 130 000 Kč od dovršení 16 let. Tento příběh, označovaný za "učebnicový případ", ukazuje na několik klíčových aspektů. Prvním z nich je otázka, jak může nezletilý uzavřít smlouvu o přepravě, a jak je

kontrola jízdenky aplikována v případě nezletilého cestujícího. Dále se zaměřuje na osud dluhu vzniklého nesplněním povinností cestujícího (Frinta & Frintová, 2020).

5 MILOSTIVÉ LÉTO

Milostivé léto je výjimečná a jedinečná příležitost k řešení svých dluhů bez dalších poplatků a nadměrných nákladů. Akce nazvaná "Milostivé léto" poskytuje klientům České správy sociálního zabezpečení, kteří nestihli včas zaplatit své pojistné, možnost zbavit se dluhů spojených s penále a exekučními náklady. Klíčovou podmínkou pro využití této příležitosti je úplná úhrada dlužného pojistného. Tato iniciativa je rovněž aplikovatelná na dluhy vůči Finanční správě, což umožňuje klientům řešit své finanční závazky i v této oblasti. (MPSV, 2023a).

5.1 Osoby, které mohou zažádat o Milostivé léto

Zažádat o mimořádné odpuštění příslušenství daně související s nedoplatky na dani vzniklými do 30. září 2022 můžou všechny fyzické osoby. Za žádost se neplatí žádný správní poplatek. Bude možné odpustit úroky z prodlení a z posečkané částky, penále, pokuty za opožděné daňové přiznání či jiné tvrzení daně a náklady řízení včetně exekučních nákladů. Důležitou podmínkou je podat žádost od 1. července do 30. listopadu 2023 a uhradit jistinu neboli nedoplatek na dani do 30. listopadu 2023 nebo v termínech měsíčních splátek. Žádost musí být podána nejpozději v den platby, aby bylo zřejmé, že je určena na úhradu nedoplatku v rámci daňového Milostivého léta (Finanční správa, 2023).

5.2 Na co se Milostivé léto vztahuje

Při splnění zákonem stanovených podmínek bude odpuštěno neboli zanikne: penále z dlužného pojistného, penále z pojistného, které by bylo dlužným pojistným, kdyby nebylo již zapláceno, a částka exekučních nákladů, které byly stanoveny exekučním příkazem vydaným nejpozději 30. 9. 2022. Základní podmínkou je v rozhodném období oznámit příslušnému OSSZ, že uhradíte dlužné pojistné do konce rozhodného období, nebo ve splátkách a toto dlužné pojistné následně uhradit (MPSV, 2023a).

5.3 Efektivnost milostivého léta III

Milostivé léto se týkalo necelých 300 tisíc lidí, ovšem z různých důvodů ho využilo tak 10 % z těchto dlužníků. Lidé mají často 10 a více exekucí a zastavení dvou z nich nic nevyřeší, málokdo v exekuci má také našetřeno na splacení jistiny. Díky Milostivému

létu se zatím všech exekucí zbavilo 15 000 lidí, finálně to bude cca 20–30 tisíc, což se dá považovat za velký úspěch i přesto, že se jedná o velmi malou část celkového počtu exekucí v Česku (Hábl, 2022).

5.4 Účel Milostivého léta

Cílem Milostivého léta nebylo provést oddlužení celého národa. Tato iniciativa byla koncipována jako první krok zaměřený na omezenou skupinu lidí, která čelí veřejnoprávním dluhům a je schopna alespoň částečně splatit základní částku. Milostivé léto představovalo první etapu tohoto procesu, ale rozhodně nebylo nejrozsáhlejším nebo nejvíce systémovým opatřením. Zaměřovalo se zejména na oblasti jako nájmy, zdravotní pojištění a pokuty související s dopravními službami (Hábl, 2022).

6 CÍL PROJEKTU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

V následující části popíšu cíle mé práce, kterých bych ráda v rámci své bakalářské práce dosáhla. Dále se budu zabývat výzkumnou otázkou a vedlejšími výzkumnými otázkami, které budou sloužit k vyřešení výzkumného fenoménu.

6.1 Cíl projektu

Mým hlavním cílem v rámci tohoto projektu je hlouběji **porozumět faktorům, které vedou lidi žijící v sociálně vyloučených lokalitách k problémům s dluhy**. Mým zájmem je získat pohled zevnitř, konkrétně od lidí, kteří se s touto situací momentálně potýkají nebo už jí prošli. Chtěla bych porozumět jejich perspektivě na tuto problematiku a zjistit, co podle nich ovlivnilo jejich životní situaci a rozhodnutí, která nakonec vedla k exekucím.

Mé zkoumání klade důraz na získání autentických zkušeností a příběhů lidí z daných lokalit, abych mohla lépe identifikovat klíčové faktory, které přispívají k tomuto problému. Toužím pochopit jejich osobní zkušenosti a okolnosti, které hrály roli v jejich zadlužení a následných exekucích.

Zajímají mě jejich příběhy, které by mohly odhalit sociální, ekonomické či psychologické faktory, které mohou být důležité v cyklu zadlužení a exekucí. Tímto způsobem se snažím získat ucelenější a realističtější obraz toho, jak tyto faktory ovlivňují životy jednotlivců a co přispívá k jejich zadlužení.

Mým úmyslem je poskytnout hlas těm, kteří mají zkušenost z první ruky s touto problematikou, aby se jejich příběhy a znalosti mohly stát důležitým zdrojem informací pro další pochopení a možné změny v oblasti finančních obtíží v sociálně vyloučených lokalitách.

6.2 Výzkumné otázky

Ve své bakalářské práci bych chtěla zkoumat faktory v sociálně vyloučených lokalitách, které mohou vést k zadlužení, proto má výzkumná otázka zní:

Které faktory nejvíce ovlivňují zadlužení lidí v sociálně vyloučených lokalitách?

Jako další vedlejší výzkumné otázky jsem zvolila: Mají ke vzdělání všichni stejný přístup? Vyplatí se lidem ze sociálně vyloučených lokalit pracovat načerno? Může Milostivé léto lidem ze sociálně vyloučených lokalit pomoc vyřešit jejich finanční situaci?

7 HYPOTÉZY

1) Vzdělání

- Pokud dítě pochází ze sociálně vyloučené lokality, nemá rovné podmínky v přístupu ke vzdělávání.

2) Zaměstnání

- Lidem ze sociálně vyloučených lokalit se vyplatí pracovat v běžném zaměstnání za zvláštních podmínek.
- Lidem ze sociálně vyloučených lokalit se vyplatí práce načerno, brigády.

3) Exekuce

- Lidé ze sociálně vyloučených lokalit mají omezenou možnost řešení finančních obtíží kvůli nízkým příjmům, vlivem špatné finanční gramotnosti a z těchto důvodů z malých možností přivýdělků.

4) Milostivé léto

- Pokud mají lidé ze sociálně vyloučených lokalit více exekucí, tak jim Milostivé léto nepomůže s jejich finanční situací.

8 METODOLOGIE

8.1 Kvalitativní forma šetření

Pro svůj výzkum jsem si zvolila kvalitativní formu šetření. Kombinace polostrukturovaných rozhovorů s respondenty a zúčastněného pozorování v terénu mi poskytuje komplexní vhled do zkoumané problematiky. Kvalitativní přístup nabízí možnost ponořit se hlouběji do popisu případů. Tento přístup dává důležitý důraz na kontext, místní situaci a specifické podmínky, což nám umožňuje lépe porozumět zkoumanému jevu. Tento přístup nám umožňuje zachytit složitost a rozmanitost lidských zkušeností a jevů, což může být obtížné při použití pouze kvantitativních metod (Hendl, 2023).

V kvalitativním výzkumu je klíčová schopnost strukturovaného myšlení. Badatel musí systematicky zpracovávat složité informace získané od účastníků a identifikovat klíčové vzorce a trendy. Bez této schopnosti hrozí, že se v množství dat ztratí a nepřinese to hlubší pochopení zkoumané problematiky. Strukturované myšlení je tedy základem úspěšného kvalitativního výzkumu, který nám pomáhá lépe porozumět sociálním jevům a procesům. (Baum & Gojová, 2014).

Kvalitativní přístup obvykle klade důraz na pre-teoretické otázky, jako je způsob, jakým účastníci výzkumu vnímají a interpretují zkoumaná témata. Badatel při tomto typu výzkumu často využívá induktivního přístupu, kdy teorie a poznatky nejsou odvozeny z existujících teoretických rámců, ale spíše vycházejí z pozorování a analýzy konkrétní sociální praxe a interakcí s účastníky výzkumu (Baum & Gojová, 2014).

8.2 Metody výzkumného šetření

Pro svůj kvalitativní výzkum jsem zvolila metodu polostrukturovaného rozhovoru a pozorování. Polostrukturovaný rozhovor umožňuje přirozený dialog s respondentem, s možností rozvinutí otázek a odpovědí, a porovnávání různých souvislostí. V polostrukturovaném rozhovoru máme k dispozici seznam otázek, což zajišťuje plynulost a směřování rozhovoru, ale zároveň neomezujeme kreativitu a spontaneitu odpovědí respondentů. Tato kombinace strukturovanosti a volnosti umožňuje hlubší a komplexnější pochopení zkoumaného tématu (Ferjenčík, 2020).

Přítomnost určité formální struktury v tomto typu rozhovoru usnadňuje organizaci a porozumění získaným datům. Tato struktura pomáhá v uspořádání informací a umožňuje

snazší analýzu výsledků, což je klíčové pro získání relevantních poznatků. Polostrukturovaný rozhovor je tak často považován za ideální způsob sběru dat, protože propojuje flexibilitu s jasnou organizací, což zlepšuje kvalitu a interpretaci získaných informací. Důležité je si však uvědomit, že i přes jistou volnost jsou v polostrukturovaném rozhovoru dodržovány určité standardy, zejména pokud jde o prostředí, ve kterém se rozhovor koná (Reichel, 2009).

8.3 Účelové vzorkování

Výběr případů, které mají bohatý informační potenciál, je zásadní pro hloubkové porozumění zkoumané problematice. Je nutné brát v úvahu účel studie a vybírat případy tak, aby odpovídaly na klíčové otázky a poskytovaly relevantní informace (Hendl, 2004).

Domnívám se, že tato strategie výzkumu je pro mě výhodná, protože mi umožňuje oslovit konkrétní informátory, kteří mají různé osobní zkušenosti s exekucemi a budou ochotni o této citlivé problematice se mnou otevřeně diskutovat. Díky tomu je pravděpodobné, že budu schopna získat hlubší a autentičtější vhled do jejich osobních příběhů a zkušeností. Věřím, že tento přístup mi pomůže lépe porozumět dynamice a dopadu exekucí na jednotlivce a jejich odlišné životní situace.

8.4 Rozhovory

Během období od 4. dubna do 12. dubna 2024 jsem provedla rozhovory s devíti informátory (viz kapitola 10.1) jako součást výzkumu pro mou bakalářskou práci. Můj cíl je analyzovat výsledky těchto rozhovorů a identifikovat faktory, které přispívají k tomu, že se lidé ze sociálně vyloučených lokalit tak často dostávají do dluhů.

Hlavní témata v mých rozhovorech byla vzdělání, zaměstnání, exekuce a Milostivé léto. Pro větší přehlednost jsem otázky zpracovala do tabulky. (viz příloha č. 1).

Provedené rozhovory s respondenty jsem realizovala osobně v prostorách neziskové organizace, kam se pravidelně scházejí a kde se cítí v bezpečí a pohodě. Tato lokalita byla vybrána záměrně, aby respondentům poskytla pocit důvěrnosti a komfortu, což mělo pozitivní vliv na průběh rozhovorů a otevřenost respondentů k sdílení svých zkušeností.

Kladla jsem velký důraz na přípravu před rozhovory a citlivé vyjadřování. Byla jsem si vědoma, že téma může být pro někoho náročné a může vyvolávat nepříjemné dávno zapomenuté vzpomínky (více viz kapitola 8.4)

Délka rozhovorů se velmi lišila. Někteří respondenti byli velmi struční a rozhovor trval pouze kolem 10 minut. Jiní se zase rozprávěli i o různých dalších věcech, začali mluvit

o citlivých tématach, u kterých mi nepřišlo vhodné je stopovat a bavili jsme se skoro 40 minut. Všechny rozhovory po souhlasu respondentů byly nahrány na telefon a následně doslova přepsány (viz příloha č. 2).

8.5 Kvalitativní obsahová analýza

V této části mého výzkumu jsem se rozhodla použít metodu kvalitativní obsahové analýzy. Tato metoda mi umožňuje podrobně zkoumat obsah dat, která jsem získala, a identifikovat klíčové vzory, témata a vztahy mezi nimi. Jedná se o flexibilní přístup, který může být realizován i jedním výzkumníkem, což usnadňuje proces analýzy dat. Kvalitativní obsahová analýza je považována za produktivní metodu, která poskytuje hlubší porozumění zkoumanému jevu nebo tématu prostřednictvím detailního zkoumání obsahu textových dat (Disman, 2007).

Metoda kvalitativní obsahové analýzy umožňuje detailně prozkoumat obsah textů a odhalit hlubší souvislosti a vzory v datech. Na rozdíl od kvantitativních metod se zaměřuje na interpretaci obsahu textů spíše než na jejich četnost, což umožňuje odhalit skryté významy a nuance. Tato metoda je jednou z nejčastěji používaných technik ve výzkumu, protože umožňuje porozumět komplexním aspektům zkoumaného tématu či fenoménu a poskytuje hlubší vhled do analyzovaných dat (McQuail, 1999). Zaměření na komplexní informace z různých oblastí života respondentů a faktorů, které přispěly k opakovaným exekucím, je pro mě klíčové pro získání detailního vhledu do jejich situace.

Při přepisu rozhovorů jsem pečlivě analyzovala obsah, abych identifikovala vzorce a souvislosti mezi různými informacemi. Mým cílem bylo najít společné jmenovatele a provázanost mezi různými aspekty zkoumané problematiky. Na základě mého předchozího zkoumání a hypotéz jsem identifikovala čtyři hlavní témata, kterým jsem věnovala zvláštní pozornost. Snažila jsem se porozumět každému z těchto témat hlouběji a získat komplexní přehled o celé problematice. Touto metodou jsem si kladla za cíl odhalit hlubší význam a souvislosti v rámci zkoumaného tématu.

9 ETICKÉ SOUVISLOSTI PŘI VEDENÍ ROZHovorŮ

Etický kodex ve výzkumu představuje základní soubor pravidel a zásad, které výzkumníci dodržují, aby zajistili etické a spravedlivé zacházení s účastníky výzkumu. To zahrnuje dodržování několika klíčových principů, jako je ochrana soukromí, zachování anonymity účastníků a získání jejich informovaného souhlasu.

Zachování anonymity účastníků je dalším důležitým aspektem etického výzkumu. Výzkumník se zavazuje k tomu, že bude chránit totožnost účastníků a neposkytne žádné informace, které by mohly vést k jejich identifikaci. To se obvykle provádí pomocí použití pseudonymů nebo fiktivních jmen v prepisech rozhovorů a výsledných zprávách (Reichel, 2009).

Získání informovaného souhlasu je klíčovým prvkem etického výzkumu. Výzkumník je povinen jasně a srozumitelně informovat účastníky o účelu výzkumu, průběhu studie, potenciálních rizicích a přínosech účasti. Účastníci musí mít možnost dobrovolně souhlasit s účastí na výzkumu a mají právo kdykoliv odvolat svůj souhlas bez jakýchkoli negativních důsledků (Reichel, 2009).

Všichni mí informanti mě znali již před začátkem rozhovorů, protože pracuji v organizaci, kam vodí své děti. Přestože nejsem jejich klíčovou pracovnící, vnímala jsem riziko nátlaku, který mohli pocítit. Proto jsem za nimi šla jakožto studentka oboru Sociální práce, a ne jako zaměstnankyně organizace. Obracela jsem se na ně s prosbou, zda by se mnou byli ochotni tento rozhovor podstoupit, ale hned i s možností odmítnutí. Sdělila jsem jim, že pokud by jim to bylo nepříjemné, tak nemusí odpovídat na některé otázky, nebo rozhovor se mnou nemusí vůbec dělat. Hodně jsem se soustředila na to, aby v tom měli skutečně svobodnou vůli, což se domnívám, že opravdu měli, neboť dva lidé vskutku odmítli se mnou rozhovor udělat.

Před začátkem všech rozhovorů předcházela má osobní psychická příprava. Většinou jsem si udělala krátké dechové cvičení, abych se zklidnila a zkoncentrovala. Již před začátkem rozhovoru jsem si byla vědoma, že exekuce mohou být velmi citlivé téma, které může otevřít staré rány a nepříjemné vzpomínky. Proto jsem během rozhovorů byla co nejvíce autentická a přirozeně jsem reagovala na to, co mi mí respondenti sdělovali. Reflektovala jsem jejich potřeby se o různých tématech více rozprávět a reagovala na jejich emoce tak, že když se mi rozplakali, říkala jsem jí, že to muselo být opravdu náročné. Tato zkušenost byla

pro mě zajímavá a významná, protože mnozí respondenti vyjádřili vděk za to, že jsem jim naslouchala a porozuměla jejich situaci.

„Jo, já děkuju, žes mě vyslechla“ (R2)

To mě utvrdilo v tom, že jsem byla schopná situace řešit citlivě a empaticky. Přesvědčilo mě to také v tom, že odpovědi respondentů byly upřímné.

10 VÝSLEDKY

V praktické části mé bakalářské práce jsou uvedeny výsledky kvalitativního výzkumu, který jsem provedla pomocí polostrukturovaných rozhovorů. Respondenti jsou lidé s různými zkušenostmi s exekucemi – někteří exekuce mají, jiní je měli a úspěšně se jich zbavili, další je nikdy neměli. Tito respondenti pocházejí z Plzeňského kraje, konkrétně z Hradce u Stodu, Nýřan a Plzně.

V následujících tabulkách je prezentováno pět hlavních kategorií, které jsem vytvořila na základě analýzy získaných informací z rozhovorů a mých hypotéz. Seznam otázek použitých v rozhovorech je k dispozici v příloze č. 1 této bakalářské práce. Z odpovědí respondentů jsem následně vyvodila podrobné popisy, které pomáhají k lepšímu porozumění získaných dat.

10.1 Základní informace o respondentech

V tabulce níže jsou shrnuty základní informace o devíti informantech, kde je zřejmé, že sedm z nich byly ženy a dva muži. Věkový rozsah respondentů se pohyboval mezi 27 a 42 lety. Při zahájení rozhovoru jsem položila úvodní otázku, která měla informantům pomoci uvědomit si, že jsou především lidmi, a nejen lidmi s osobními zkušenostmi s exekucemi. Bohužel poslední informátorka tuto otázku vynechala a rovnou se pustila do vysvětlování důvodů, proč je podle ní špatné mít exekuce.

Tab. 1. Základní informace o respondentech.

Respondent č.	Pohlaví	Věk	Stručný popis
1	Žena	33	Akční, nemá ráda nudu
2	Žena	27	Usměvavá, klidná, přátelská
3	Žena	38	Pracuje v blízkém sousedu, zajímají ji děcka a akce
4	Žena	34	Empatická, přátelská a nad věci
5	Žena	37	Pozitivní, energetická, spolehlivá
6	Žena	28	Upřímná, pracovitá
7	Muž	40	Pracuji každý den, i když jsem nemocný. Nejsem žádný lajdák
8	Muž	42	Pracovitý
9	Žena	35	Není správný mít exekuce

Zdroj: Vlastní sonda, 2024

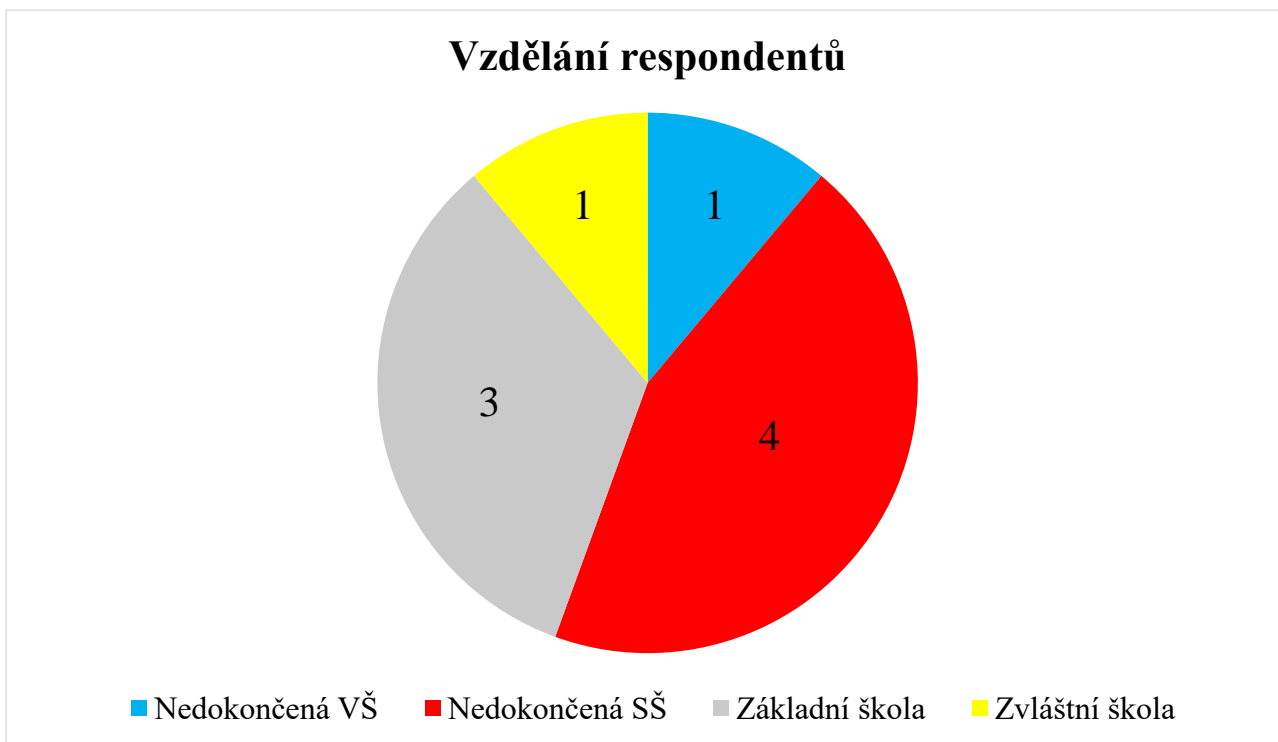
10.2 Vzdělání

V následující části se budu podrobněji zabývat vzděláním respondentů. Cílem je porozumět jejich postojům ke vzdělání a identifikovat faktory, které mohou mít vliv na jejich vzdělávací trajektorii. Bude se jednat o rozbor jejich dosažené úrovně vzdělání, přístupu ke vzdělání a možných bariér, které mohou ovlivnit jejich vzdělávací rozhodnutí. Přitom se budu snažit získat co nejkomplexnější pohled na tuto problematiku prostřednictvím individuálních zkušeností respondentů.

10.2.1 Dosažené vzdělání

Otázka ohledně vzdělání měla za úkol zjistit, jakého vzdělání respondenti dosáhli, a zda tento faktor mohl hrát roli ve vzniku jejich dluhů. Z grafu níže můžete vidět, že 88 % respondentů skončilo pouze se základním, nebo nedokončeným středoškolským vzděláním. Řada respondentů skutečně identifikovala nedostatečné vzdělání jako jeden z hlavních faktorů, které přispěly k jejich finančním potížím. Někteří zdůrazňovali, že jejich základní vzdělání jim neposkytlo dostatečné dovednosti nebo kvalifikaci pro získání lépe placeného zaměstnání. I když pracovali, jejich příjmy nebyly dostatečné k pokrytí oprávněných výdajů, jako jsou náklady na bydlení, potraviny a zdravotní péče, což vedlo k narůstajícím dluhům. Tato situace poukazuje na to, jak vzdělání může hrát významnou roli ve finanční stabilitě jednotlivců a jak nedostatečné vzdělání může být jedním z faktorů vedoucích k zadlužení.

„Jak má člověk jenom základní školu, tak prostě buď budeš uklízečka, nebo někde ve fabrice a x let bude trvat, než tě třeba povýší, jo, ale taky možná ne (*nepovýší*)“ [(Respondent 9 (dále R9)].

Graf. 1. Vzdělání respondentů.

Zdroj: Vlastní sonda, 2024

Procenta jsou uváděna pouze orientačně, uvědomuji si, že můj výzkum má malý počet respondentů a výsledky v procentech nejsou relevantní.

Tab. 2. Maximální dosažené vzdělání respondentů.

Dosažené vzdělání	Počet
Zvláštní škola	1 (11 %)
Základní škola	3 (33 %)
Nedokončená SŠ	4 (45 %)
Maturita – student VŠ	1 (11 %)

10.2.2 Rovné podmínky v přístupu ke vzdělávání

Hypotéza 1 (dále H1): „Pokud dítě pochází ze sociálně vyloučené lokality, nemá rovné podmínky v přístupu ke vzdělávání.“

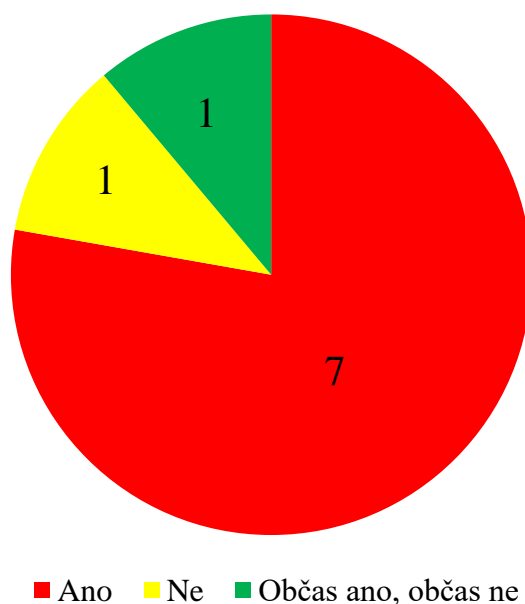
Zahrnutí otázky týkající se rovnosti přístupu ke vzdělání bylo pro mě důležité, protože jsem chtěla zjistit, zda mí respondenti vnímají vzdělání jako přístupné pro všechny stejně, nebo jestli si jsou vědomi nějakých rozdílů, které mohou ovlivnit jejich možnosti dosáhnout vzdělání, kterého chtějí, nebo chtěli.

Překvapila mě jejich tvrzení, že všichni mají stejný přístup ke vzdělání, což naznačuje určitou míru povědomí o konceptu rovnosti příležitostí. Nicméně, při bližším zkoumání jejich odpovědí bylo patrné, že si uvědomují, že faktory jako socioekonomický status, etnická příslušnost, místo bydliště nebo nedostatečné finanční zdroje mohou hrát roli při vzdělání. Tyto překážky mohou výrazně ovlivnit jejich schopnost dosáhnout potřebného vzdělání, které by jim bylo nápomocné při hledání práce a udržení finanční stability.

Rozhodla jsem se udělat ještě jeden graf, který znázorňuje faktory, které lidé zmiňovali, že jim brání ve studiu a odlišuje je od majoritní společnosti.

Závěr 1 (dále Z1): Přístup ke vzdělání mají všichni stejný, ale faktory ovlivňující vzdělání stejné nejsou.

Rovné podmínky ke vzdělání

Graf. 2. Rovné podmínky ke vzdělání.

Zdroj: Vlastní sonda, 2024

Tab. 3. Odpovědi respondentů na otázku, zda mají všichni rovné podmínky ke vzdělání.

Rovné podmínky ke vzdělání	
Ano	7 (78 %)
Ne	1 (11 %)
Občas ano, občas ne	1 (11 %)

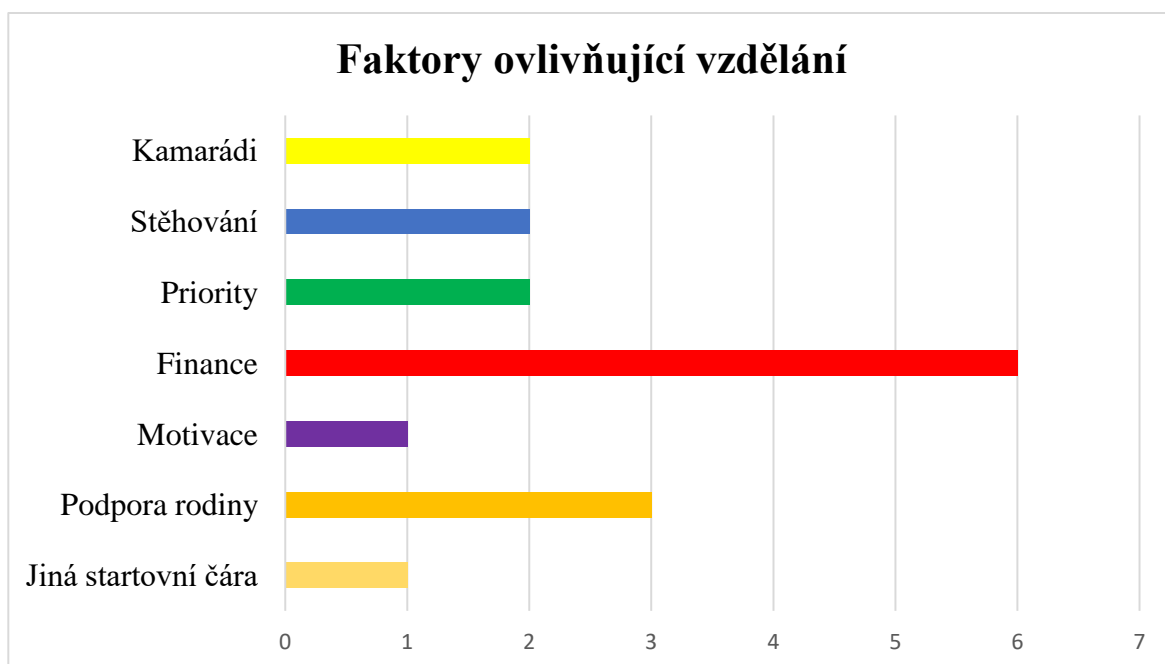
10.2.3 Faktory ovlivňující výši vzdělání

Chtěla jsem důkladněji prozkoumat postoje mých respondentů, a proto jsem vytvořila i druhý graf, kde jsou znázorněny jejich odpovědi na otázku, co ovlivňovalo jejich vzdělání. Nejčastěji uváděným faktorem byla finanční bariéra, kdy mnoho respondentů zdůraznilo, že pro jejich rodiny bylo studium finančně náročné a často si nemohli dovolit pokračovat ve vzdělávání. Někteří respondenti se ale proti tomuto tvrzení velmi ohradili a sdělovali mi, že to je o prioritách. Pokud rodiče mají na alkohol a cigarety, tak musí mít i na to vzdělání.

„Já si myslím, že ty knížky a takový věci by nemusel být problém. Že jestli mají na alkohol na cigarety, řekneme si to narovinu jo jestli to má na alkohol na cigarety a víc utráceli, tak já si myslím, že prostě pro toho kluka, nebo pro dceru by to neměl být problém“ (R3).

Jako další významný aspekt se objevila podpora rodiny; když respondenti neměli v domácím prostředí podporu nebo inspiraci k pokračování ve studiu, tak často studium ukončili. Posledním důležitým faktorem, který jsem zaznamenala, bylo stěhování rodiny. Respondenti často vyjádřili zájem o vzdělání, avšak kvůli častému stěhování byli nuceni studium opustit a na novém místě bydliště už nepokračovali.

„Ano. Zase u nás to bylo takhle. Že jsme hodně lidí. Bratrů a sester, takže u mě. U nás to třeba bylo většinou na to jídlo a na to. Chodili jsme zase autobusem, bydleli jsme na vesnici. No a tam jsme museli dojíždět a si myslím, že jedenáct km. Z vesnice do města, takže autobusem nebo tam někde vždycky chodí. K nám chodili šest lidí do jako šest dětí do školy, tak finance tam byly taky špatný, zase makala jenom jedna sestra místo všech bráchů nemohli najít práci, takže u nás to bylo tak chvíli těžký, někdy dobrý, někdy těžký, no tak takhle určitě finance byly již moc velkej problém“ (R2).

Graf. 3. Faktory ovlivňující vzdělání.

Zdroj: Vlastní sonda, 2024

Tab. 4. Faktory, které ovlivnily vzdělání respondentů.

Faktory ovlivňující vzdělání	
Jiná startovní čára	1 (6 %)
Podpora rodiny	3 (19 %)
Motivace	1 (6 %)
Finance	6 (37 %)
Priority	2 (13 %)
Stěhování	2 (13 %)
Kamarádi	2 (13 %)

10.3 Zaměstnání

H2: „Lidem ze sociálně vyloučených lokalit se vyplatí pracovat v běžném zaměstnání za zvláštních podmínek.“

H3: „Lidem ze sociálně vyloučených lokalit se vyplatí práce načerno, brigády.“

V mé studii jsem se zaměřila na otázku, zda je pro lidi s exekucemi výhodnější pracovat nelegálně ("načerno") nebo v rámci běžného zaměstnání. Tento výzkum byl inspirován opakujícími se situacemi, kdy klienti vyjadřovali neochotu pracovat v běžném zaměstnání z obavy o odebrání sociálních dávek. Pro mnoho z nich byly tyto dávky výhodnější než příjem z práce, zejména pokud jejich kvalifikace a dovednosti neumožňovaly získání lépe placeného zaměstnání než práci za minimální mzdu. Tímto způsobem jsem chtěla zjistit, jaké faktory ovlivňují rozhodování těchto jedinců ohledně pracovního uplatnění a jaká jsou jejich preferovaná řešení v této situaci.

Na základě výpovědí mých respondentů jsem dospěla k závěru, že pro dosažení finanční stability je nezbytné aktivní řešení situace a práce v rámci běžného zaměstnání. Legální zaměstnání představuje klíčový krok k odstranění exekucí a zlepšení finanční situace. Věnovali tomu zvláštní pozornost. Důvodem bylo to, že jim z platu automaticky strhávají peníze, což jim ulehčuje splácení dluhů, a není třeba, aby sami řešili finanční transakce. Tento přístup podtrhuje důležitost práce a odpovědného přístupu k finančním závazkům při hledání cesty k řešení exekucí a dosažení finanční stability.

Z dat zobrazených v grafu níže je patrné, že většina respondentů sdílela názor, že pro jedince s exekucemi je výhodnější pracovat v nelegálním zaměstnání. Nicméně, v rámci zkoumání se ukázalo, že názory respondentů nejsou jednoznačné. Několik z nich nejprve uvádělo, že práce načerno může být pro lidi s exekucemi výhodná, ale po hlubší diskuzi došli k závěru, že tomu tak není.

Pro lepší porozumění situaci jsem vytvořila další dva grafy, které ukazují důvody, proč si respondenti myslí, že práce načerno je, či není výhodná. Závěr, že pro některé respondenty není výhodné pracovat načerno, vychází z toho, že nemají zájem aktivně řešit své exekuce a upřednostňují pohodlnější přístup, zejména pokud jim běžné zaměstnání nepřináší dostatečné finanční prostředky.

„Nevyplatí se to no, protože si myslí, že mu nic nevemou, nemá třeba svoje bydlení, nemá nic, tak si řekne. Já můžu mít i dvacet exekucí, co mi veme? Nic nemám, nepracuju, neveme mi nic, a proto jde na to černo pracovat, že jo, protože už jako by mu šáhl na tu výplatu v práci a takhle.“

Z2: Lidem ze sociálně vyloučených lokalit se vyplatí pracovat v běžném zaměstnání, pokud nemají exekuce.

Z3: Lidem ze sociálně vyloučených lokalit se vyplatí pracovat načerno.

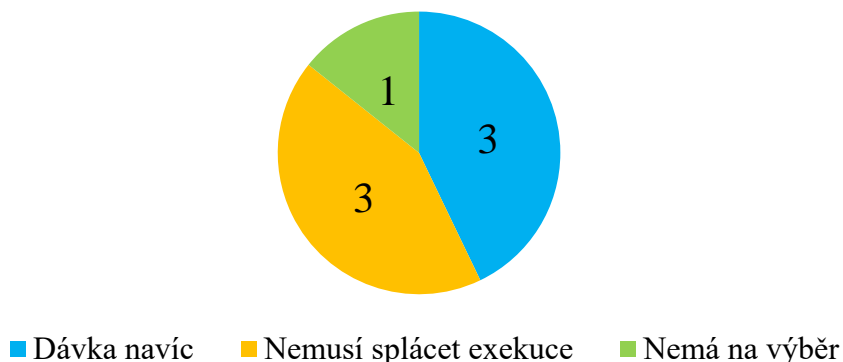
Graf. 4. Vyplatí se práce načerno?

Zdroj: Vlastní sonda, 2024

Tab. 5. Tabulka znázorňuje odpovědi, zda se lidem ze sociálně vyloučených lokalit vyplatí pracovat načerno.

Vyplatí se práce načerno?	
Ano	5 (62 %)
Ne	3 (38 %)

Výhody práce načerno

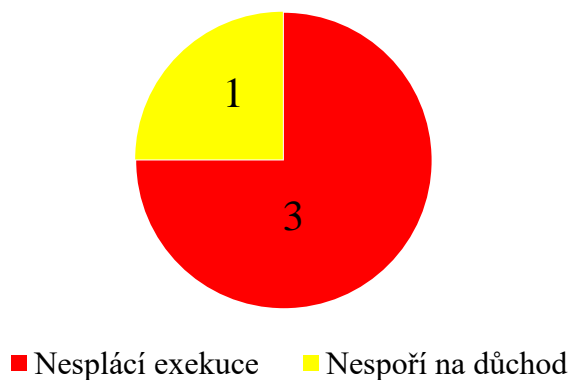
Graf. 5. Výhody práce načerno.

Zdroj: Vlastní sonda, 2024

Tab. 6. Důvody, proč se lidem ze sociálně vyloučených lokalit vyplatí pracovat načerno.

Výhody práce načerno	
Dávka navíc	3
Nemusí splácet exekuce	3
Nemá na výběr	1

Nevýhody práce načerno

Graf. 6. Nevýhody práce načerno.

Zdroj: Vlastní sonda, 2024

Tab. 7. Důvody, proč se lidem ze sociálně vyloučených lokalit vyplatí pracovat načerno.

Nevýhody práce načerno	
Nesplácí exekuce	3
Nespoří na důchod	1

10.4 Exekuce

H4: „Lidé ze sociálně vyloučených lokalit mají omezenou možnost řešení finančních obtíží kvůli nízkým příjmům, vlivem špatné finanční gramotnosti a z těchto důvodů z malých možností přivýdělků.“

Ve svém výzkumu jsem se zaměřila na oblast exekucí a zkoumala jsem příčiny, proč se moji respondenti dostali do exekucí. Konkrétně mě zajímalo, ve kterém věku poprvé dostali exekuci a jaká situace k tomu vedla. Z výsledků prezentovaných v následujícím grafu je patrné, že existuje několik důvodů zadlužení. Nejčastějším důvodem však byl nedostatek informací, zejména ohledně důsledků exekucí.

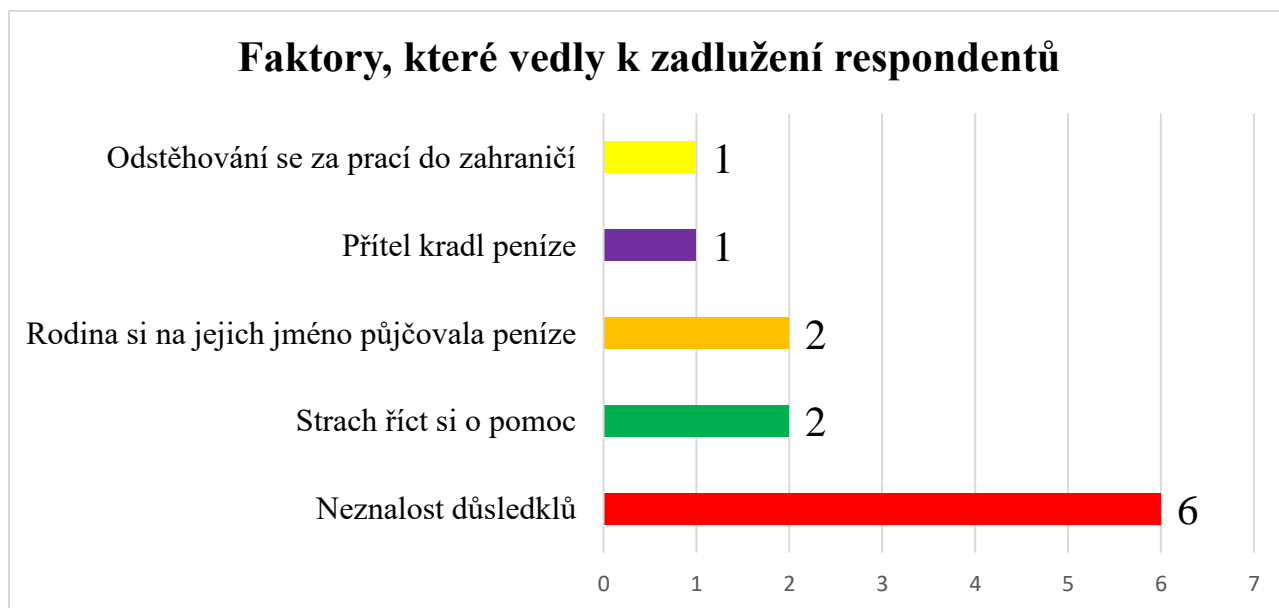
Někteří respondenti uváděli, že vůbec nevěděli, že mohou dostat exekuci, nebo co to vůbec je. Zatímco jiní si byli vědomi existence exekucí, ale nepovažovali je za reálné riziko nebo relevantní pro svou situaci, a proto je neřešili. Domnívali se, že jim exekutor nemůže nic vzít, když nemají vlastní bydlení. Dvě respondentky mi sdělily, že se bály hledat pomoc u rodiny, a tak místo toho si raději vzaly půjčku. Nechtěly být na obtíž. Další respondent se odstěhoval za prací do zahraničí v domnění, že tam bude mít lépe placenou práci. Jenže práce v zahraničí nebyla. Před svým odjezdem si nepozastavil exekuci v České republice, která mu z toho důsledku rostla. Dvě další respondentky mi sdělily, že si jejich rodina na jejich jména brala exekuce, nebo je dokonce k tomu nutila, aby si je sami braly a přesvědčovala je, že jim to přinese finanční výhody a nemusí se bát žádných problémů. Poslední respondentka se mi svěřila s tím, že jí peníze kradl její přítel, který byl závislý na návykových látkách.

„Nikdy mě nenapadlo, že každý den to bude růst jo, že nějaká taková karta ti může z pěti tisíc jít na šedesát jo, že já jako fakt nemám. Já jsem měla tenkrát půjčky, který jsem vzala taky. Měla jsem z toho měla možná dvojku. Byla jsem šťastná, že mám dvojku maličko, jo, řekneme si to na rovinu, mohla jsem jet na diskotéku. Mohla jsem jít tam jo a přesně nikdy nikdo ti neřekl. Hele, když to nebudeš platit, jo, bude ti to růst a takový věci každý den to může to jít až na sto tisíc, to už ti neřekne ani nikdo“ (R3).

„Jo. No ano, určitě. No, já jsem věděla, co to je, co to přináší, ale spíš, jak jsme se k tomu postavili, že já nevím, co to je, co mi udělá ten člověk, nic mi nesebere, nemám nic tady. Tak proto, jo. Chodili ty výzvy, chodily prostě každý druhý týden nebo každý měsíc nějaká výzva. Podíval jsem se na papír vidím to je exekutor čtyřicet pět tisíc máš zaplatit. Vyhodil

jsem ten papír, co mi sebere? Takže kdybych věděli, že mi šáhne na výplatu a že budu mít z toho exekuce, že prostě že se nezačleníš normálně jako normálně, jo. Takže kdybych to věděl, tak bych to bral úplně úplně jinak, úplně jiným směrem bych to chytil“ (R7).

Z4: Lidé ze sociálně vyloučených lokalit mají omezené řešení finančních obtíží kvůli neznalostem důsledků zadlužování.

Graf. 7. Faktory, které vedly k zadlužení respondentů.

Zdroj: Vlastní sonda, 2024

Tab. 8. Faktory, proč se respondenti zadlužili.

Faktory, proč se lidé zadlužili	
Neznalost důsledků	6 (50 %)
Strach říct si o pomoc	2 (17 %)
Rodina si na jejich jméno půjčovala peníze	2 (17 %)
Přítel kradl peníze	1 (8 %)
Odstěhování se za práci do zahraničí	1 (8 %)

10.5 Milostivé léto

H5: „Pokud mají lidé ze sociálně vyloučených lokalit více exekucí, tak jim Milostivé léto nepomůže s jejich finanční situací.“

Graf poukazuje na to, že Milostivé léto, nepřineslo žádné významné změny ve finanční situaci respondentů ani jejich známých. I když někteří jednotlivci ocenili myšlenku tohoto opatření, mnozí upozornili na jeho omezení a nedostatky.

Jedním z hlavních problémů, s kterým se potýkali, byla jeho krátká doba trvání. Tato doba byla pro mnohé nedostačující na to, aby stihli sehnat potřebné peníze na zaplacení základní jistiny a malého poplatku.

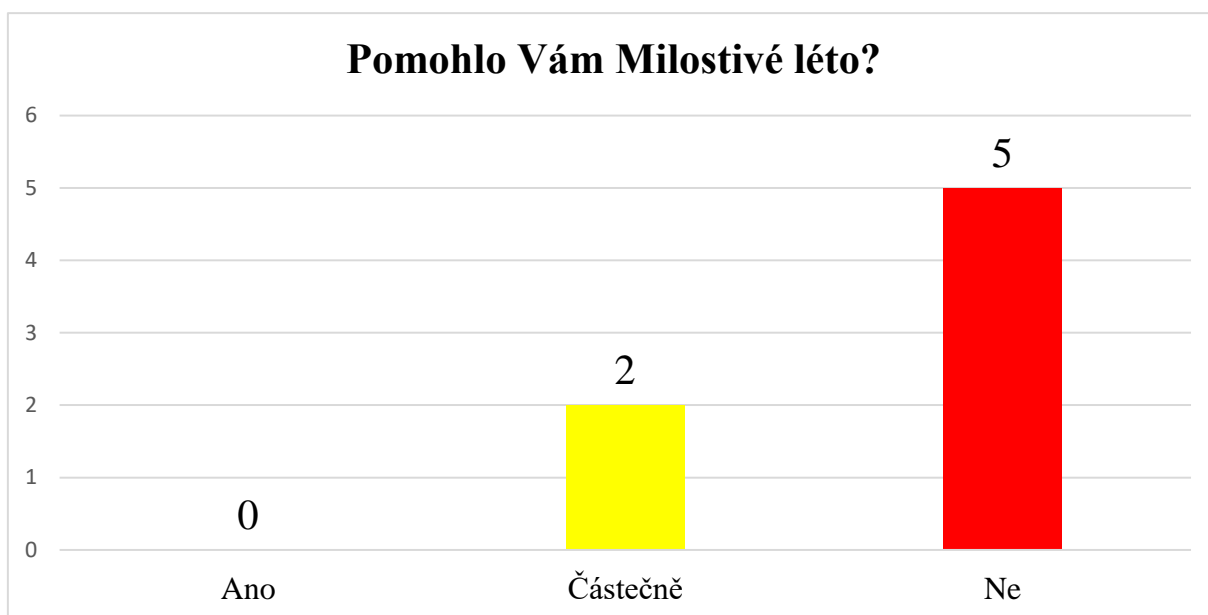
Dalším aspektem, který respondenty trápil, byla skutečnost, že Milostivé léto nezahrnovalo exekuce vzniklé ze soukromých půjček, které pro mnoho lidí byly zásadní k vyřešení jejich finanční situace.

Nedostatečná informovanost o Milostivém létě byla také důvodem proč ho spousta lidí nevyužilo.

Respondenti také sami od sebe uváděli, že insolvence je lepším a častěji využívaným systémem pro řešení finančních problémů. Důvodem je, že poskytuje dlužníkům větší ochranu a možnost získat závazky pod kontrolu.

„Jo, jo, jo, ale jak to přijde jednou, dvakrát, třikrát tak už ty Romáci jsou potom nervózní a tady to. Asi se na to úplně vybodnou. A takhle fakt, jak to říkám, já z práce automaticky ta insolvence a tady to, tak oni sami mají podporu, že a za rok a půl, za dva roky to mám vyplacený jo a ví, že prostě, že pět let vlastně nemůžou vzít nic jo. Ale nějakým způsobem půjčka ti to nedovolí jo, i když máš všechno vyplacený, prostě furt si zapsaná, tak oni v tutom prostě jedou, že pak si udělali ten život tak, jak by měli“ (R3).

Z5: Milostivé léto lidem ze sociálně vyloučených lokalit nepomůže s vyřešení jejich finanční situací.

Graf. 8. Pomohlo Vám Milostivé léto?

Zdroj: Vlastní sonda, 2024

Tab. 9. Tabulka znázorňuje, zda lidem ze sociálně znevýhodněného prostředí pomohlo Milostivé léto s řešením jejich finanční situace.

Pomohlo Vám Milostivé léto?	
Ano	0 (0 %)
Částečně	2 (29 %)
Ne	5 (71 %)

Na tomto grafu je prezentována odpověď pouze sedmi respondentů, což je způsobeno tím, že dva z mých informantů uvedli, že nemají ani neměli žádnou exekuci. Tento detail je klíčový při interpretaci dat, protože odpovědi těchto dvou respondentů nebyly zahrnuty do analýzy související s exekucemi a jejich vztahem k "Milostivému léto". Je důležité vzít v úvahu, že celkový počet respondentů se v tomto případě odlišuje, a to kvůli jejich rozdílné situaci v oblasti exekucí.

10.6 Prevence zadlužení

Na závěr své výzkumné části bych se chtěla věnovat dvěma kapitolám, které dle mého názoru mohou napomoci tomu, aby se lidé tak často nezadlužovali.

10.6.1 Faktory, které mohou předejít zadlužení

V průběhu polostrukturovaných rozhovorů jsem žádala respondenty, aby sami navrhli doporučení, jak se vyhnout zadlužení. Z výsledků grafu je patrné, že nejčastějším doporučením bylo vyhýbat se braní půjček. Překvapivě druhým nejčastějším doporučením bylo požádat o pomoc nejen rodinu, ale i známé, nebo se obrátit na organizaci, která by jim mohla pomoci. V neposlední řadě byl zdůrazňován aktivní přístup, kdy respondenti uváděli, že i když se někdo dostane do dluhů, aktivním řešením může exekucím předejít. Vzdělání se také objevovalo v mnoha rozhovorech, přičemž respondenti si uvědomovali, že pouze základní vzdělání je dnes nedostatečné k získání důstojně ohodnocené práce.

„Aby se nedostali do exekuce, aby se na to vykašlali (*na braní půjček*). A radši si najdu nějaký jiný způsob vždycky nějakým způsobem, aby se do toho nedostali. Vždycky si třeba o něčem promluvit s nejbližším nebo s kamarádem, nebo se radši zeptat. Ale ne po hlavě, já jsem se řídila po hlavě a dopadla jsem na ni. Vždycky se radši zeptat, co má dělat“ (R2).

Faktory, které mohou předejít zadlužení

Graf. 9. Faktory, které mohou předejít zadlužení.

(Vlastní sonda, 2024).

Tab. 10. Faktory, které respondenti doporučily, že by mohly zabránit zadlužení.

Faktory, které mohou předejít zadlužení	
Nebrat si půjčky	5 (41 %)
Říct si o pomoc	3 (25 %)
Aktivní přístup	2 (17 %)
Kvalitní vzdělání	2 (17 %)

10.6.2 Projektový den (příklad dobré praxe)

Domnívám se, že je skutečně důležité začít s výukou financí již od útlého věku. Práce v organizaci Blízký souseď, z. s. mi poskytuje skvělou příležitost zabývat se touto problematikou s dětmi již od předškolního věku. Během letošních jarních prázdnin jsme uspořádali tři akce s přespaním v naší klubovně, kde jsme na různých stanovištích představili zábavný a interaktivní program o financích.

Vytvořila jsem kartičky s různými druhy výdajů, například jídlo, nájem, kadeřník, dovolená, cigarety, a příjmů, jako je zaměstnání, brigáda, příspěvek na bydlení, mateřská nebo rodičovská. Každá kartička obsahovala název výdaje nebo příjmu, cenu, kolik může stát v Kč, a obrázek, aby se mohly aktivity účastnit i děti, které ještě neumějí číst.

Předškolní děti měly za úkol rozřídít kartičky podle obrázků na příjmy a výdaje. Děti na prvním stupni pak hledaly několik výdajů a příjmů, které jsem jim nadiktovala a spočítaly, zda má domácnost větší příjmy nebo výdaje. Pokud domácnost měla větší výdaje, musely se zamyslet nad tím, co by se dalo z výdajů vyřadit nebo alespoň snížit.

Děti na druhém stupni si vybíraly ze dvou příjmů a poté přiřazovaly výdaje podle toho, za co si myslí, že se v domácnosti utrací. Poté sečetly výdaje a příjmy a postupovaly stejným způsobem jako děti na prvním stupni.

I přes mé původní obavy se všechny děti se na stanovištích velmi bavily a vyjádřily zájem o další povídání o penězích. Myslím si, že je skutečně klíčové bavit se s dětmi o financích již od malička, aby postupně rozuměly této problematice a aby se vyvarovaly zbytečných chyb, na které by mohly draze doplatit v budoucnu.

11 SOUHRN VÝSLEDKŮ

Tab. 11. Souhrn hypotéz a jejich závěrů.

Číslo	Hypotézy	Závěry
1	Pokud dítě pochází ze sociálně vyloučené lokality, nemá rovné podmínky v přístupu ke vzdělávání.	Přístup ke vzdělání mají všichni stejný, ale faktory ovlivňující vzdělání stejné nejsou.
2	Lidem ze sociálně vyloučených lokalit se vyplatí pracovat v běžném zaměstnání za zvláštních podmínek.	Lidem ze sociálně vyloučených lokalit se vyplatí pracovat v běžném zaměstnání, pokud nemají exekuce.
3	Lidem ze sociálně vyloučených lokalit se vyplatí práce načerno a brigády.	Lidem ze sociálně vyloučených lokalit se vyplatí pracovat načerno.
4	Lidé ze sociálně vyloučených lokalit mají omezenou možnost řešení finančních obtíží kvůli nízkým příjmům, vlivem špatné finanční gramotnosti a z těchto důvodů z malých možností přivýdělků.	Lidé ze sociálně vyloučených lokalit mají omezené řešení finančních obtíží kvůli neznalostem důsledků zadlužování.
5	Pokud mají lidé ze sociálně vyloučených lokalit více exekucí, tak jim Milostivé léto nepomůže s jejich finanční situací.	Milostivé léto lidem ze sociálně vyloučených lokalit nepomůže s vyřešením jejich finanční situací.

12 DISKUSE

Tato práce se zabývá problematikou exekucí lidí ve vyloučených lokalitách. Zkoumá, proč lidé v sociálně vyloučených lokalit mají tak často exekuce. Mým zájmem bylo detailněji porozumět faktorům, které vedou lidi žijící v sociálně vyloučených lokalitách k problémům s dluhy.

V České republice je vzdělání klíčovým faktorem při určování socioekonomických podmínek. Lidé s nižším vzděláním mají desetkrát vyšší riziko nezaměstnanosti a materiálního nedostatku než ti s vysokoškolským vzděláním (Prokop, 2020).

V rozhovorech respondenti opakovaně zmiňovali vzdělání. Sdíleli, že s pouze základním vzděláním je hledání práce velmi obtížné. Často se setkávají s omezenými možnostmi na trhu práce, kde jsou pozice často ohodnoceny pouze minimální mzdou. Někteří respondenti vyjadřovali lítost nad svými minulými nerozváženými rozhodnutími, která činili v mládí.

„Jak má člověk jenom základní školu, tak prostě buď budeš uklízečka, nebo někde ve fabrice a x let bude trvat, než tě třeba povýší, jo, ale taky možná ne (nepovýší)“ (R9).

Krajský koordinátor pro romské záležitosti kraje Vysočina konstatuje, že srážky ze mzdy kvůli exekucím výrazně snižují čistý příjem člověka. Zaměstnání na pozicích nevyžadujících kvalifikaci bývá nedostatečně ohodnoceno, což vede k ztrátě nároku na sociální dávky. Tato situace často vede Romy k práci načerno, zejména ty s nižší kvalifikací (Zpráva o stavu romské menšiny v ČR za rok 2018, 2018).

Potvrdilo se mi, že pro lidi s exekucemi může být výhodné pracovat načerno. Toto tvrzení však platí pouze za předpokladu, že dotyčná osoba není ochotna aktivně řešit svou situaci. Pokud má zájem zbavit se dluhů, je naopak preferována práce v legálním zaměstnání, kde jsou finance automaticky strhávány a není potřeba na ně myslet.

„Nevyplatí načerno pracovat no, protože poprvé ten dluh se jim nikdy neztratí ten dluh tam jim stejně zůstane. A jak ho splatíš? Jen když bude chodit do práce a bude jim ho někdo strhávat. Takže se jim to nevyplatí načerno dělat“ (R4).

Milostivé léto se dotklo téměř 300 tisíc lidí, ale pouze zhruba 10 % z nich tuto možnost využilo, a to z různých příčin. Většina jedinců má za sebou desítky exekucí, a proto zrušení

pouze dvou z nich by jim nepřineslo výraznou úlevu. Kromě toho má jen málo lidí s exekucí naspořeno dostatek prostředků na splacení celkového dluhu (Hábl, 2022).

Překvapilo mě, proč lidé ze sociálně znevýhodněného prostředí využívají Milostivé léto tak málo, proto jsem se na to zaměřila a došla jsem hned k několika závěrům. Prvním z nich je, že Milostivé léto se vztahuje pouze na veřejnoprávní exekuce. Většina z mých respondentů má největší problém s dluhy, ale ze soukromých půjček, na které se Milostivé léto nevztahuje. Dalším faktorem je již zmíněný problém s našetřením peněz na základní jistinu. Jako posledním důvodem je souhra faktorů krátké doby na našetření potřebných peněz a nemožnost splácet jistiny po částech.

„Většina exekucí nevzniká z dluhu například pětistovky, nebo tisícovky, nebo patnáct set. To si vždycky každej nějak zaplatí, ale že ta exekuce většinou vzniká z dluhů nějakých padesát, šedesát tisíc až a víc. A tím pádem, že to Milostivé léto má podmínku, že musí zaplatit tu jistinu, aby ti odpadly ty úroky, jestli jsem to dobře pochopila A tu jistinu musíš zaplatit celou částku. Takže na to nikdo nedošáhnul. Když mám exekuci a mám nějaké ty finanční problémy, tak jen tak nezaplatím nějakou částku, abys mi zmizla exekuce. A když je nějak vysoká, kdyby to byla nějaká pětistovka nebo tisícovka, tak jim se to vyplatilo. Já si myslím, že to bylo velmi málo lidí, že to bylo malé procento těch lidí, který měli tu jistinu prostě do nějakých pět tisíc a nižší.“ (R4).

Jako limit svého výzkumu vnímám nízký počet respondentů. Tento nedostatek jsem se pokusila kompenzovat tím, že jsem se neomezovala pouze na osobní zkušenosti respondentů. Ptala jsem se také na názory a zkušenosti jejich příbuzných či známých, což poskytlo širší perspektivu na danou problematiku.

Přínosem mé bakalářské práce je zjištění, že stále existují faktory, které negativně ovlivňují základní vzdělání lidí ze sociálně znevýhodněného prostředí. Nedostatečné vzdělání často znamená i špatné zaměstnání, což se projevuje v nízkých příjmech. Finanční tíseň může vést ke vzniku dluhů a exekucím. Milostivé léto však pro tyto osoby nepřináší zásadní úlevu. Proto považuji za klíčové zaměřit se na prevenci, tedy investovat do vzdělání, což by mohlo alespoň částečně pomoci s předcházením těchto problémů (více viz Závěr).

Zajímavý budoucí směr by mohl být smíšený výzkum, který by se zaměřil na zjištění, na kolika základních školách v Plzni je zařazen předmět nebo přednášky s finanční tematikou. Kvantitativní část by se zaměřila na zjištění četnosti tohoto jevu, zatímco kvalitativní část by se soustředila na školy, které mají s výukou finanční gramotnosti nějaké zkušenosti. Cílem

by bylo porozumět, jaké metody výuky jsou neúčinnější a nevhodnější pro žáky. Takový výzkum by mohl přinést cenné poznatky pro zlepšení vzdělávacích programů v oblasti finanční gramotnosti na základních školách.

13 ZÁVĚR

V mé bakalářské práci jsem se zaměřila na problematiku „Exekuce lidí ve vyloučených lokalitách.“ Mým cílem bylo hlouběji porozumět faktorům, které vedou lidi žijící v sociálně vyloučených lokalitách k problémům s dluhy. Mé zájmy směřovaly k získání pohledu zevnitř, konkrétně od lidí, kteří se touto situací momentálně potýkají nebo jí už prošli. Chtěla jsem porozumět jejich perspektivě na tuto problematiku a zjistit, co podle nich ovlivnilo jejich životní situaci a rozhodnutí, která nakonec vedla k exekucím. K dosažení vytyčeného cíle jsem zvolila výzkumnou otázku: „**Které faktory nejvíce ovlivňují zadlužení lidí v sociálně vyloučených lokalitách?**“

Zjistila jsem, že klíčový faktor zadlužení je **nedostatečná informovanost o důsledcích exekucí**. Někteří lidé si vůbec nejsou vědomi toho, že z exekucí mohou mít nějaké problémy. Jiní to sice vědí, ale nedokážou si představit, co všechno to může mít za důsledky. K tomuto závěru jsem došla na základě polostrukturovaných rozhovorů s mými devíti respondenty. Skoro všichni moji respondenti se shodli na tom, že kdyby dříve více znali důsledky exekucí, půjčky by si vůbec nebrali, nebo by alespoň více zvážili jiné možnosti.

Jako další faktor bych označila strach říct si o pomoc. Mnozí se naopak setkávají se zneužíváním od příbuzných, kdy si na jejich jména berou půjčky, nebo je k braní si půjček podporují, či dokonce nutí. Dále bych chtěla zmínit nízký stupeň dosaženého vzdělání. Jako poslední faktor bych ráda zdůraznila aktivní přístup k řešení dluhů. Klíčovým rozdílem je nejen samotné zadlužení, ale také aktivní přístup k jeho řešení.

Na základě polostrukturovaných rozhovorů jsem došla k závěrům (detailněji v kapitole 11), že:

Z1: I když dítě pochází ze sociálně vyloučené lokality, má rovné podmínky v přístupu ke vzdělávání.

Z2: Lidem ze sociálně vyloučených lokalit se vyplatí pracovat v běžném zaměstnání, pokud nemají exekuce.

Z3: Když lidé ze sociálně vyloučených lokalit mají exekuce, vyplatí se jim pracovat načerno.

Z4: Lidé ze sociálně vyloučených lokalit, mají omezenou možnost řešení finančních obtíží z důvodu neznalosti důsledků zadlužení.

Z5: Pokud lidé ze sociálně vyloučených lokalit mají více exekucí, tak jim Milostivé léto nepomůže s řešením jejich finanční situace.

Jsem přesvědčena o tom, že výuka finanční gramotnosti již na základní škole je klíčová.

Děti získávají základy, které využívají po celý jejich život. Pokud si vybudují správné finanční návyky již v dětství, mají mnohem lepší šanci na úspěch a udržení finanční stability v dospělosti.

Domnívám se, že základní škola je ideálním místem pro zahájení vzdělávání v oblasti financí, protože poskytuje základní kámen, na kterém mohou žáci postavit své budoucí finanční znalosti. Právě v tomto období se formují návyky a postoje k penězům a finančnímu plánování. Jak jsem uváděla výše v podkapitole 10.6.2, vzdělávání v oblasti peněz na základní škole by mělo být zaměřeno na jednoduché a zábavné aktivity, které jsou přizpůsobeny věku a schopnostem dětí. Mohou to být například hry, interaktivní lekce nebo projektové aktivity, které pomáhají žákům porozumět základním finančním konceptům, jako je rozpočtování, ukládání peněz a rozdíly mezi různými formami plateb.

Usuzuji, že výuka finanční gramotnosti na základní škole by neměla být pouze o tom naučit se hospodařit s penězi, ale také o vytvoření základních dovedností, jako je plánování, rozhodování spjaté s penězi. Tímto způsobem se dětem vytvoří pevný základ, který by jim mohl umožnit budovat jejich finanční dovednosti a postupovat dále ve vzdělávání v této oblasti.

Mé doporučení pro sociální pracovníky je začít s výukou financí již v brzkém věku. Zábavný a interaktivní přístup může dětem pomoci lépe porozumět složitým finančním konceptům. Například hry, soutěže nebo příběhy mohou být účinnými prostředky, které děti zapojí do učení o penězích. Když se učí skrze zábavu, mají tendenci být více motivovány a angažovány. Tato rané vzdělání může položit základy pro zdravé finanční návyky a rozhodování v budoucnu. Čím dříve se děti začnou učit o penězích, tím více času mají na to, aby si osvojily důležité dovednosti pro správu svých financí a plánování budoucnosti. Pro sociální pracovníky je tedy důležité vytvořit prostředí, ve kterém se děti mohou učit o penězích bez stresu a s radostí.

14 RESUMÉ

In my bachelor's thesis I focused on the issue of "Execution of people in excluded localities." My aim was to gain a deeper understanding of the factors that lead people living in socially excluded localities to debt problems. In order to achieve the set objective, I chose the research question: "Which factors most influence the debt problems of people in socially excluded localities?"

The bachelor thesis is divided into two parts. In the first theoretical part, I focused on the characteristics of social exclusion and the situation in socially excluded localities. I also dealt with the topics of education, undeclared employment, foreclosures and grace summer. In the practical part, I conducted semi-structured interviews with nine respondents. The results chapters are organized based on my stated hypotheses. I found that a key factor in debt is lack of awareness of the consequences of foreclosures. Some people are not even aware that they may have any problems from foreclosures. Others may know, but they cannot imagine all the consequences. I came to my conclusion based on semi-structured interviews with my respondents. Almost all my respondents agreed that if they had known more about the consequences of foreclosures earlier, they would not have taken out loans at all, or at least would have considered other options more.

I would point to fear of asking for help as another factor. Instead of seeking help from family or friends, they would rather take out a loan. Conversely, many experience abuse from relatives taking out loans in their names or encouraging or even forcing them to take out loans. I would also like to mention low education. The absence of the necessary qualifications and skills can have the effect of making individuals insufficiently able to obtain well-paid work.

As a final factor, I would like to highlight a proactive approach to dealing with debt. The key difference is not only the debt itself, but also the active approach to dealing with it. These findings highlight the complex nature of the factors affecting debt. Through successful collaboration with respondents, I was able to achieve the objectives of my bachelor thesis.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knižní zdroje:

BAUM D., GOJOVÁ A., 2014. Výzkumné metody v sociální práci. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě. s. 23. ISBN 978-80-7464-390-3.

DISMAN M., 2007. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum. s. 168–169. ISBN 978-80-246-0139-7.

FERJENČÍK J., 2020. Úvod do metodologie psychologického výzkumu: Jak zkoumat lidskou duši. Praha: Portál. s. 175. ISBN 978-80-7367-815-9.

GOJOVÁ A., GOJOVÁ V., ŠPILÁČKOVÁ M., 2014. O způsobech zvládání chudoby z perspektivy rodin – podněty pro sociální práci. Ostrava: Ostravská univerzita. s. 9. ISBN: 978-80-7464-492-4.

HENDL J., 2004. Kvalitativní výzkum. Základní teorie, metody a aplikace. Praha: Portál. s. 154. ISBN: 80-7367-040-2.

HENDL J., 2023. Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace. Praha: Portál. s. 47. ISBN: 978-80-262-1968-2.

HIRT T., JAKOUBEK M., 2006. Romové v osidlech sociálního vyloučení. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. s. 136. ISBN: 80-86898-76-8.

KALEJA M., 2011. Romové a škola versus rodiče a žáci. Ostrava: Ostravská univerzita. s. 45–46. ISBN: 978-80-7368-943-8.

MATOUŠEK O., a kol., 2003. Metody a řízení sociální práce. Praha: Portál. s. 173. ISBN: 80-7178-548-2.

MATOUŠEK O., KODYMOVÁ O., P., KOLÁČKOVÁ J., 2010. Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi. Praha: Portál. s. 47. ISBN: 978-80-7367-818-0.

MÁLEK P., OŠKRDALOVÁ G., VALOUCH P., 2010. Osobní finance. Brno: Masarykova univerzita. s. 167. ISBN: 978-80-210-5157-7.

McQUAIL D., 1999. Úvod do teorie masové komunikace. Praha: Portál. s. 309–310. ISBN: 978-80-7367-338-3.

NEČAS C., 2002. Romové v České republice včera a dnes. Olomouc: Univerzita Palackého. s. 111. ISBN: 80-244-0497-4.

PROKOP D., 2020. Slepé skvrny: o chudobě, vzdělávání, populismu a dalších výzvách české společnosti. Brno: Host. s. 108–113. ISBN: 978-80-275-0308-7.

REICHEL J., 2009. Kapitoly metodologie sociálních výzkumů. Praha: Grada. s. 113. ISBN 978-80-247-3006-6.

Internetové zdroje:

AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ, 2023. [cit. 10-01-2024]. Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/oblastipodpory/zamestnanost/>

ČADA K., BÜCHLEROVÁ D., KORECKÁ Z., SAMEC T., 2015. Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR. [cit. 05-01-2024]. Dostupné z: http://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/Analyza_socialne_vyloucenych_lokalit_GAC.pdf

FINANČNÍ SPRÁVA., 2023. Daňové milostivé léto se blíží. Webové aplikace a portál Moje daně vám pomohou zbavit se daňových dluhů [cit. 06-01-2024]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/media-a-verejnost/tiskove-zpravy-gfr/tiskove-zpravy-2023/danove-milostive-let-se-blizi>

FRINTA P., FRINTOVÁ D., 2020. Children and Their Debts: Current Situation in the Czech Republic Part Two: Specific Aspects of Debts of Children Arising from Contracts for Transportation of Persons. PRAWO W DZIAŁANIU SPRAWY CYWILNE. [cit. cit. 24-01-2024]. Dostupné z: <https://pwd.iws.gov.pl/wp-content/uploads/2021/01/Frinta-Frintova.pdf>

HÁBL R., 2022. Odborník: První exekuce paralyzuje a už se vezete. PrahaIN.cz [cit. 15-01-2024]. Dostupné z: <https://www.prahain.cz/byznys/odbornik-prvni-exekuce-paralyzuje-a-uz-se-vezete-5134.html>

INSOLVENCE., 2023. Jak funguje osobní bankrot? [cit. 06-01-2024]. Dostupné z: <https://www.insolvencni-navrhy.cz/jak-funguje-osobni-bankrot.html>

MPSV., 2023a. Milostivé léto III od 1. 7. do 30. 11. 2023 [cit. 06-01-2024]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/milostive-let-iii>

MPSV., 2023b. Základní informace o sociálním bydlení [cit. 06-01-2024]. Dostupné z: <http://www.socialnibydleni.mpsv.cz/cs/co-je-socialni-bydleni/zakladni-informace-o-sb>

NAVRÁTIL P., 2021. Antiopresivní přístupy v sociální práci s rodinami. Socialniprace.cz [cit. 10-01-2024]. Dostupné z: <https://socialniprace.cz/antiopresivni-pristupy-v-socialni-praci-s-rodinami/>.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Interview guide

Příloha č. 2 - Přepisy rozhovorů

Příloha č. 1 – Interview guide

TÉMA	PŘÍKLADY OTÁZEK
<p>Úvod</p> <p>Úvodní otázka</p> <p>Představení</p> <p>Atributy respondenta</p>	<p>Představení výzkumu, ujištění o anonymitě, informovaný souhlas s nahráváním rozhovoru, poděkování za ochotu poskytnutí rozhovoru</p> <p>Chceš se ještě na něco zeptat, než začneme?</p> <p>Jak by ses krátce popsala?</p> <p>Věk</p>
<p>1. Vzdělání</p> <p>Dosáhnuté vzdělání</p> <p>Rovné příležitosti</p>	<p>Jaké máš vzdělání?</p> <p>Domníváš se, že ke vzdělání mají všichni stejný přístup?</p> <p>Pokud ano, nemohou tomu finance někdy bránit?</p>
<p>2. Zaměstnání</p> <p>Běžné zaměstnání</p> <p>Práce na černo</p>	<p>Vyplatí se lidem ze sociálně vyloučených lokalit pracovat v běžném zaměstnání? Za jakých podmínek?</p> <p>Myslíš si, že se nějakým lidem vyplatí pracovat na černo? Případně proč?</p>
<p>3. Exekuce</p> <p>První</p> <p>Počet</p>	<p>Kolik ti bylo, když si dostala první exekuci? Co to bylo za situaci?</p> <p>Kolik máš momentálně exekucí?</p>
<p>4. Milostivé léto</p> <p>Zkušenosti</p> <p>Zhodnocení</p> <p>Řešení</p>	<p>Povedlo se ti během Milostivého léta exekucí zbavit?</p> <p>Co vnímáš jako pozitivní a negativní na milostivém létě?</p> <p>Pomohlo ti Milostivé léto vyřešit tvou finanční situaci?</p>
<p>5. Faktory</p> <p>Vnější</p> <p>Vnitřní</p>	<p>Co bys označila za faktory, kvůli kterým ses zadlužila?</p> <p>Je něco, co bys udělala jinak a domníváš se, že by ses pak nezadlužila?</p>
<p>6. Sebereflexe</p> <p>Pomoc</p> <p>Prevence</p>	<p>Co si myslíš, že by ti tehdy pomohlo?</p> <p>Máš momentálně nějaká opatření, aby ses znovu nedostala do exekucí?</p>

7. Doporučení	Co bys doporučila ostatním, aby se nedostali do exekucí?
Závěr Závěrečná otázka	Chtěla bys ještě něco dodat? <i>Poděkování a ukončení rozhovoru.</i>

Příloha č.2 – Přepisy rozhovorů

PŘEPIS ROZHOVORU Č. 1

Chceš se ještě na něco zeptat, než začneme?

Ne, já ti důvěřuju. Na co se zeptáš na to ti upřímně, podle pravdy odpovím.

Dobře, děkuju, to jsi hodná. Na začátek bych se tě zeptala, jak by ses krátce popsala?

To já asi nevím, co říct.

Třeba nějaká vlastnost, co tě charakterizuje?

Já jsem taková akční hodně. Nemám ráda nudu prostě. Neumím doma jenom sedět, furt musím něco vymýšlet, něco s dětma. Nevím, jsem všude. *(smích)*

Jo, to takhle bohatě stačí. Kolik ti je?

Třicet tři.

Třicet tři ti je. Jaké máš vzdělání?

Základní.

A kde si studovala?

V Nýřanech na základní škole.

Myslíš si, že mají všichni stejný přístup k vzdělání? Můžou třeba finance ovlivnit to, jestli ty lidi studují nebo ne?

Já myslím, že jo. Taky no, v něčem určitě.

Myslíš, že se ještě třeba nějaký další věci, na to můžu hrát nějakou roli?

Nevím.

Myslí si, že se nějakým lidem vyplatí pracovat načerno, případně proč?

Myslím si, že jo, právě kvůli těm exekucím.

Kvůli těm exekucím.

Hmm, když mají třeba jako hodně dětí nebo děti. Mají vysoký nájmy a když půjdou někam do práce, jakože normálně začnou, tak jim všechno strhávají, že jo, a výhoda je prostě na tom na to černo pracovat, jakože o tobě neví někde na financáku, že pracuješ že jo, takže ti nestrhnou tu exekuci.

Takže si myslíš, že se vyplatí načerno pracovat jenom lidem, co mají ty exekuce.

Ano, myslím.

A v jakém případě se vyplatí teda pracovat v tom běžném zaměstnání?

No, když nemáš ty exekuce, tak asi tak, já nevím.

Takže myslíš, že člověku, co má ty exekuce, tak se nevyplatí nikdy pracovat v tom běžném zaměstnání?

Myslím, že ne. Právě že ty exekutoři ho nahání, zamrazí ti ten plat, všechno ti berou, takže ty vlastně děláš jenom na ty exekuce, že jo a potom nemáš z čeho žít.

To se soustu lidem pochopitelně nechce. Kolik ti vlastně bylo, když jsi dostala první exekuci?

Nejsem si úplně jistá, ale myslím...

Stačí přibližně.

Pětadvacet.

A co to bylo za situace?

No, já jsem měla Denisku, že jo miminko, no třeba sem neměla na sunar. Já to řeknu upřímně, tak jsem si vzala třeba někde nějakou rychlou půjčku. Aby sem měla právě na mlíko na plenky, nebo hmm, třeba se neměla na splátku třeba elektriky, tak jsem nechtěla, aby mě vypli, že když jsem měla to miminko, tak jsem si zase vzala někde nějakou půjčku, aby sem zaplatila třeba nedoplatek za elektřinu.

Jako ten roční, to zúčtování.

Jo bylo toho víc, ale většinou kvůli jídlu no abych měla jako pro děti.

A máš nějaký přehled, kolik máš teď momentálně exekucí?

Hmm. Mám asi dvacet dva exekucí. A dělá mi to, já nevím na nějakých tři sta, čtyři sta tisíc. Nevím to přesně, ale určitě tam bylo okolo tři sta. Určitě tam jsou nějaký úroky zase navíc nějaký penále, to určitě zvedly.

A přemýšlela jsi o insolvenční?

Přemýšlela, teď jí právě řešíme.

Teď jí řešíš, že by sis ji vzala. To si myslím, že by bylo nejle..

Je, no ale taky to není jednoduchý ta insolvence, protože mám vlastně děti a ten plat je jakoby takovej jako akorát pro nás, abych nás uživila jako mě a děti. Takže vlastně tu splátku na tu insolvenční nebudu mít z čeho jako, víš, z čeho strhávat. Takže si myslím, že stejně asi neprojdou. Protože tam musí bejt jakoby něco na životní minimum, něco pro děti, aby bylo. No a prostě už mi tam nic nezbyde, já to mám akorát ještě mi tam nějaký tisíce chybí, takže si myslím, že ani prostě neprojdou tou insolvenční, jakože mi to neschválí.

Tak uvidíš. Já si myslím, že když máš to zaměstnání, tak by ti to přece měli schválit, i kdyby si platila minimum nějakou částku.

To asi nejde podle toho, jak ty si řekneš částku, ale jakoby to určujou.

Jo jasně, to jde z toho platu, ale že si myslím, že když máš normálně zaměstnání, tak by to mělo jít ti to dát.

Uvidíme, no snad to půjde, už chci mít klid.

Tak ti budu držet palce.

Ted' mě právě zase nahání exekutoři. Nedávno mi přišel email ani nevzali, ani nevím, kde vzali moje emailovou adresu, že jo, že támhle někde dlužím třicet pět tisíc jo, ani nevím pořádně za co. To je právě že už to mám takhle z toho mládí, tak já už nevím, kde ty exekuce mám za co je mám.

Je to zpětně hodně.

A že si to musím jako všechno dohledat. No a když budu mít tu insolvenční, tak tam to je jakoby všechno rozepsané.

A v tom Milostivým létě se ti nepovedlo zbavit nějakých těch exekucí?

Ne to jsem dělala dvakrát, ani ani mi nepomohli jakoby to.

A proč ti to nepomohlo?

Nevím, nevím, já jsem to řešila s paní z člověku v tísní. Já nevím no prostě ne ne, ne nebylo z toho nic nevyřešilo se nic.

A ty jsi ale říkala, že vlastně máš ty veřejnoprávní exekuce za tu elektriku.

No, mám.

Takže by to mělo...

Nic fakt nic, dvakrát jsem to dělala ta milostivý léto.

A nevíš důvod, proč to nevyšlo? To ti vyřizovala ta paní?

Jednou, jednou mi volala, že prostě něco nějaký zamítnutí, že nic no. Už nic. Už jsem se k tomu ani jako nějak zpátky nevracela.

Vnímáš teda něco pozitivního a negativního na tom milostivým létě?

Nevím, no určitě je to dobrý, jakože takhle chtějí lidem jako pomoc do těch exekuc, protože lidi si neví rady, že jo, když jich mají víc no, ale jak říkám, no, mě se to nějak neto nevyplatilo. Určitě plno lidem jo, určitě nějak pomohli nebo takhle, ale nevím. Já ani nevím, proč se mi paní už potom ani neozvala, jakoby z toho člověku v tísní. Nevím.

Takže ti nepomohlo to ilostivé léto vyřešit ty finance.

Nepomohlo.

Dokázala bys říct, proč si myslíš, že ses dostala do těch exekucí? Už si říkala, že to na začátku bylo kvůli té Denisce... a proč to tak jako bylo?

Ah, bylo to tátou, že jo, že vlastně otec dětí, tak prostě na to kašlal, bylo mu jedno jestli je zaplacený nájem. Když jsem měla, já nevím pár stovek třeba na zítra jakoby na druhý den třeba na oběd, tak mi to vzal a šel pryč. Já nevím, šel si zahrát bednu, že jo. Hmm, tak mě to prostě donutilo jít někam a půjčit si, že jo. No jako nechci to svádět jenom na něho, že jo mohli jsme jít, mohla jsem jít třeba za mámou. Prostě mám velkou rodinu, mohl mi pomoci oni. No, ale nechtěla jsem jako každého otravovat. Hlavně hlavně to bylo kvůli němu, no to je pravda, protože hodně fetoval taky každou korunu mi byla vlastně na drogy. Já jsem se starala vlastně

já jsem měla tři děti, už starala jsem se, aby byl zaplacený nájem, aby bylo všechno, aby měly děti. No ale bylo to hodně těžký najednou. (*chvějící se hlas*)

No, to věřím.

Vlastně já jsem si udělala první dítě, neměla jsem nic, neměla jsem byt, neměla jsem práci, takže jsem jakoby neměla nic našetřeno.

A předtím si chodila do práce?

Chodila jsem od šestnácti let do dvaceti jsem chodil. Všude po fabrikách, po brigádách.

Takže si měla mateřskou, když si měla holky.

Neměla, já jsem měla právě všechno, jakoby na dohody. Nikdy jsem neměla normální smlouvu, jakože.

Jo takhle, takže si měla jenom rodičovskou.

Ano a to mi dalo tenkrát nějakých sedm tisíc šest set korun.

No jasně, to je málo, na zaplacení těch všech věcí.

A to bylo všechno.

No a je něco, co bys udělala předtím jinak a myslíš si, že by ti to pomohlo, aby ses nedostala do těch exekucí?

No, já kdybych mohla to všechno vrátit, tak to udělám všechno úplně jinak, protože já jsem vyšla zas vlastně základku a dala jsem si přihlášku přihlášku na učňák. Chtěla jsem chodit na pekař, cukrář. Nevím, no to jsem se právě vyprdla kvůli klukovi že jo no. Blbosti. Já bych to chtěla všechno jako děti. Ne, těch nelituju, že je mám, no ale. A nebo třeba když jsem neměla co vařit, tak jsem vlastně měla jít za mámou, že jo a ne si brát támhle někde půjčku deset tisíc nebo takhle.

A bavili jste se třeba někdy o tom ve škole nebo jako doma, že to může mít nějaký takové důsledky ty exekuce?

Vůbec. Já jsem ty exekuce ani tak moc jako. Jsem si říkala, jakože tak co jako, až budu starší to zaplatím, až budu moct, nebo protože abych byla upřímná. Prostě, když jsme žili v rodině, takže i máma měla exekuce. Táta měl exekuce, takže u nás to nechci říkat, jako že to bylo normální, ale prostě já nevím, no nikdo nás jakoby nevedl k tomu, že exekuce je špatná, nebo půjčovat si někde...

Brala si to jako normální součást života.

Jo. Brala jsem to jako normálku.

Takže si myslíš, že bys třeba nějaký věci udělala jinak, ale že ti chybělo nějaké to vzdělání, o tom?

I to je možný.

Ocenila bys třeba tehdy nějakou přednášku o finanční gramotnosti?

Určitě. Určitě jo. Určitě bych byla ráda, kdyby mi tehdy někdo poradil a...

Hmm.

Já jsem to měla i na základce strašně těžký, jakože mě tam neměli mě rádi ve třídě. Kluci mě tam bili a to, takže já jsem byla ráda, že jsem tu základku jakoby vyšla. Nikdy jsem jako extra nějakou paní učitelku nevnímala, neposlouchala, ale jsem byla ráda, že to je za mnou.

To chápu, to mě mrzí, že si to měla takhle těžký. Máš teď nějaká, opatření aby ses nova nedostala do těch exekucí?

No opatření nastavení žádnou půjčku prostě už nechci, nikde dluhy nedělám. Takže jo, co co mi přijde, platit to všechno. Platím to jako první. Nevím, kdybych měla ten rozum, co mám teď, kdybych ho měla bylo by to lepší no. Ale já jsem dospělá až po třicítce. *(smích)*

Já si myslím, že je hlavní, že si dospěla, nějaký lidi nedospějí nikdy. *(smích)*

Určitě bych chtěla tu insolvenční, protože to už a vlastně svoje děti povedu, že jo tak, aby to neprožívali. Takový věci.

Tvoje děti budou mít oporu v tobě a když třeba budou mít problémy, tak budu moct jít za tebou. Nebudou se muset bát si říct o pomoc.

Budou, určitě! Já neříkám, že jako, co by nás máma s tátou byli nějaký zlý, oni byli úplně suprový. No ale prostě to tak bylo.

Tak někdo obecně si dokáže říct o pomoc, když ji potřebujete a někdo, i když dospěje, tak je pro něj těžký si říct o pomoc, ať už je to jakákoliv. Nemusí to být nutně vina rodičů. Jako nějaké takové doporučení bys asi ostatním řekla, jestli jsem to pochopila, aby si nebrali ty půjčky?

Jo.

Nebo ještě něco jiného by si za sebe doporučila?

Tak jako první, aby si nebrali ty půjčky. A když budou mít nějaký problém, tak vždycky je někdo, kdo jim pomůže, a ne jako třeba já, že jsem se do toho úplně sama zavrtala. Přitom jsem měla sestry, že jo rodiče babičku. Nevím no.

Takže možná nebát se říct si o pomoc.

Přesně, přesně.

Když ji člověk potřebuje. Je ještě něco, co by si k tomu chtěla říct, nebo něco dodat?

No, jako těm mladším, hlavně ať se vyučí, že jo, protože jenom já když někam jdu a nejvyšší dosažené vzdělání je základka základní tak je to takový. Je to lepší prostě no být vyučenej aspoň něco i lepší práci. Aby člověk měl, no hlavně ty dluhy, aby si nedělali.

Myslíš, že to je taky hodně ovlivněný tím vzděláním?

Taky, taky.

Že člověk pak má horší pozici na tom trhu práce.

Ano, určitě.

Je to těžší pro ně.

Vlastně takhle jako třeba já, když vylezu ze základky v 15. letech. Tak co dál, že jo támhle někde fabrika za pár korun? No, to je tak maximálně všechno nebo někdo uklízet?

Já myslím, že je super, jak si říkala, že si sice dospěla později, ale že si opravdu dospěla a myslím si, že holky v tobě mají skvělý vzor. V tom, že se snažíš a hlavně v tom, jak je podporuješ, to si myslím, že úplně nejdůležitější pro ty děti mít fakt tu podporu v tom rodiči a vidět, že jim fandí a že jim na nich záleží.

Přesně, přesně tak.

Myslím, že na sebe můžeš bejt pyšná.

Děkuju.

Já ti moc děkuju za rozhovor, že si do toho se mnou šla.

Nemáš zač, trošku jsem se vrátila do těch pětadvaceti let. Víš to trápení, proto ty slzy.

PŘEPIS ROZHOVORU č. 2

Chceš se ještě na něco zeptat, než začneme?

Ne, všemu rozumím.

Všemu rozumíš dobře. Jako první otázku tu mám, jak by ses popsala?

Tak usměvavá, klidná.

Hm to určitě.

Hmm přátelská. Hmm.

Jo já si myslím, že tohle tě vystihuje hezky.

Jo, díky.

Můžu se zeptat, kolik ti je?

27.

27. A jaké máš vzdělání?

Základní.

Základní a myslíš si, že mají ve vzdělání všichni stejný přístup a možnosti?

No tak možnosti by byly víc jasné, třeba zase člověk by potřeboval víc toho času na tu školu, ale s jedním takhle. Nebavilo mě to. Neměla jsem. Neměla jsem. Na koho se třeba jak to mám říci, vzor, kdo by chodil třeba odnést do školy, takže proto mě to nijak třeba na tu motivaci. Ta by ta mi tam chyběla, to je všechno jinak. Motivace.

To je jasné, A myslíš, že můžou někomu finance bránit ve studiu?

Ano. Zase u nás to bylo takhle. Že jsme hodně lidí. Bratrů a sester, takže u mě. U nás to třeba bylo většinou na to jídlo a na to. Chodili jsme zase autobusem, bydleli jsme na vesnici. No a tam jsme museli dojíždět a si myslím, že jedenáct km. Z vesnice do města, takže autobusem nebo tam někde vždycky chodí. K nám chodili šest lidí do jako šest dětí do školy, tak finance tam byly taky špatný, zase makala jenom jedna sestra místo všech bráchrů nemohli najít práci, takže u nás to bylo tak chvíli těžký, někdy dobrý, někdy těžký, no tak takhle určitě finance byly již moc velkej problém.

No určitě, taky si to myslím, že ty finance spousta lidem v tom můžou bránit. Myslíš si, že se nějakým lidem vyplatí pracovat načerno a případně proč?

No tak, když má tu exekuci nebo exekuci exekuce, ale spíš když je někdo trestanej, má, jak to mám říct.

Nějaký dluh?

Ne dluh třeba když vyjde z kriminálu a bude se chtít třeba dostat do firmy, budou po něm chtít trestný rejstřík no jak se to jmenuje.

Jo, když má záznam v trestném rejstříku.

Když má ano, tak ho to určitě do té práce nevezmou, tak určitě si ten muž nebo ta žena řeknou a je to lepší pracovat načerno, než abych někomu něco furt, něco, třeba strhávali. V době každý peníz si každý myslím, že každá koruna je dobrá, takže by se určitě vybral tu práci načerno. Určitě.

A v jakých případech si myslíš, že se lidem vyplatí pracovat v tom běžném zaměstnání?

No, hlavně když jsou v dluhích, když třeba jdeš.

V tom běžném zaměstnání, když teda nemají dluhy?

Když nemají dluhy. Však když nemá člověk dluhy, tak to je jasný, že budu normálně pracovat, abych si vydělala třeba víc, ale jinak zkušenosti s tím nemám. Nevím.

Pro lidi s exekucemi jsou asi menší příležitost. Je těžký najít nějakou práci.

No jasně, taky bych takhle přemýšlela, kdybych třeba neměla exekuci, jdu do práce a nemusím se bát, že ke mně zaklepe exekutor, to je jasný. Jo. Takže.

No jasný. A kolik ti bylo, když jsi dostala první exekuci?

Um. Myslím, že mi bylo asi dvacet jedna, to mi přišly ty, jak se tomu říká MHD.

Jo, podniky.

Dopravní podniky to bylo poprvé, co jsem dostala pokutu pět set a měla jsem zaplatit asi dvanáct set. Nebo nějak tak.

Jo, už takhle s poplatkem.

Už takhle se poplatkem za to, že jsem seděla, že jsem v autobuse seděla, tam mi bylo dvacet nějak tak dvacet devatenáct dvacet dvacet jedna nějak tak.

A přišlo ti upomínka, že to máš zaplatit?

Přišla mi upomínka, první jsem zaplatila, tak jsem šla. Jenomže potom jsem už jsem si na to vybodla. Chodila druhá, třetí, čtvrtá a už jsem na to nebyla ohledy.

A věděla jsi, že z toho může vzniknout ta exekuce?

Tak, i když třeba když nás chytili v třeba, nevím na nějaký zastávce revizoři, tak nám to vždycky říkali, že jsme mladí, že jsme blbý, že chodíme načerno. Že nám to třeba, až budu větší starší, že se nám to nebude vyplácet práce žádná, samý dluhy. Hm, tak jsem na to nebralo ohledy jasně. Já vůbec jsem nepřemýšlela, že budu mít já nevím ve dvaceti ve dvaceti dvou, že budu mít děti a potřebuju, budu potřebovat práci a že nebude a že budou mě stíhat exekutoři, kdo to takhle mohl vědět, že jo.

Takže si nějakým způsobem věděla, že se ti z toho může stát exekuce, ale co to přesně bude obnášet sis asi v tu dobu nedokázala představit?

Ne, vůbec jsem na to ani nebyla ohledně, jakože jo exekuce, tak jo, jakože nic takového.

A ve škole jste neměli i nějaký jako povídání o tom?

No tady jsem. Jako popravdě chodila asi jenom. Myslím že rok do školy, to už jsem dodělala osmičku. Do devítky jsem se nedostala, protože mi bylo šestnáct a ten učitel se mě ptal, jestli

chci jít dalších, další na další rok chodit do školy, tak jsem řekla, že ne. Že radši budu chodit do práce, jenomže práce tam nebyla, takže jsem se flákal a jenom takhle užívala jsem si jakoby života, ale nic, hrůza.

Tak člověk je mladej, tak...

Jako jo tak užila jsem si, co že ne. Jakože by práci, nebo že bych řešila exekuce a práci nic takovýho to jsem ještě v hlavě teda neměla. Máma táta.

Ale tak to není jenom tvoje vina... Povedlo se ti během milostivého léta zbavit nějakých exekucí?

Ano, zbavila jsem se jich tří, ale těch menších to bylo asi něco přes dva a do dva a půl tisíce, takže toho jsem se zbavila. Těch větších ty mi zůstaly, tam už bylo moc, no.

A kolik máš teď exekucí?

Ještě dvě.

Ještě dvě.

Hmm a to jsou samý to ty autobusy to je tam mám si něco přes větší dluh a potom tam myslím, že mám. Jak mě chytli policajti autem.

Za rychlost?

Bez řidičáku. No tak to dlužím taky.

Takže to jsou státní exekuce, takže by se jich šlo během toho milostivého léta jich zbavit.

Já si myslím, že jo, když mi jednou no na ty autobusy ty menší částky zrušili, takže nevím proč by nešlo.

Ty podniky určitě no a tu policii. To si myslím, že teoreticky taky.

Ty po.

No kdyby sem si udělala splátkovej kalendář tak, že bych to doplatila, ale jinak na ničem jsem se nedohodla zatím, takže už to je asi 2 roky. Už je to 2 roky.

A chtěla by sis udělat ten splátkový kalendář?

Tak časem určitě chtěla bych být časem, že prostě makat, pracovat a žít si prostě do svého baráku jednou koupit nebo aspoň do hypotéky jít. Ale když má takhle člověk dluhy, těžko se toho zbaví.

Je to náročný.

Těžko. Rychle se do toho dostaneš, ale těžko zbavíš. Hodně těžko.

To věřím. Co vnímáš pozitivní a negativní na tom milostivým létě?

No pozitivní je to, že nemusím, nemusím vracet celou částku. Zase jenomže jeden negativ je to, že tam dávaj moc málo času na to vyplacení.

Jo, že je krátká, krátký časový interval.

Ano, je to moc, je to prostě slabší, slabší rodina chce být třeba třeba by se chtěla zbavit už na to třeba za to tak krátkou dobu nemá.

Nestihne nasbírat ty peníze.

Ne, ne, i když jsem třeba jako.

Třeba by se chtěla zbavit dluhů na to třeba? Hmm, za to tak krátkou dobu nemá.

Nestihne nasbírat ty peníze.

Ne, ne, i když se třeba jako snaží nasbírat půlku, na jenomže nepřistoupí na půlku a prostě to chce i ten ten ten zbytek celej jasný nechtějí to nám. To dát na ten kalendář...

Na splátkový kalendář.

Ano, že to prostě nejde. Prostě že ten dluh není velkej, abysme to nedali jenomže při těch rozpočtech co máme my, to prostě nejde.

Často to jsou velký částky a těžko se toho zbavuje.

Víš, nejde to, takže ti budu říkat, že ty malé částky jsou dobrý, ale zase ten čas tam hraje moc velkou roli.

Takže ti to částečně pomohlo, ale nevyřešilo to u nějak tvoji finanční situaci.

No tak přesně, přesně takhle.

Byla by si schopná označit nějaké faktory, kvůli kterým si myslí, že ses zadlužila? Prvně, jsi vlastně říkala, že ses vykašlala na to placení, ale že si nejspíš nebyla dostatečně edukovaná a neměla si dost informací, jaké následky to třeba může mít?

Hm, přesně přesně. Třeba takhle. Říkali mi to, že třeba kamarádi, nebo hlavně jak říkám, jak ty exekutoři naše no nee nevím, jak se jim říká.

Exekutoři.

Ne, lidi co hrozí tak se jim říká exekutoři, ale ty co štípají ty lístky v autobusu.

Revizoři.

Jo a revizoři, tak vždycky nám říkali, že z těch budeme mít dluhy a že prostě ať na to si dáваме pozor. Nejezdíme načerno. No, ale my jsme na to vůbec nebrali ohledy, víš co? Prostě jsem si říkala, ach, jo, dluhy budou zaprvé to vyplním. Budu chodit do práce. Jsem mladá, tak to dám já nevím potom, jak víš, je jak už dojde na placení si řekneš ach, nemůžu, nezbylo mi, nebo je to tam málo, nebo už je to až moc. Nějak prostě přehlížíš to prostě aspoň u mě to takhle bylo, že jsem třeba potřebovala něco nějak, něco jinýho zaplatit, tak jsem na ty dluhy už nekoukala.

Na jasný, no tak myslím si, že jedna věc je, že člověk ví, že bude mít nějaký dluhy a druhá věc je, že si to nedokáže v tom nízkém věku vůbec představit, jak moc vysoký, třeba ty dluhy můžou být a co to pak může mít všechno za důsledky? Ale to si myslím, že není úplně tvoje vina. Tehdy ti o tom měl někdo něco víc říct.

Že třeba kdyby mě někdo postrčil do těch dluhů, tak bych to řešila dřív, ale...

Myslíš, že třeba kdyby ti tehdy někdo řekl, nebo ti pomohl trošku v tom otevřít oči, že by ses do toho třeba nedostala?

Ne do do takových dluhů určitě ne. Potřebovala jsem pomoc. Do těch dluhů určitě ne. Hmm jenomže jsem na to byla sama.

No jasně. Udělala bys teď zpětně něco jinak?

Ano, určitě tolika chyb bych neuběhla ani do těch dluhů bych nešla to radši bych ho originál šla do práce. Teď ti to říkám úplně úplně v klidu. Vykašla bych se na dluhy dluhy. Jo, jenže když jako čerstvě osmnáctiletá vidíš peníze a potřebuješ si třeba něco koupit, tak do toho půjdeš, víš co.

No jasný.

A já jsem do toho jakoby šlo. A nevadilo mi, že to nebudu nebo budu splácet. Prostě jsem na to nekoukala, hlavně že jsem je měla v ruce. To bylo všechno. To mě zmátlo. Hmm hmm.

No tak člověk si to v tom věku ještě neuvěduje. A máš teď k nějaký opatření, aby ses znovu nedostala do těch exekucí?

No zase přišla mi od města něco, že to vám ty exekuce pozastavili, jsou pozastavený, ale nevím, jestli se zase obnoví, nebo jestli zase to bude běžet? Nevím.

A proč jsou pozastavený?

Já jsem tam ten důvod nepřečetla. Já jsem akorát viděla na papíru, že to je pozastavený, tak jsem se potěšila, ale na jak dlouho? Jestli to bude zastavený, to nevím. Já nevím.

A co bys doporučila ostatním, aby se nedostali do exekucí?

Aby se nedostali do exekuce, aby se na to vykašlali (na braní půjček). A radši si najdu nějaký jiný způsob vždycky nějakým způsobem, aby se do toho nedostali. Vždycky si třeba o něčem promluvit s nejbližším nebo s kamarádem, nebo se radši zeptat. Ale ne po hlavě, já jsem se řídila po hlavě a dopadla jsem na ni. Vždycky se radši zeptat, co má dělat.

Říc si pomoc.

Říct si o pomoc přesně.

A to je jedno koho, kohokoliv.

Nějaký půjčky sis teda nikdy nebrala?

Jako myslím, že půjčka tam byla, ale to jsem vyplatila. Podruhý jsem chtěla zase a už mi ji nedali, protože jsem ji vyplatila prej moc rychle. Tak jsem už na ní neměla nárok.

Protože si ji vyplatila moc rychle?

No já jsem si brala provident asi deset tisíc a to se mi ji asi do do do myslím že do dvou nebo do no do tří tejdnu jsem ji vyplatila. A chtěla jsem víc, protože tam nabídli asi dvacet a něco. Jenže už jsem, že už jsem na to neměla. Měla ale až po třech měsících. Měla jsem platit tři měsíce po dva dva a půl, já nevím asi dva měsíce, každý měsíc jsem měla dávat dva tisíce do těch tří měsíců. Nemusela jsem platit celou částku devět tisíc, takže by mi dali těch dvacet a něco, jenomže jsem chtěla dřív těch dvacet tisíc, tak se je vyplatila dřív. Jenomže potom jsem

zjistila, že nemám nárok až po dobu. Musí uplynout nějakou dobu tak asi po třech měsících si zase dostala jenomže jsem ji už nevzala.

A to bylo od banky nebo?

Ne, ne, ne, to byl, hmm, no to byla nějaká paní, co dávala provident. Ale chtěla taky něco od toho. Takže jsem jí normálně prošla. Protože jsem žádný dluhy neměla. Tak jsem ji taky vzala no.

Vydělala na tobě málo peněz.

No a potom jsem zjistila, že jí vyhodili.

Jo?

Hmm, že okradla dost lidí ukradla. Takže kdybych zjistila, že zase dává půjčky, zase bych si od ni vzala. Jenomže jsem zjistila, že jí vyhodili, tak jsem. Tak jsem už na něj ohledy nebrala. Nebrala jsem jí vážně. Ale zase říkám, zase bych do toho šla, kdyby ona třeba nedala výpověď, nebo něco zase bych si ty peníze vzala. Vážně, šla bych je, proto říkám, radši si porad'te. Promluvte si s lepší, chytřejší hlavou. Nehrňte se potom po hlavě, dopadnete špatně.

No, jasně. Chtěla bys ještě za sebe něco dodat k tomu?

Za sebe, kdyby mi šlo něco vrátit moc ráda bych do toho šla. Vrátila bych celý život no celý život ne, mám krásný 3 děti to ne, hlavně zase těch dluhů. Dluhů určitě. Dluhů, jediné dluhů, jinak už nic.

Tak každéj si myslím, že by rád vrátil něco ze svého života.

No jasně, třeba, jak jsme na tom teď s přítelem zase my budeme koukat na na dluhy, už nekoupíme dětem. Budeme koukat na dluhy dětem nekoupím ani boty. Zase těch dluhů máme jaký on, tak i já, že se nedokážeme splácet. Třeba splatíme jednu, ale už nám to v domácnosti chybí. Takhle.

Je to náročný.

Proto říkám, že dostane, dostat se do dluhů, je strašně rychlý, strašně rychlý, ale vyvléct se z dluhů je moc těžký moc. Nejde to. Jde to, jenomže s financí, jak jsme na tom my, tak to určitě ne. Ale tak čas vyléčí všechny rány.

Určitě, za mě to je asi takhle všechno moc děkuju ještě jednou, že jsi do toho se mnou šla.

Nemáš zač.

Opravdu děkuju, moc mi to pomohlo. Vážím si toho.

Jo, já děkuju, žes mě vyslechla.

PŘEPIS ROZHOVORU Č. 3

Chceš se ještě na něco zeptat, než začneme?

Ne, v pohodě.

Jako takovou první otázku mám, jak by se s krátkce popsala?

No, je mi je 38 let, že jsem byla jako dobrovolník, že pracuji v blízkým sousedem a mně vlastně zajímají děcka a akce a tady to.

Jo, takhle to stačí. Jaké máš vzdělání?

Eh zvláštní školu, tenkrát ještě byla zvláštní škola, víš takhle normálně a ještě z osmý třídy jo ani devítku nemám.

Jak to?

No, já jsem chodila já jsem propadla v té nulté první víš?

Takže máš nedokončenou základku.

No jako devítka, to už pro mě bylo jako navíc, takže už jsem mohla jít dobrovolně na tu devítku, ale ukončila jsme to v 8. třídě.

A bylo tehdy pro tebe nějaká nějaká nabídka pokračování studia?

Jenom švadlena.

Jenom švadlena, nic jiného nebylo.

Nic jiného, ne. Vlastně, že to skrz ten růst tam to bylo jenom ta švadlena. Že tam asi jako nebylo moc toho výběr. Jako z té zvláštní školy.

No a myslíš si teda, že mají ke vzdělání všichni stejný přístup?

Tak jestli to jsou vaše naše, nebo já si myslím, že jo.

Myslíš že jo?

A proč by ne?

Kvůli třeba finance, jestli v tom nemůžou hrát nějakou roli?

Jako u některých rodin jo, u některých rodin tam hrajou ty finance, že vlastně tenkrát David, když šel do toho Kolína, tak tam to teda neměla ty finance. A teta Marinka, když Kristýnka nastoupila tak, tak ty finance na to už nebyly, tak to musela ukončit, ale jenom skrz ty finance, že kdyby tam byly ty finance, tak ona by tu školu udělala přesně tak jako David. Ale prostě nebylo na to.

No jasně, no.

Já si myslím, že jako většina Romů jako většina Romů by si myslím, že to skrz to... jako takhle, když to dojíždí tak jako teď Lukáš. Jo, tak je to větší problém. Si myslím u těch rodinách.

Jo, jako když je to mimo Plzeň.

Jo, když je to mimo Plzeň, ale jestli je to tady tak jako já si myslím, že ty knížky a takový věci by nemusel být problém. Že jestli mají na alkohol na cigarety, řekneme si to narovinu jo, jestli to má na alkohol na cigarety a víc utráceli, tak já si myslím, že prostě pro toho kluka, nebo pro dceru by to neměl být problém.

Takže myslíš, že to je spíš jako o prioritách v té rodině.

Jo a většinou je jakože... A na co půjdeš že pracák to je dobrý. Se uživíš nějak. Prostě většina našich.

No jasně. Myslíš si, že se vyplatí nějakým lidem pracovat načerno a případně proč?

Většina dělá načerno skrz toho by mohla pobírat nějakou dávku navíc. Pobírají to, co od toho hmotná nutná nouze a tady to, když nahlásí tu práci, tak přijdou o ty peníze. A myslím si, že v čem je to špatný, že dělají načerno, no tak se jim to nikam nepočítá, ne?

Na důchod se jim to Nepočítá.

Nepočítá se to nikam víš, co tím je problém ne.

A pak když dojdou do toho důchodu tak to nemají vůbec započítaný.

A když na to přijdu, tak to musí potom vracet.

Znáš někoho, kdo to takhle vracel?

No hele moje ségra dělala tři měsíce načerno a přišli ji na to a ona vracela šest tisíc.

Jenom šest tisíc?

Hm za bydlení celý jí poslali třikrát po dvou tisících.

Jo takhle ty dávky.

Ty dávky, tak musela vrátit ty dávky hele.

No tak to je ale dobře, že to kontrolují.

Proto to vím, víš jakože vracela dávky jo.

A myslíš, že se někomu vyplatí pracovat v tom běžném zaměstnání?

Jako legálně?

Jo, jo.

Já si myslím, že jo, že jako já už třeba nejsem na úřadech deset let.

A čím myslíš, že to teda je daný, že někomu se to vyplatí pracovat načerno a někomu ne?

Že někdo jede tu tradici našich rodičů, na co půjdeš pracovat? Půjdeš na pracák, půjdeš brát ty daně od nich vyžiješ, tak i tak. Tak tady je fakt. Ty naše rodiče třeba moje máma ne jo, moje máma, byla by radši, kdybych se šla vyučit, nebo kdybych měla nějakou tu práci. Jo, koukej na sebe, jak vypadáme a nemáme moc možností jo. Prostě a třebaš teta Kája. Když jsem přišla k tetě Kája aaa na co půjdeš na pracák, tak prosím tě, víš, co tam už to třeba bylo, prostě že ty rodiče už je vedli k tomu, na co půjdeš na školu, k čemu ti to je? Když stejně nikam to nedotáhneš.

Myslíš to teda hodně závisí na tom, jestli ty rodiče k tomu ty děti vedou, nebo ne?

A já si myslím že jo. Lukáš taky nechtěl být v základní škole. Myslíš si, že chtěl být v normální škole, kde tam byl prostě jedinej cikán? A když jsme šli do pontonu a slyšel co děti dělaly v Reslovce, ty jo on si mámo dovoluje tuto on může tuto já chci taky, já ti do třetí třídy prostě a nepřehodila jsem ho. To záleží na těch rodičích si mysl a takto to pokračuje i s tím učňákem a dál a dál.

No určitě no.

To ti rodiče musí vést ty děti.

Takže myslíš, že vlastně jako není až tak velký rozdíl v tom jestli chodí do toho zaměstnání a nemají ty dávky a nebo když nepracují a mají ty dávky jenom je rozdíl vlastně v té mentalitě jestli chtějí pracovat a jestli to mají nastavený jako tu prioritu?

Tak jestli tam dělají rodiče už nějak věkově jako třeba z dvacet pětadvacet let, tak ty děti ktomu vedou, ale jestli ty rodiče prostě dělají načerno jo, tak je to úplně jinej případ. Prostě na co půjdeš? Stejnak se nikam nedostaneš s tím papírem.

Je to tak.

No ale jo většina ti to z našich řekne, na co ti to je? Stejnak se nikam nedostaneš.

A v čem myslíš, že potom je rozdíl, když třeba ty rodiče pracujou načerno, ale ty děti vedou k tomu, aby dodělaly střední?

Když rodiče dělají načerno a děti chtějí aby dodělaly školu. Ti říkám jestli, to je tady ta škola, tak by to problém nebyl. Ale jestli to bylo dojíždění a drahá škola třeba co, že třeba Davidovo škola stává ročně osmdesát tisíc. A to nikdo neměl. V tu dobu.

To je hodně peněz.

To je hodně peněz, do toho kapesný všechno jo, proto si to fakt ta Lenka, nemohla dovolit, jo. A v životě Krystýnka nedělala načerno. Jo tam fakt ty rodiče načerno nedělali, že tam má od nějakých 18 věk asi důchod, Milan pracoval normálně, její táta vůbec načerno jo.

Tak to je hodně peněz pro kohokoliv, jak to je ještě vlastně těch x let zpátky. Tak to bylo tehdy ještě víc peněz.

No, ale teď jako většina romů nedělá načernou, co já znám.

Už se to podle mě posouvá.

Už se to fakt, jako už se to posouvá, už je to jako fakt, čím dále lepší bych řekla, že? A i ty svoje děti k tomu tahaj teď.

Já taky jako vidím velkej posun, třeba nevím před patnácti lety a teď.

Hodně Romů se takhle změnilo. Nevím, v čem to je, jako jestli pochopili, že to je lepší život.

Já doufám, že jo.

Jako většina z nás jako fakt šla normálně takhle dělat, jakože legálně a všechno, prostě většinou jako většina je práci, než na těch úřadech.

Určitě no.

Asi jako rozdíl mezi rasismus a vidět, že můj kluk se dostal úplně v klidu. A je tam taky jedinej cigán, noo a Adélka tam byla, je tam jedinej. Jo a žádněj rasismus tam není. Ty jo.

No tak když funguje a je slušný a hodný, tak si myslím, že. To ty lidi vidí.

Jo to ale dělá škola víš.

To určitě ano.

Kolik ti bylo, když si dostala první exekuci?

Já nevím. jednadvacet, možná jednadvacet.

A co to bylo za situaci?

Prosím tě česká spořitelna první. Strejda přišel.

Zdravotní pojišťovna?

Ne, karta bankovní ne.

Kvůli bankovní kartě.

Jo strejda přišel zas teto Míšou, přišli na to, že když si uděláš tu bankovní kartu, že z toho můžeš vytáhnout pět tisíc do minusu jo prostě a že z toho nic nebude. Víš jako že? No, tak to udělali všichni osmnáctky. Já taky, že já jsem u nich bydlela. Peníze se nevracely zpátky na a po třech letech přišel papírek no. Do toho ezotu, což je tam pošta jako, tam to fungovalo jinak. Tam pošta jako, tam to fungovalo jinak. To co si nepotřebovala, to letělo do koše. A to, co si potřebovala složenky a takový věci, to si nechali. To je prostě teta, prostě nám to vzala, roztrhala, zaplaceno chápeš a takhle to dělala většina romů.

Když to neřešili, takže tam mají nějakou jako.

Ne prostě a my jsme to prostě v tu dobu nechápali. Taky jako, když oni neplatí tak a nic z toho není, tak jsme to taky dělali takhle.

Takže sis tu kartu založila sama, ale nevěděla jsi, že z toho pak můžeš mít exekuci.

No, nevěděla jsem, že z toho může být problém třeba, víš co. No potom začly půjčky teta Kája, takhle vemeš provident, vemeš tuto. Tobě, to dají, ty máš důchod.

Takže po tobě chtěla, aby sis brala půjčky.

Jo, já to budu splácet. Zase se neplatilo, víš, co že tenkrát jsem měla nízký důchod bylo tři tisíce dvě stě, z toho jsem dávala tetě, každej měsíc patnáct set, že tam bydlí. Zůstane ti nějakých šestnáct set, sedmnáct set no a dávej něco když nemáš sama. Dokud jsem si nevydělala, tak jsem neměla.

No jasně, když nemáš z čeho, tak je pak nejde.

Nejde a většina, jako je tam problém u nás ty elektřiny, plyn a nájmy, když přijde vyúčtování, tam je nejvíc dluhů u nás v tutom. Půjčky, to je hodně u nás. Automaticky exekuce a tady to je co říkám já, když přijdou doplatky šestnáct, sedmnáct tisíc, nemáme na to abysme to.

Jako potom potom novým roce myslíš.

Jo, potom vyúčtování a ono už to potom začíná růst, ale většina jako má fakt tady to, co já osobně můžu říct, že to takhle začlo i u mě a půjčkama třeba vzala jsem si jednu dvě půjčky a už to nevycházelo. Už jsem ty peníze neměla navíc jo a říkám radši prostě nebudu platit, jenom aby prostě jsme žili.

No jasně.

Potom jsem nastoupila do SZU a tam to všechno sebrali všechno mi to sebrali a byla jsem na nule.

Ne, ale většina dluhů mám vlastně skrz tetu. Ty větší částky, ty větší částky fakt, jako co se týče třeba já nevím, tenkrát, posílali se tenkrát do Anglie, ty set top boxy víš, aby jim šli český programy i s těma přístrojema ze vším, oni ti na to poslali jednou pět tisíc, prostě aby si zaplatila tu kartu, ten přístroj a měla si z toho možná patnáct set zisk tenkrát že jo, no a zase to běželo a zase to nikdo neplatil víš co a zase už běžel dluh, prostě tam většina, no tam většina Romů.

Takže ty půjčky si berou lidi kvůli těm nedoplatkům?

No. A stejně potom ty nedoplatky nezaplatí, že automaticky když si vezmou tu půjčku, tak si řeknou, ty jo, já tam ty jo já tam tě šestnáct tisíc nemůžu dát. Já za to můžu udělat dětem nákup nebo něco koupit a už ty peníze automaticky oni, všichni od nás špekulujeme, kam je dáme, chápeš, kam bysme je mohli rychle dát, to je automaticky stejně nezaplatí ten dluh.

I když si vezmou půjčku na dluh, tak ten dluh ve výsledku stejně nezaplatí.

No a s tím vznikají větší a větší dluhy.

No jasně.

Že tam si nezaplatila tam jsi si vzala něco navíc. Už zas, zase na to nemáš a dobrý v pohodě to nějak přežijem.

To je furt dokola.

A jelo to takhle dokola, tak. A jako znám, já nevím, já jsem měla nějakých sto dvacet tisíc, jo.

No té elektríně?

Ne jako ze vším celým exekuce, co půjčky jsme vzali, tu kartu. Ten přístroj jo, paušál mi sebrali prostě jo, fakt nějaký sto dvacet tisíc, proto já jsem si neudělala to insolventi, že mi řekl ten pán, že šedesát, že to není tolik a že šedesát tisíc vlastně za to vyřízení a všechno platíš, takže proto já jsem si to tenkrát neudělal, ale jako znám lidi, který maj šest set, sedm set, miliony.

No jasně no. Já jsem chtěla říct, že to vlastně není až tolik.

Až to, u mě no fakt není, ale znám fakt takový lidi, že třeba švagrová šest set padesát tisíc jo a ze Slovenska kolik jí je v dnešní době? Ona je mladší od pětatřicet jí je. Je tu dvacet let a ona má větší dluh než já. A jako nevím kde to nebrala.

To se pak nasčítá, no. Víš teď kolik máš těch exekucí?

Jo nula.

Už máš nulu?

Jo, já jsem vyplacená. Já právě všechno mi sebralo Státní zdravotní ústav.

Ten ti to všechno jako...

Jo, to všechno státní zdravotní ústav vlastně. Já jsem měla mít plat dvacet dva, dvacet tři a ty začátky první plat jsem dostala devatenáct, že jsem neměla ještě na děti bonusy, ne. Úplně jsem skákal jako s Evičkou, víš co? No a druhý tam přišel osm tisíc říkám, kde peníze? Prostě všechno exekuce asi takových rok a něco mi to bralo po takových částkách a potom mi to brali po dvojce, po čtyřce, když přišlo něco akutního, že musí tak jako dali dvojku navíc, že museli, jinak by zase zaplatili to, co měli.

Takže během roku a půl si splatila těch sto tisíc?

Ne, já jsem zaplatila během čtyř čtyř roků. Já nemám už vlastně žádnou srážku rok něco nemám už žádnou srážku.

Tak to je super! A povedlo se ti to během milostivého léta zbavit nějakých těch exekucí?

Ne, ne, ne, my jsme to právě udělali. Já jsem to měla dřív, než to milostivé léto.

Aha a vnímáš obecně něco pozitivního a negativního na tom milostivým létě?

Jakou myslím si, že většina Romů to nevyužila hele.

Myslíš že ne?

Ne, jim to třeba dělalo sto sto, třicet tisíc, jo všechny ty exekuce, jo a kde na to zase měli vzít? Jo, oni nemají na šetřeno tady u nás lidi neví co to je šetřit, jo. Prostě ono nějak bylo nějak bude a takhle to беру. Prostě pro ně je problém třeba dvacka, dát dohromady těch dvacet tisíc si zase musím půjčit někde a zase jedou nanovo. Třeba něco vyplatí a zase těm lidem, co si půjčili, zase musí vrátit a zase jedou prostě na novo. Oni furt se to točí jo, když máš práci a je to srážka z té práce. Jo, tak je to jednodušší, protože oni, když mi ty peníze dostaneme do ruky. My nejsme ochotný jít do banky a zaplatit to, chápeš to? Nám je to prostě líto. My tam nejdeme, nezaplatíme to, já by to nezaplatila. Já to říkám na rovinu, ale že to je zkrátka z práce, člověk to ani nevidí, ale nevidíš to prostě přijde ti tolik peněz a teď se s tím musíš smířit, neuděláš s tím nic. A ty lidi si takhle na tom zvyknou, že mi automaticky se to strhává. Jo prostě nemusím platit. Takhle to je i s nájmem s elektrikou s plynem, prostě třeba s tím přijde o dva tisíce míň a oni řeknou, já nezaplatím nájem teďka. Jo, aby prostě vyžili.

No jasný. Takže to nevnímáš moc pozitivně? To Milostivé léto, stejně je spousta jako lidí, kteří nejsou schopný zaplatit tu částku, z čeho jim vznikla ta exekuce.

No není, no nemaj.

Takže máš zkušenost, že moc Romů to nevyužije.

Ne, vícero Romů si udělalo spíš tu insolventi.

Lepší je ta insolvence.

Jo že tamto je jako, tam nedáš dvacet třicet tisíc pryč jo za za jednu, ale dáš tam třeba švagrové jsem to nedávno vyřizoval a tady u nás v Plzni, že si našla pobočku tady a vyřídili jsme jí to na

dva tisíce tři sta a ještě vlastně musel dát příst příslib její přítel. Oni nejsou spolu oddaný, oni jsou druh s družkou, že bude přispívat jako pět set padesát pět korun, že ona jako její životní minimum to nesouhlasilo o tu částku. A on dal příslib, jakože těch pět set padesát pět korun ji bude každý měsíc dodávat

Ten druh té družce.

Jo, jo, jo a hele a prošlo nám to a má to za dva a půl tisíce, který vůbec jako víš, co vyflusneš a nevidíš pro ně je ta insolvence lepší.

Protože se jim to strhává automaticky.

Automaticky a nemusí, jako mají srážku automaticky krátce, jo

Nemusí dávat velkou částku najednou.

A víš, že když si vydělali vlastně nějakou korunu navíc, že automaticky to musí dát i jim. Jo, to je pravidlo, prostě každá koruna musíš dát insolventi, proto oni už si nemůžou vydělat jako načerno, navíc automaticky na to přijdu. Oni, i když prodají auto. Tak ty peníze správně by měli dát. Nesmíš prostě nic. Ani korunu navíc, ale je pro ně lepší ta insolvence, že oni mají měsíčně ve stejný čas, stejnou částku a už ví, jak s tím mají vyžít. A už takhle jsou spokojenější než patnáct, dvacet tisíc dát prostě.

No jasně, člověka to bolí míň, než dávat tolik peněz.

Jo, jo, jo, ale jak to přijde jednou, dvakrát, třikrát tak už ty Romáci jsou potom nervózní a tady to. Asi se na to úplně vybodnou. A takhle fakt, jak to říkám, já z práce automaticky ta insolvence a tady to, tak oni sami mají podporu, že a za rok a půl, za dva roky to mám vyplacený jo a ví, že prostě, že pět let vlastně nemůžou vzít nic jo. Ale nějakým způsobem půjčka ti to nedovolí jo, i když máš všechno vyplacený, prostě furt si zapsaná, tak oni v tutom prostě jedou, že pak si udělali ten život tak, jak by měli.

Tak aspoň že ta insolvence v tomhle funguje.

No ale je fakt, to milostivý léto, fakt, znám jedinou Klárku, která to využila.

Ale stejně ji zbyly ještě nějaký.

No.

Jako faktory, kvůli kterým ses zadlužila si už vlastně říkala, že si nevěděla, že z toho můžeš mít tu exekuci a potom skrz tu tetu, že tě prosila o to.

No jasně, když přišel první dopis, tak se to vzalo vyhodilo dobrý, to je zaplacený. Jo, nikdy mě nenapadlo, že každé den to bude růst jo, že nějaká taková karta ti může z pěti tisíc jít na šedesát jo, že já jako fakt nemám. Já jsem měla tenkrát půjčky, který jsem vzala taky. Měla jsem z toho měla možná dvojku. Byla jsem šťastná, že mám dvojku maličko, jo, řekneme si to na rovinu, mohla jsem jet na diskotéku. Mohla jsem jít tam jo a přesně nikdy nikdo ti neřekl. Hele, když to nebudeš platit, jo, bude ti to růst a takový věci každé den to může to jít až na sto tisíc, to už ti neřekne ani nikdo.

Takže bys vlastně neudělal nic jinak, ale spíš by si jako ocenila, kdyby tehdy ti někdo řekl, jaký to může mít důsledek.

No jasný, že vědět ty důsledky, tak si to člověk rozmyslí, možná víš.

A ve škole jste neměli nějaký finanční?

Ne, já to vůbec.

Vůbec se to tam neprobírali vůbec. Hm.

Máš teď nějaký opatření, aby se znova nedostala do těch exekucí?

No má, nebrat, nic si.

Nic si nebrat.

Nic si nebrat a je to jednodušší, ne fakt jako nic si nebrat a je to jednodušší, že jako ono, když si vezmeš dneska půjčku nějakých dvacet tisíc, když ti schválí napoprvé máš, máš na dva dny a potom dva roky splácíš. Ty lidi si to asi už dneska rozmyslí, že už ví ty jo. Já třeba synovi říkám, neber si paušálu, nebo když si ji vezmeš prostě tak ji musíš platit. Jo, já taky platím, paušálku a taky mě to nebolí. Jo, když si uděláš nějaký, třeba já ti ji udělám, ale prostě musíš si udělat příkaz všechno zaplatit a prostě, aby to bylo v pohodě. Jo, já ti neříkám, neber si to, nebo to ale ne že prostě já už syna učím, ale mě vlastně seděla maminka, víš, když já jsem... a teta mi neřekla, hele, můžeš z toho mít takovej problém. Prostě to už ti tam neřekli ty lidi.

No jasně.

Nebo kdyby řekli, hele aspoň dvě stě, když tam pošleš, tak se to nějak bude počítat. Můžeš si udělat splátkovej kalendář, nikdo ti tenkrát neporadil. Jo, to ani nevím, jestli to bylo tenkrát.

A chtěla bys ještě něco dodat na závěr?

Fakt, a když si něco brát platit, platit. Ne, fakt jako tady jako já už mám tu hlavičku trošku jinde, víš prostě, že před pěti, šesti lety, kdyby si mě potkala a dala si mi tuten dotazník, tak ti řeknu, že to s tebou ani nevyplním, ale teď jako, teď funguju jinak, víš?

Já si toho moc vážím, že si se mnou ten rozhovor udělala, ještě jednou moc děkuju!

V pohodě. Nemáš zač.

PŘEPIS ROZHOVORU Č. 4

A chceš se ještě na něco zeptat, než začneme?

Asi, ne.

Dobře jako takovou úvodní otázku tu mám, jako by ses krátce popsala?

Jako popsala v čem?

Co si myslíš, že tě vystihuje?

To je dobrá otázka. Co se týče tématu tvé bakalářka?

Ne úplně obecně.

Obecně, co mě vystihuje, že jsem empatická, přátelská, nad...

Nad věcí?

Nad věcí, přesně to je to slovo jsem vždycky nad věcí. Ne vždycky, ale snažím se být nad věcí, abych se tak nějak nehroutila. Snažím se vyhýbat konfliktům. Snaží se, abych všechno dotáhnout do konce, aby měla. Prostě, aby šla tou cestou. Která mě poprvé baví a která mě naplňuje hlavně a tou cestou, která je prospěšná. Ne jen pro mě, ale taky pro rodinu pro děti úplně.

To je hezký. Kolik ti je let?

Třicet pět mi bude. Za měsíc.

Za měsíc budeš mít narozeniny.

Ano, prvního května.

Tak to jsi májové dítě.

Jo.

To je hezký.

Májovka.

Jaké máš vzdělání?

Hm. Zatím střední s maturitou.

Zatím? Studuješ ještě něco?

Ano. Za chvíli skončím bakaláře, doufám.

A v kolikátém si ročníku?

Teď ve třetím.

A co studuješ?

Sociální práci.

Tak to je super!

Myslíš si, že mají ke vzdělání všichni stejný přístup?

Dobrá otázka, taky. Jestli mají všichni přístup ke vzdělání, jo?

Stejný přístup.

Ano, mají ho stejný, přístup ke vzdělání, Ano. Co se týče jako systému, podle systému poskytuje vlastně vzdělání každému ze zákona poprvé. Podruhé střední škola je taky zadarmo. Není to, že potřebuješ na to nějaké finance, nebo potřebuješ já nevím, známosti k tomu, nebo něco prostě, když chceš mít střední školu, tak stačím si k tomu já sama. Tím, že budu se prostě učit a budu prostě chtít jít na tu střední školu.

Hmm.

Co se týče vysoký školy, že prostě taky je zadarmo v jiných státech, potřebuje na to nějaké finance, aby si mohla studovat vysokou školu, ne? V americe například. Ale co se týče těch, jak to nazvat. No taky systémové je to, že prostě nemá tam všichni stejnej přístup, tím, že nemají, tu startovací, startovní čáru prostě nějak omezenou, nebo nějak zkomplikovanou.

Hm. A v čem si myslíš, že můžou být ty rozdíly v té startovní čáře těch dětí?

No rozdíl je v tom, že ne všechny děti jsou šikovné, úplně od mala jsou trošku pozadu nebo prostě jsou šikovnější v něco jiným. Nejsou šikovní třeba v matematice jsou šikovnější v kreativité, že nemají to logické myšlení, tak tak, vyvinuté jako jiné dítě a když jde do té školy. Například do prvního ročníku a do druhého na tom prvním stupni. Takže něco, co mu nejde, tak je tím systémem a nebo tou školou nevnímáno tak, že že. Že je šikovnej v jiných stránkách, jakože není to tak, že je méně inteligentní, nebo že má nějaké mentální postižení, nebo je nějak něco, že by, že by že by musel. Že by musel něco, jak to říct. Třeba že by musel do zvláštní školy.

Každý je šikovný v něčem jiným a mělo by se víc podporovat to, v čem je to dítě šikovný a vyzdvihovat to a ne jenom.

Ano, ano. A tím se on prostě tím se on prostě zarazí. Ta jeho schopnost, nebo ta, jeho dovednost, ta jeho ta, jeho šikovnost a pak si to dítě uvědomí, že prostě proč to dělá kašlu na to, budu kašlat na školu, kašlat na všechno. Stejně půjdu do zvláštní školy a někdy je to i připomínaný těm dětem. Takže nemají tu startovní čáru. Nemají startovní čáru ve škole a taky i doma například. Jsou rodiče, který vůbec nepodporují v tom jim to jedno jestli se učí, jestli si dělají domácí úkoly, jestli chodí do školy, prostě a nemá tam nějaké hranice z domova. Prostě je mi to jedno když jsem jako rodič je mi jedno, jestli bude chodit do školy, jestli bude mít omluvené hodiny nebo neomluvené hodiny. Jestli bude mít dvojku z chování, nebo bude mít jedničku z chování a ty děti si taky vezmou. No tak já nemám žádné hranice, takže já to nemusím vlastně, takže já to nebudu teď dělat.

Hmm no jasný, to je pak velký rozdíl.

A to je ta startovní čára později. A jsou rodiče, kteří mají tu ty hranice prostě, i když nechce, to dítě prostě musí. Takže ono si pak nastaví ten svůj systém vlastní, že musí prostě, takže musím chodit do školy. Musím se naučit, musím si udělat domácí úkoly, když chci, i když nechci. A

nějaké děti tam mají tu hranici, že když nemusím tak to neudělám. Nemají z toho žádné následky doma, ve škole jo. Jo a ta startovní čára je prostě někde jinde posunutá.

Jo to určitě no. A myslíš si, že můžou někomu finance bránit v tom studiu?

Tak já to vezmu podle sebe. Nevím všeobecně, ale vezmu to prostě na sobě. Já jsem já pocházím z pěti dětí, byli jsme prostě chudý máma nikdy nedělala. Nikdy nechodila do práce. Můj táta taky ne, žili jsme celý život ze sociálních dávek. Co se týče tohoto. Tak například to bylo tak, že kolikrát jsem neměla ne, že na svačinu ale neměla jsem například sešity. Že prostě máma mi je nekoupila, šla jsem do školy a byla jsem bez sešitů, nebo bylo tak, že jsme měli výtvarku, tak každý si měl donést výtvarku na začátku školního roku a bylo tak, že mě máma nekoupila na tu výtvarku ty věci, potřebné, které jsem potřebovala, prostě koupila mi jedny vodové barvy, koupila mi jeden štětec a tím to haslo, koupila mi pět čtvrtek, i když pověděla učitelka, že dvacet čtvrtek koupila mi prostě pět. A šla jsem do školy, potřebovala jsem například lepidlo, potřebovala jsem já, nevím tempery nebo něco nějaké palety, a nebo něco a prostě mi nekoupila. Koupila mi prostě základní jen vodové barvy koupila mi jeden štětec, bylo zadání, že máme mít pět štětců od každý velikosti nějaký, koupila mi prostě jeden štětec za ten nejlevnější a prostě bylo. Koupila mi pět čtvrtek aspoň na začátek.

A ve škola s tím neměli problém, nebo neřešili to?

Hmm, nikdo to neřešil. Jak to myslíš?

Třeba já, když jsem chodila do školy a neměla jsem třeba sešit, tak nikoho nezajímalo, proč ho nemám a dostala jsem poznámku za to, že nemám sešit. Dostala si poznámku, za to, že si to neměla?

Jo to tak bylo, dostala jsem poznámku. Ale chci říct to, že to neovlivnilo to, že jsem nebyla ve vzdělání taková šikovná. Prostě když jsem neměla ten sešit, tak prostě učitelka mi dala ten papír a psala jsem si poznámky k tomu, abych se mohla naučit na to téma, které by měli...

Takže vždycky si našla svůj způsob jak...

Našla jsem způsob jak, a hlavně jsem byla podporována tou učitelkou. To dělalo strašně moc, že kdybych neměla takovou učitelku, která by mě jako vytlačila z toho kolektivu, ale nebo by viděla, že prostě bych si řekla ona stejně není šikovná ona stejně jen odmlouvá. Tak by si řekla, tak ty nemáš sešit, ty dostaneš poznámku, půjdeš tam do kouta a prostě nebudeš pracovat. Kašlem na tebe, ale já jsem měla prostě tu podporu ty učitelky viděla, že nemám sešit, tak prostě dala mi papír a nebo mi dala jiný sešit nějaký našla sešit a dala mi ho.

To je super.

Že mě v tom podporovala ta učitelka. Ano, protože ta učitelka, když viděla, že nemám ty vodové barvy, nemám tu čtvrtku, tak prostě vzala jinou čtvrtku a dala mi ji. Dozvěděla se, že nemám já nevím. Měli jsme koupit na začátku roku nějaký pracovní sešit z nějakého předmětu. No a neměla jsem ten pracovní sešit, takže jsem třeba měsíc, a nebo dva měsíce pracovala bez toho sešitu pracovního, ale vždycky nějak vždycky prostě mě nějak podpořila učitelka toho, že mi přefotila ten list z toho pracovního sešitu nebo něco měla.

To je super!

Vždycky mi našla nějakou alternativu.

To je hezký.

Vždycky jsem měla takovou podporu na prvním stupni na druhém stupni, až pak jsem v osmičce a devítce. Jsem už chodila na jinou školu základní od prvního do sedmého jsem chodila na naši základní školu. To byla hned za barákem jsem přešla přes silnici a jsem byla ve škole a v devítce tak to byla změna, protože se zrušila ta škola. Úplně uzavřeli školu, zrušila se úplně a přestupovala jsem na jinou základní školu. No a tam už byl problém. Víš. Byl jiný kolektiv jiný učitelky. Ty mě vůbec neznali. Nevěděli, že prostě že co, ten ten ten osmý ročník jsou strašně bojovala nejen s rasismem fakt byl tam rasismus, ale i s tím, abysme se začlenila do kolektivu a i s tím, že mě jak to říct na ty staré škole jsem byla vždycky ta. Ta nejlepší protože. v té třídě, protože to byla škola segregovaná škola. Takže vždycky jsem vyčnívala. Vždycky jsem byla já, která chodila na matematické soutěže. Vždycky jenom jsem byla já, která si dělala úkoly. Vždycky jsem byla jenom já, která všechno věděla vždycky na všechno se hlásila, vždycky jsem seděla vepředu. Vždycky jsem, prostě učitelky vždycky jenom mě vychvalovaly, protože jsme byli ve třídě kolem deset, patnáct dětí, z toho bylo osmdesát procent romských, možná dvě, tři neromský, ale to byly takový, který taky pocházely ze sociálně vyloučené lokality. Takže vždycky jsem byla já, která jsem byla příkladem a učitelky to prostě věděly. Takže vždycky jsem měla jedničky. No, a když jsem šla na tu školu na tu normální vlastně, do města. Tak jsem byla, jakoby vyčleňována. Já to tak cítím vlastně a byl tam i rasismus, protože například na ty naší školy jsem se nemusela naučit na tu písničku prostě napsala jsem to, co jsem si pamatovala z té předešlé jako hodiny. Prostě zapamatovala jsem si to, napsala jsem písničku, napsala, jsem jí na jedničku, na dvojku prostě nepotřeboval jsem žádné poučky vědět, nepotřebovala jsem žádné prostě nějaký biflování doma, protože stačilo mi ty zkušenosti, co jsem měla ve třídě. No a pak jsem šla na tu školu a tam už potom vyžadovaly poučky a učení se a zkoušení a tyhle prostě kolem toho. No a hodně krát jsem se nenaučila, nebo nenapsala jsem sis ten domácí úkoly. No, a dostala jsem čtyřky pětky a měla jsem pětky dokonce čtyřky ano na vysvědčení a pak už ten osmý ročník. Pak už jsem se oťukala, tak jsem zjistila, že už takhle to nepůjde jako na ty staré škole, že mi to bude procházet jen tím, že jsou šikovná. No a už ta devítka už ta byla úplně jiná, to už jsem začala makat, začala jsem učit prostě, jako jsem měla se učit. A pak už jsem zase byla ta dobrá a patřila jsem do té skupiny mezi těch lepších.

Je super, že tě to neodradilo.

No a pak jsem zase měla jedničky, dvojky v devítce a pak jsem šla na tu střední školu. No, ale ta osmička byla taková nejhorší.

No, to je často bývá, že když přijde někdo nový, tak

Jo, a ještě viděli, že jsem Romka a tam byly většinou bílý. Byli ve třídě asi tři, nebo čtyři Romky, no. Čtyři, čtyři jsme tam byly.

Tak alespoň, že si tam nebyla úplně sama.

No, nebyla. Jedna tam přišla se mnou z naší třídy. Takže kamarádka jako od prvního ročníku, jsme spolu seděly, ale ta byla vždycky taková, že jsem jí já pomáhala, protože seděla jsem v lavici, protože ona vždycky to, co jsem udělal já, tak to opsala. Vždycky si úkol opsala, vždycky jsem jí pomáhala. A ty dvě tam už chodily úplně od začátku. Ty dvě Romky, takže ony byly takové už šikovnější, už byly na té jejich úrovni a podobně. Vlastně obě dvě ty Romky mají střední školu, které tam chodily už od začátku.

Stejnou jako máš ty?

No jedna chodila dokonce jedna chodila až do jiného města. Na nějakou lepší školu. No a jedna chodila se mnou na obchodní akademii, ale neměla obor obchodní akademie ale měla obor obchodní pracovník. A taky čtyř, čtyřletná.

Čtyř letý obor.

Čtyř letý obor, jo. A ta druhá, co se mnou přišla z té naší školy, co byla taková pořád trochu pozadu, tak ta tu školu neudělala tu střední.

Jo, ale tak to není to nejdůležitější.

Jo, ne ona je úspěšná. Je šikovná. Ona si dokonce otevřela takový bar romský. Takže ona jakoby podniká.

Podnikatelka.

Jo, šikovná. Jako nikdy nebyla, že by méně inteligentní nebo něco, že by byla blbá . No prostě. No to udělala ta škola segregovaná. Víš, jak jsme chodili na tu segregovanou školu, takže já jsem tam hlavně vyčnívala hlavně tím, že jsou byla šikovnější a od malička, že se mnou doma mluvili po slovensky. Protože u nás je zvykem, že u nás od malička mluví jenom po romsky. No, takže u nás na Slovensku je zvykem prostě od mala mluvit s dětmi romsky a tím pádem, že já jsem byla, že moje máma byla vdaná za bílého, takže já mám otce bílého, tak se mnou mluvili po slovensky doma. Jo tak. Tak jsem byla možná šikovnější, já nevím. Možná to taky udělalo hodně.

Tak asi tím, že s tebou mluvili i slovensky, tak ti to pomohlo v tom se začlenit jako s ostatními.

Jo, přišla jsem do školy a neměla jsem takové problémy.

Neměla si tu jazykovou bariéru, protože myslím, že to často taky může..

Jo to může bejt. Oni měli takovou bariéru.

Myslíš, že se nějakým lidem vyplatí pracovat načerno a případně jestli jo, tak proč?

Jestli se jim to vyplatí?

Ano.

Jo vyplatí.

A proč?

No protože, můžou dělat. Vyplatí se to většinou takovým, který, který si chtěj přivydělat k těm penězům, co mají. Nemusí odvádět žádné daně, nemusíte se nikomu zpovídat, prostě jen jdu a hlavně kvůli tomu, že nečekají na tu výplatu. Že nečekají na tu výplatu celý měsíc, ale že většinou načerno, kdo dělá. Tak to má vyplacený hned na ruku. A tohle je láká ty lidi. Víš, že to chtějí mít hned ty peníze, protože nemají doma v peněženke ani korunu, takže já jdu radši načerno někde dělat někde na brigádu, aby mi pomohl trochu tu výplatu. Ty peníze chci hlavně ty peníze, protože to je akutní.

No a když je to dlouhodobý?

Když je to dlouhodobý, tak. Já se nesešla s takovými lidmi, co dělají dlouhodobě načerno. No už většinou ty zaměstnavatele to ani nedělaj, se bojí.

Jo? Už to není tak častý?

No, není to tak častý, protože hodně lidí už mu vlastně ty zaměstnavatele, který zajímají načerno lidi, tak se bojí, kolikrát neunikneš tomu, nebo vždycky udělají nějaký papír k tomu aspoň nějakou dohodu, to určitě, aby byly kryty nikdo si nevezme na zodpovědnost, že bude zaměstnávat lidi načerno. Teď už asi ani ne, no prostě. Setkala jsem se s tím, ale většina z nich jim udělá vždycky nějaký papír aspoň dohodu, aby kryty, kdyby náhodou se něco stalo.

Tak alespoň že se to zlepšuje teď. To je fajn. A myslíš si, že se lidem z sociálně vyloučených lokalit se vyplatí pracovat v běžném zaměstnání?

Ano, určitě jo.

I třeba těm, co mají exekuce?

Jo, takhle. No tak když je myšlené takhle, protože pracuji jako na smlouvu nebo na dohodu, protože mají exekuce a nechtějí, aby jim to strhávali. Tak se jim to stejně vyplatí.

Vyplatí?

Nevyplatí načerno pracovat, no protože poprvé ten dluh se jim nikdy neztratí ten dluh tam jim stejně zůstane. A jak ho splatíš? Jen když bude chodit do práce a bude jim ho někdo strhávat. Takže se jim to nevyplatí načerno dělat, málo kdo teď dělá načerno.

To je dobře. A co si myslíš, že je důvod toho, proč nemáš žádné exekuce, i když je má hodně lidí kolem tebe?

První důvod byl, že chodím do práce. Kdybych nechodila do práce, tak bych možná ty exekuce měla. To je poprvé, podruhé druhý důvod je ten, že nemám ráda, když mám dluhy. Fakt jsem z toho úplně. Jsem z toho prostě nervózní, že jo, když někomu, když někomu dlužím nějaké peníze a nebo že mi někdo bude volat, že mi někdo mě posílat nějaké papíry a prostě že někdo mě bude otravovat, že někomu dlužím peníze, prostě mám z toho stres. Byla by sem ve stresu z toho, takže se vždycky snažím, i když mám někde nějaký dluh, tak vždycky se snažím nedělat mrtvého brouka. Aby z toho nebyla exekuce, ale vždycky prostě zavolám tam. Napíše maila, jestli by se to nedalo na splátku udělat, jestli bych to nepočkalo měsíc, dva a vždycky, když mám příležitost, když mám nějak víc peněz, tak to vždycky nějak vyplatím.

Takže měla občas nějaký nedoplatek, ale nikdy se ti z toho nestala ta exekuce?

Jo, měla, určitě jsem měla, nejen jednou například na pokutách. Na pokutách městu, měla jsem dokonce i šest pokut. Nejdřív jsem zaplatila jednu, pak jsem zaplatila druhu pak třetí, ale vždycky jsem neděla mrtvého brouka. Vždycky mi přišel nějaký papír, a tak jsem si řekla, ty, jo, zase mám pokutu, já už nevím jak, a to je pokuta. Jo tak jsme tam vždycky napsala, no tak teď vám to nezaplatím, protože nemám peníze, ale o dva měsíce řekněme bych dala aspoň půlka pak a pak zase půlku a vždycky jsme se nějak dohodli, abychom to prostě zaplatila.

Je super, že to takhle aktivně řešíš. Myslím si, že když to vidí, že to fakt člověk řeší, tak hned i víc vyjdou třeba vstříc, než kdyby to člověk nechával ležet.

No, přesně. Přesně vždycky když jim zavolám, tak je to lepší nebo, napíšu aspoň.

Tak si myslím, že i ten tvůj aktivní přístup určitě bude jako jeden z důvodů, proč nemáš ty exekuce.

No určitě.

Protože to, že má někdo někde dluh, to se stane, ale právě tím tvým aktivním přístupem si myslím, že se třeba můžeš takhle odlišovat jako od těch ostatních.

Určitě, dluh mi vznikl jednou dokonce mi to přišlo už exekučně, ale bylo to nevědomky. To mi vznikl dluh v bance, protože ne v bance to bylo s životní pojišťovnou. Životné pojištění jsem si nějaké udělala. No a pak jsem to chtěla ukončit, protože jsem přišla na to, že prostě je to zbytečné placení peněz. Tak jsem to ukončila v té bance a oni mi řekli, že ještě než se mi to ukončí, že ještě stále to musím platit. Nevím, že mě si vzal jestli to trvá, než se to nějak ukončí, zpracují a že stejně to ještě zatím musím platit. No, ale já jsem to neplatila. Jo. Takže za dva měsíce mi nějakou přišlo něco zaplatit z toho pojištění nějakých tisíc korun. No a já jsem dělala mrtvého brouka. Jo, jsem se na to prostě vykašlala. A asi o půl roku, nebo o rok na to mi přišlo exekučně sedm tisíc zaplatit a nebo osm, už nevím kolik. No a co mi zbývalo? Říkám si tak z tisícovky na sedm tisíc, no dobrý, tak to zaplatím a mám pokoj, klid.

Takže vlastně ti vlastně přišla exekuce?

Byl to exekutorský úřad. No nevím.

Asi možná jo?

Nestrhávali mi to z plat, nestrhávali mi tu z účtu řekněme, ale prostě přišel mi papír, že mám exekutorskému úřadu zaplatit, takže jsem to ani radši zaplatila, měla jsem klid.

No jasně, takže ti ta exekuce neběžela, ale vlastně.

Neběžela, ale už už to přešlo na exekutorský úřad tehdy.

Víš, co je to Milostivé léto?

Ano.

A co vnímáš jako pozitivní a negativní na něm?

Pozitivní, že stát se snažil nějak ty lidi odprostit no těch exekucí. A co je negativní, že to nebylo efektivní.

A v čem to nebylo efektivní?

V tom že, většina exekucí nevzniká z dluhu například pětistovky, nebo tisícovky, nebo patnáct set. To si vždycky každej nějak zaplatí, ale že ta exekuce většinou vzniká z dluhů nějakých padesát, šedesát tisíc až a víc. A tím pádem, že to Milostivé léto má podmínku, že musí zaplatit tu jistinu, aby ti odpadly ty úroky, jestli jsem to dobře pochopila A tu jistinu musíš zaplatit celou částku. Takže na to nikdo nedošáhnul. Když mám exekuci a mám nějaké ty finanční problémy, tak jen tak nezaplatím nějakou částku, abys mi zmizla exekuce. A když je nějak vysoká, kdyby to byla nějaká pětistovka nebo tisícovka, tak jim se to vyplatilo. Já si myslím, že to bylo velmi málo lidí, že to bylo malé procento těch lidí, který měli tu jistinu prostě do nějakých pět tisíc a nižší.

Zvláště nějaké lidi, který to využili a fakt jim to pomohlo vyřešit tu jejich finanční situaci?

Neznám nikoho, protože většina těch lidí, která měla exekuce, měli vyšší tu jistinu. Kterou neměli možnost zaplatit, naráz tu částku, aby jim odpadly ty úroky a ty penále a já nevím co ještě, takže neznám. I jsem se potom se pídil, jestli z rodiny neměl někdo například z tramvaje tu exekuci, ale nikdo neměl takovou malou. Třeba z pětistovky, nebo tisícovky.

Oni měli větší.

Takže to bylo na tom to negativum no. Že to to mysleli to možná dobře, ale nedomysleli to nějak.

Taky si myslím, že to je v určitých věcech nedomyšlené. A dala bys za sebe ostatním nějaké doporučení, aby se ne zadlužili?

No tak určitě aktivně to řešit nedělat mrtvého brouka. Prostě každý ti přijde nějaký papír tak neděla, že nic přišlo. A chce to prostě řešit, alespoň těmi splátkami. Vždycky se to vyřeší aspoň temi splátkami a nebo, hodně lidí, když už máš velký dluh, jak se to už nedá splácet, tak je dobré jít a udělat si insolvenční. Lepší než mít dluhy.

Vždycky je nějaké řešení.

Jo, vždycky je nějaký řešení.

Jen to člověk musí chtít řešit.

Ano, jen to musíš chtít řešit a musíš mít i ty peníze na to, aby si to řešilo, protože když budeš nezaměstnaný budeš mít jeden příjem, který ti ani nevystačí na jídlo, tak budeš kašlat na nějakou exekuci.

Takže jako další doporučení je chodit do práce?

Chodit do práce a mít potom z čeho to platit aspoň na splátky aspoň.

Chtěla bys ještě k tomu něco dodat?

Hmm. Jo, že exekucím se asi nevyhne poměrně nikdo. No, vyhne se tomu, ale může se stát, že i lidé, kteří jsou dobří platiči, který choděj do práce, který jsou zodpovědní, že se stane, že že mají nějakou exekuci.

Může se to stát.

Může se to stát, ano. Buď nevědomky, nebo prostě. Máš blbé období a prostě se dostaneš do nějakých dluhů a pak se to kopí a nabaluje a nabaluje a nabaluje. A pak z vznikne exekuce, i když nechceš prostě neuděláš to záměrně, nebo že prostě kašleme na to nebudu to platit. Uděláš to prostě nezáměrně. No ale že je potřeba to prostě řešit. To je nejlepší jako.

Nejdůležitější rada.

Ano, nejdůležitější rada.

Dobře, tak já ti ještě jednou moc děkuju za rozhovor, že sis na mě našla čas.

Děkuji i já.

PŘEPIS ROZHOVORU Č. 5

Máš ještě nějaké otázky, než začneme?

Zatím ne, počkám na tebe.

Dobře. Jak by ses krátce popsala?

Jsem pozitivní, energetická, spolehlivá, takže i proto nemám exekuce. Takhle.

Kolik ti je let?

Třicet osm mi bude tenhle rok.

Třicet osm ti bude?

Jo, třicet osm.

Co máš vystudovaného?

Jenom základní školu a asi půl roku jsem chodila na Slovensku kadeřnice a pak jsme odjeli sem do Čech a začala jsem pracovat. Takže, takže jenom základku.

Myslíš si, že mají k tomu vzdělání všichni stejný přístup?

Ne.

A proč ne?

No, protože někoho baví učení, někoho ne. Někdo dochází, někdo špatně. Prostě já jsem chtěla se učit a neměla jsem tu možnost.

Takže si myslíš, že tam jsou rozdíly?

Jsou tam rozdíly, ano. U Romů určitě.

Myslíš že tomu vzdělání můžou i finance bránit?

Ano, i nemusí. Když rodiče pracují oba dva a chtějí, aby ty děti chodily do školy, tak není problém finance, i kdyby celý měsíc jedly čínskou polévku. Myslím si, že ani ne.

Takže myslíš, že to je o těch prioritách? Když těm lidem fakt záleží na tom studiu, tak uberou radši někde jinde,

Ano.

Myslíš, že se některým lidem vyplatí pracovat načerno?

Ano.

A proč?

Aby mohli brát třeba dávky, nebo nějaké ještě víc, jo. A ještě plus si vydělávají tou prací načerno, takže. Není to jako v zákoně, v zákoně, ale obcházejí zákon. To určitě ano, ale není to spravedlivé zase. Není to hezký zase. Taky se ošídí sám, protože jako do důchodu taky si nenaspoří nic, takže sám sebe ošídí.

No, to určitě. V jakých případech si myslíš, že se lidem vyplatí v běžném zaměstnání?

No, některým lidem, líným lidem se to vyplatí pracovat načerno. Ne dobře jsem ti to řekla. Ale některým lidem, líným lidem se vyplatí pracovat načerno, aby mohla brát manželka nebo družka, nebo kdo ty peníze navíc na bydlení a takhle, alespoň já něco vím, jo. Kdyby on ale pracoval jako normálně, jako zaměstnanec, tak o ty výhody přijde. Radši půjde načerno, ale nespoří si na ten důchod, na to pojištění. Takže on radši půjde načerno, aby mohla dostávat ty peníze ta jeho manželka, nebo družka.

Ty jsi mi říkala, že vlastně nemáš exekuce. Proč si myslíš, že ses nikdy nezadlužila?

Nikdy jsem neměla touhu se zadlužit, nebo brát si nějaké půjčky, nikdy v životě mě to nějak netáhlo brát si peníze z banky, nebankovní půjčky, nebo půjčky. Já jsem si pět let dobíjela kredit po dvě stě korun a měla jsem si to nabýt jako na ten paušál, ale vůbec mě do toho nijak jako netahalo. Nejsem nějaká, jak ti to mám vysvětlit.

Nelákalo tě to.

Nelákalo mě to vůbec brát peníze, abych to pak měsíčně, jo splácela, vůbec mě to nelákalo. Ani do teď.

Takže si už v tu dobu věděla, že třeba kdyby sis vzala půjčku tak...

Ne, nevěděla. Nevěděla jsem, že kdybych si vzala půjčku a nějak by to nevyšlo a neplatila bych to. Já bych si to ale vyřešila telefonicky, nebo písemně bysem to nějak řešila zase. Já jsem zase takový případ.

Takže si před tím neměla nějaké povědomí o těch exekucích, ale tím, že tě to nelákalo, tak si do toho nikdy.

Přesně, ale zase nevěděla bysem taky, že kdyby nesplácela, tak dostanu exekutora. Vůbec jsem to.

Taky bys to nevěděla.

Ne, nevěděla jsem to, protože mě to nezajímalo ani tehdy ty splátky, nebo ty úroky, nebo ty podmínky ještě k tomu, jo. Takže, ani by sem nevěděla, že dostanu exekutora.

Tak ještě že tě to nelákalo.

Ani do teď, jo.

To je dobře. Co vnímáš jako pozitivní a negativní na milostivém létě?

Že si na tom milostivém létě, pozitivní je to že člověk se může vůbec vyvléct z těch dluhů, když máte svoje peníze, které nemusí dát jako penále, co neplatil nějaké léta x a doporučila bych to více lidem, protože člověk je čistý a vím že v Soluse, bude někde zapsaný, to je jasný, ale člověk je čistý. Nemusí se bát, šáhnou mi na výplatu, přijde nějaký exekutor, vezmou mi půlku zahrady. To pozitivní bych dala určitě tu možnost si to vyplatit, když má na to tu částku.

A negativní?

Negativní. Je to správně nastavený si myslím i pro ty neplatiče si myslím, že to je takhle spravedlivý.

Je něco, co bys ty doporučila ostatním?

Nebrat si peníze, které nedokážete splácet. Dám ti příklad. Bratr, je v Belgii, pracuje v Belgii, má tady nemovitost, krásně to platí. A třeba sestra, jeho sestra, třeba přišli nějaký ten, jak se to jmenuje, upomínka. Jo a on jo, to není nic, to je v pořádku, bratr s tím nemá nic společného, ale bratr měl s tím něco společného, protože přišla upomínka na jeho jméno, že jo. Takže přišly mu asi čtyři, pět a tím pádem, když se to neřešilo, dostal tu exekuci, protože tam nikdo nezavolal, nikdo to neřešil, už přišla upomínka, že je náběh na exekuci, vzali mu půlku zahrady a až potom se to řešilo. Takže bratr je v tom úplně nevinně, protože on ani v Čechách není a teď dostal exekuci zbytečně.

Jak to, že mu to nechodilo do té Belgie?

Do té Belgie mu to nechodilo, protože korespondenční adresu měl v Chotěšově. A oni, jo přišla. A mě to zamrzelo, že zbytečně dostal tu exekuci. Kdyby se to řešilo hned, tak prostě pět tisíc, co přišla nějaká ta pokuta, tak pět tisíc se mohlo dát, mohlo dát kdykoliv. No a oni čekali v takovém stádiu, že už prostě šáhl na ten majetek. Takže vím o tom něco, protože jsem to řešila úplně já s tím exekutorem.

To je škoda.

Tak je to škoda. Je v tom oprávněný někdo, někdo je lajdák, neplatí, vzal si to všechno a pak teď neví, jak se z toho vykroutit, protože má tohle, má tamto, jo autobusy, nebo jak se to řekne.

MHD.

Ty revizory a takhle, takže nahromadilo se mu to takhle. Jo, nic to nebude, co oni nám vezmou, nic nám nevezmou a to je ten postup Romů, kterej takhle zachází a proto jsou v té exekuci, protože to, nevím jak pěkně to povědět, pardon, nechci to říct špatně, ale prostě hážou to do koše.

Neřeší to.

Neřeší to vůbec.

To je ten problém, když to člověk neřeší. Stane se, že člověku něco unikne, nebo zapomene, to se stane, ale nejdůležitější potom je, jestli to ten člověk řeší a nebo to zametá pod koberec.

Ano, já ti říkám, mě to nějak nebralo. Proto jsem takhle.

To je určitě dobře.

Kdyby mě bralo, tak možná že mám taky dluhy.

Jsi skromná.

Mám tady trvalá pobyt, mám tady jako povolení k pobytu, mám tady jako nejsem nikde úplně vázaná, takže kdybych si chtěl vzít tu půjčku, nebo na splátky telefon, tak mi to dají, protože nemám žádný zápis.

Za mě to je takhle asi všechno. Chtěla bys ještě něco dodat?

Většinou je to u Romů, tyhle ty exekuce, protože se nestaví k tomu problém.

A proč si myslíš, že se k tomu nestaví?

Nestaví se no, protože si myslí, že mu nic nevemou, nemá třeba svoje bydlení, nemá nic, tak si řekne. Já můžu mít i dvacet exekucí, co mi veme? Nic nemám, nepracuju, neveme mi nic a proto jde na to černo pracovat, že jo, protože už jakoby mu šáhl na tu výplatu v práci a takhle.

Takže myslíš, že to je často nedostatkem informací, co ti ty exekutoři můžou vzít?

Ano, ano.

Jaké důsledky to může mít.

Ano, přesně tak. Ty důsledky vůbec nevědí. Nevědí si je přečíst, nechtěj si je, teda vědí číst, umí číst, to je jasný, ale prostě jo, nebaví je to pročítat podmínky toho, tak proto jo mám exekuci, to je všechno, ale ty podmínky tam si je nepřečtou a to je ono.

A co myslíš, že by těmhle lidem pomohlo?

Si to přečíst.

Si to přečíst.

Si to přečíst, do čeho půjde, jestli nezaplatí něco, co mu naskočí, když druhou splátku nezaplatí, co bude mít z toho? Číst hlavně.

Mít ten aktivní přístup.

Jo, a oni ho nemají. Prostě i já jsem stála na tom, že jo. Můj tatínek nebožtík, on odešel čistý neměl úplně vůbec, neměl nic i maminka taky. Možná jsem z takové rodiny, kde je vůbec nezajímaj jo ty, ale kdyby můj táta měl peníze. Vemte si tohle to, tak možná že i my děti bysme pokračovaly v té jejich cestě. Ale jak můj otec, ho tuto nebavilo, nechtěl to řešit, neměl zájem, mamina taky.

Tak si měla dobrý příklad v tomhle.

No, jinak by sem. Zním tady lidi, kterých jejich máma, nebo táta dluží já nevím sto, ee pět set tisíc jenom na tramvajích, dluží dopravním podnikům v Plzni. Třeba i čtyři sta padesát tisíc, jenom za tohle, ty úroky. To je šílený, táta by mě rozkopál, že jo, kdybych tohle někdy udělala. Takže to i rodiče jako příklad, aby měli ty jejich děti exekuce, protože když jim to je jedno, tak tobě to taky může být jedno.

Já si myslím, že když mají ty děti dobrá příklad v těch rodičích, tak to určitě taky hodně pomáhá.

Ano, určitě ano. Kdyby měl táta nějaké půjčky a řekl mi. Vem si půjčku, budeme lepší na tom, budeme mít peníze, tak já, jo tati, tak se najím. Uděláme grilovačku, jo, půjčím si dvacet tisíc, není problém. Není to problém, že jo, ale to splácení pak by byl problém. Kdybych to nesplatila, že jo. No, právě nás k tomu nevedli rodiče, to nemůžu říct. U nás nikdo nedluží. Jako Honza se chytil jen kvůli tomu, že bydlel tedy na Tylovce a hrál automaty, prohrával ty peníze. Kuba to samý, ale ostatní jako co vím, tak moje rodina, Markéta, Klárka. Klárka má, protože on na ni bral. *(její druh)* Dej mi občanku. Jo, takhle, takže to je nevědomky, nic ti nevemou, nic to nebude, tak to je toto. To je přesně ten přístup. U nás u Romů. A někdo kdo má od nás nemovitost, tak si dává pozor, aby nedostal toho exekutora. Já už vím něco o těch exekucích,

protože má Michal. (*manžel*). Ale kdyby neměl Michal, tak taky bych nevěděla, co ti vezme exekutor, nebo co ti udělá ten exekutor. Nevěděla bych to.

Jo, tak já si myslím, že je hlavní, že teď už to víš a zároveň, i když si to před tím nevěděla, tak ses podvědomě nechtěla dostat do nějaké takové situace.

Ne, no.

Že by z toho mohl být nějaký problém.

No určitě, nikdo ti nedá nic zadarmo. To je zase jedno pravidlo, to je pravda, ale exekutor. Nikdy mě nenapadlo, že někdo je nad něčím, že ti šáhne na výplatu, šáhne ti na... tohle jsem vůbec nevěděla. Deset, patnáct let dozadu, víc. Vůbec jsem nevěděla, že někdo je nad něčím, že když já to nebudu splácet deset roků, tak on přijde a veme mi půlku baráku, nebo auto, co bere. Vůbec jsem to nevěděla, jenom jsem se dozvěděla od lidí. A teď už ani tolik nechci vůbec.

To je dobře. Tak já ti moc děkuju.

Prosím.

Že sis na mě našla čas, vážím si toho.

Nemáš čas, taky děkuju.

PŘEPIS ROZHOVORU Č. 6

Máš ještě nějaké otázky?

Ani nevím, na co se zeptat.

Dobře, jak by ses krátce popsala?

No, já si myslím, že jsou upřímná. A taková pracovitá no.

Jo, to tě určitě hezky vystihuje. Kolik ti je let?

Je mi je 28 let.

Ehm 28 a jaké máš vzdělání?

Základní, no.

Myslíš si, že mají ke vzdělání všichni stejný přístup?

Já si myslím, že asi jo, určitě.

A myslíš si, že tomu finance můžou nějak bránit?

No záleží, jako co na to potřebuješ na tu školu. No vlastně. Já jsem chodila na cukrářku, chodila jsem tam dva a půl roku a před koncem se to musela ukončit. No.

A proč?

Protože jsme se stěhovali a už mě potom nevzali, je to v Horšovském Týně a tam už mě potom.

Tak to je škoda.

Hmm.

Takže myslíš že záleží, jaká to je škola?

Ano.

Že ne na všech, ale že na nějakých to tedy může hrát roli.

Ano.

Myslíš si, že se nějakým lidem vyplatí pracovat načerno?

Asi jo. No asi se jim to vyplatí no, ale nevím, jestli to je správný, jako.

To není, jestli to je správné, ale jestli si myslíš, že se to nějakým lidem vyplatí?

No asi určitě jo, určitě jo.

A proč jo?

Asi berou, já teda nevím, jak to je. Já teda nepracuju načerno, ale myslím si, jakože když pracujou načerno, tak potom beru nějaký příspěvky, asi bydlení nebo jak to je.

Hmm, nějaké dávky můžou brát.

Na úřadu.

Takže si myslíš, že se normálně lidem vyplatí pracovat v běžném zaměstnání?

Ano.

A třeba i těm, co mají exekuce?

No to se jim to nevyplatí, protože vlastně to nemají nějak potom. Asi splácet.

Když jsou v tom běžném zaměstnání.

Ne, když jsou načerno, tak nemají možnost to vlastně splácet nějak.

Takže ty co mají exekuce, tak se jim vyplatí pracovat načerno.

Ale ne nevyplatí. Ne, ne. Tím, který jsou normálně na smlouvu, tak se jim podle mě vyplatí, aby mohli platit i exekuce e a tak.

Takže si myslíš, že se všem vyplatí pracovat v běžném zaměstnání?

Ano.

Kolik ti bylo, když jsi dostala první exekuci?

No asi 21.

A co to bylo za situaci?

To bylo nějaký půjčka, to byla a potřebovala jsem vlastně. Na kauci na byt, tak to jsem vzala. No a chvíli jsem to platila no a pak. Já už jsem to přestala platit a nějak mi to skákalo hodně, ale teď mám z toho exekuci.

A to je pořád ta první exekuce co máš?

Ano.

Proč si ji přestala splácet?

No a s přítelem jsme se jako nechali, co jsem měla holky. Nastěhovala jsem se k tátovi, neměla jsem vlastně žádnou práci, nic, no tak jsem to neplatila. No.

A věděla jsi, že tě z toho může postihnout na exekuce, když si to přestal splácet?

Jo věděla jsem to.

Takže si měla třeba nějaký rozhovor s rodičema?

No jo, jo chtěli mě nějak pomoci, ale já jsem nechtěla vlastně, aby mi něco platili. No.

Nechtěla sis nechat pomoci.

Nechtěla jsem od rodičů no.

A kolik máš teď momentálně exekucí?

Dvě.

Dvě a co je ještě ta druhá?

To je taky, půjčka.

Taky půjčka. A na co to byla půjčka?

To bylo zase, že jsem už potom jsem si našla nějak byt. Zase neměla se na nájem. Tehle jsem byla s holkama sama a nemohla jsem to nějak zaplatit, jak někdo mi nabídl nějakou půjčku, tak jsem si ji vzala. No.

A přemýšlela jsi o té insolvenční?

Přemýšlela, teďka mi to vlastně na úřadu práce nějak chtějí zařídit, tak čekám ještě.

Tak to by bylo super!

Snažila jsem se to nějak to. No, aby sem na to mohla splácet. Teďka dostanu smlouvu vlastně v květnu. Tak to budeme splácet. Postupně.

Tak to je dobrý. Takže během toho milostivý, ale ta se ti nepovedlo zbavit žádné exekuce?

Ne.

A co vnímáš jako pozitivní a negativní na tom a milostivým létě?

Já ani nevím, co to je, to milostivý léto.

To je vlastně, že se můžeš zbavit státních exekucí právě třeba když má člověk dluh na zdravotní pojišťovně, nebo na nájmu. A člověk se té exekuce, může zbavit tím, že zaplatí jenom tu základní pokutu plus nějakých devět stovek vyřízení, ale právě neplatí už ty penále navíc. Nejde to ale uplatnit na ty soukromé půjčky, jenom čistě na ty státní. No, takže tebe se to asi stejně netýká.

Asi ne no.

Kdybys měla označit nějaké faktory, kvůli kterým si myslíš, že se to zadlužila, tak si myslíš, že by to bylo to, že ses rozešla s tím přítelem, nebo?

Jo, určitě to hrálo roli v tom, že prostě. No, jakože jsme se rozešli a jak ještě předtím, jakože nechtěl pracovat a takhle to určitě to hrálo roli v tom.

Nepomáhal ti finančně?

Ne, jakože někdy jo, někdy ne, no ale spíš ne.

No jasně, to je pak těžký zvládnout všechno sama.

Hmm.

Je něco, co bys teď zpětně udělala jinak a myslíš si, že by ti to tehdy pomohlo, aby ses nezadlužila?

No, určitě bych si jí nebrala a požádala bych o pomoc rodiče.

Řekla by sis o pomoc.

Jo, nakonec bych si řekla, teď už.

Chápu, je to těžký si říct často o pomoc.

To jo.

Máš teď nějaké opatření, aby se znovu nedostala do exekucí?

Jo teď už jsme na tom líp no. Takže už ani nechci. Jako žádný nějaký navíc exekuce nebo tak. Na to už si fakt dávám. Takže si chci vyplatit tuto všechno a už chci mít klid.

To chápu. A co by si doporučila ty za sebe jako ostatním, aby se nedostala do těch exekucí?

No já nevím, je to těžký, když potřebuješ vlastně pomoct, ale nevíš, jestli co máš dělat, tak nevím no. Je to těžký, když máš svoje děti a musíš zaplatit třeba nájem nebo tuto a. Nevíš, prostě nemáš se jak jinak třeba rozhodnout, než to prostě vzít no.

No jasně, no.

Takže nevím jak bych jim poradila. Lepší to nebrat no a nebo si to vzít a nějak to splatit prostě snažit se to splácet.

Chtěla bych se ještě něco dodat na závěr, nebo myslíš, že si řekla všechno?

Asi to bud všechno. Nevím, co bych k tomu měla ještě říct závěrem, je to těžký prostě.

To určitě. Dobře, tak já ti ještě jednou děkuju, že sis na mě našla čas a že si mi odpověděla takhle na moje otázky a budu ti držet palce, aby se ti povedla ta insolvence.

Jo, snad to bude dobrý.

Určitě!

PŘEPIS ROZHOVORU Č. 7

Máš k tomu nějaké otázky, než začneme?

Ne. (*smích*)

Dobře. Jak by ses popsal?

Já nevím, no. Pracuju každý den, rád chodím do práce. I když jsem nemocný, tak radši jdu do práce, abych uživil tu rodinu. Nejsem žádný lajdák.

To je hezký. Kolik ti je let?

Teďkon mi bylo 40.

40. A co si vystudoval?

Základní školu, ne. (*smích*)

Nepokračoval si?

Ne, ne.

Myslíte si, že mají ke vzdělání všichni stejný přístup?

No.

Myslíš si, že tomu můžou finance rodiny bránit?

Možná, no. Nevím, stoprocent, ale, jojo. Ono někdy není tolik peníze na to. Trošku.

Je to drahý.

No, a teďkon všechno je drahý. A z mála musíš vyžít na celý měsíc. Je potřeba platit nájem, všechno.

Myslíte si, že se nějakým lidem vyplatí pracovat načerno?

Nevím ale, lepší pod firmou.

No lepší to asi je, ale myslíte si, že se to někomu může vyplatit?

Možná, může to. Nemá, když nemá na výběr, tak musí, tak načerno, aby vyžil, no.

Když tady nemá jiné podmínky?

No, no.

A v jakých případech si tedy myslíš, že se vyplatí zpracovat běžném zaměstnání?

No, nevím, no. Tak podle mě. Tak člověk si zařídí, aby věděl, co je vhodnější, aby mu to vycházelo. Nevím, no nemá každý šanci, aby pracoval, tak si vydělával ty. Aby načerno si vydělával.

Takže když ale člověk ty podmínky má, tak si myslíte, že je vždycky lepší pracovat v tom běžném zaměstnání?

Já nevím, asi tak, jak jim to vyhovuje. To je jejich věc, ne?

Dobře, dobře. A kolik ti tedy bylo, když si dostal první exekuci? (smích)

No, tak byli jsme ještě tam v Tylovej. Tam jsme platili nájem, měla jsem tam plyn, elektriku, tak jsem platila dohromady šest-osm.

A kolik let vám bylo několik?

Ty jo, kolik mi tam bylo. Tak to už je dva, tři roky dozadu. Nevím, teď mám skoro třicet pět. Takže tak třicet jedna mi bylo.

V třiceti jedné jsi měl první exekucemi, to byla tedy ta první. Před tím si nic jiného neměl?

No, potom naskočili zase no.

A před tím?

Před? Před, ne.

A to byla tady nějaká ta hypotéka?

Ne, ne, ne, ne. To byla nějaká nebankovní. Nevím teda.

Nějaká půjčka?

Jo a to byla nebankovní.

Nebankovní.

Že to nebylo přes banku nebo oni tak dávali ale teďkon ten provident už je registrovaná jako přes banku, že už nedávají to.

A to bylo přes provident?

Hmm, hmm. No, to první půjčka byla přes ten provident.

A kolik máte teď exekucí?

Pět jsem jich měl. Do práce jsem šel a velké srážky jsem měl. Tak jsem šel na personální a tam ta paní. Udělala a ona tam viděla, že skočili mi tam, že nemám tam jednu, ale až pět má tam exekutor a ten první si bral podle platu cokoliv jsem vydělal, tím více si stahoval. No a ta paní mi tak udělala, že každý měsíc si mohl vzít jen pět do sedmy tisíc. A ty čtyři museli čekat než tamten neskončil.

Pokud první exekuce se nesplatila, tak museli počkat.

Ano. A hned naběhla ta druhá. Po troškách jsem to všechno splatil, ale trvalo asi tři roky, nebo kolik. Hmm.

Tak to je super, že si to splatil takhle rychle více méně.

No a kde jsem byl teď.

No jako jakou částku si říkal, kolik si platil a kolik to bylo celkem ty exekuce?

No, tak sto tisíc,

Kolem sto tisíc to dávalo dohromady všechny ty exekuce?

Hmm, sto, nebo sto dvacet, nevím teď přesně.

Jo, to nevádí.

Je něco jako, co byste řekl, že jsou důvody, proč si myslíte, že jste získal tu exekuci? Nebo, když sis bral tu půjčku, věděl si, že z toho pak můžou být ty exekuce?

Jo.

Věděl si o tom. A plácal si to tedy nějak na začátku?

No, splácel, splácel a pak přestal. Narostl dluh a pak jsem to zase už musel splácet. Že jo.

A proč si to přestal splácet?

No neměli jsme. Žena v té době dostávala peníze, nic. Já sám jsem pracoval v tom Daikinu a málo jsem tam bral.

Nebyla tam práce?

My jsme dělali jako ty brigádníci, víš? Takže místo toho abych platil nějakou pojistku tisíc pět set, z výdajů z výplaty, když jsem dostal třeba sedmnáct a nájem jsem měl dest plus elektřinu a plus na jídlo, takže už tři tisíc, takže už jsem to nedával, takže ten dluh už jen rostl. Myslím si, že jsem to zanedbal. Žena tehdy nebrala mateřskou. Jako teď bere. Nemohla jsem si to vybavit, kvůli nájemní smlouvě nebo ten majitel nám ten nedával nájemní smlouvu.

Takže důvod by si teda asi řekl, že tím že tvoje žena neměla tu mateřskou, tak jste neměli tolik peněz na to, abys to byl schopný ještě splácet, tu půjčku.

No já jsem to splácel, ale dostal jsem se do také firmy, kde propouštěli ty brigádníky. Tak pak už jsem byl na pracáku, tak jsem bral, no, nevím kolik. Takže hlavně pro nás bylo jídlo a jako nájem. Aby nás nevyhodili. Abysme nebyli na ulici.

No jasně.

Tak jsem to teda radši přestal platit. No. Dostal jsem se do také, no naběhli mi hodně ty exekuce. Úroky z toho, to jsou takové šílené úroky no.

No ty úroky, to je nejvíc.

No no, no. To je víc než ta částka ještě k tomu si myslím.

Často jo, určitě. A je něco, co bys třeba zpětně teď udělal jinak a myslíš si, že by to třeba pomohlo k tomu, aby se do té exekuce vůbec nedostal?

No kdybych měl peníze, tak by to bylo lehký, tak by jsme se nedostali do té.

Takže myslíš, že kdybys třeba měl lepší práci, tak...

Jo. Určitě. Taky, kdyby žena něco dostávala, tak by pomohla, tak by to bylo lepší. Tam bylo to, že byla špatná práce. Když jsme byli v té jedné firmě, tak tam jsme brali dobré peníze, ale pak vyhazovali a byl jsem asi měsíc na pracáku. Tu půjčku už jsem měla dva až tři roky dozadu, normálně jsem ji platil, ale pak konečná částka čtyřicet tisíc, vyhodili mě z práce, musel jsem na pracák, takže myslím si, že zpětně, kdybych měl tu práci, tak se do exekuce nedostanu, ale

jak byla ta práce dva až tři měsíce jsem si hledal práci, tak to začalo všechno v tehdy. Takže zpětně, kdyby mě nevyhodili, tak se nestane ta exekuce.

A proč je vyhodili?

Oni už nenabírali jako brigádníkovi. Stálý nechali, když mám smlouvu na neurčito, tak mě nemůže vyhodit nikdo, ale když mám smlouvu na půl roku nebo na rok, tak zaměstnavatel do roka tě, může no, udělá si svůj názor a tě vyhodí.

Neprodlouží ti to.

Hmm.

Myslíte si, že je něco, co by vám tehdy mohlo pomoci?

To netuším. Nevím. Co by nám pomohlo. Kdo mi pomůže, neznám tu nikoho, rodinu máme, ale žijeme skromně, tak nemůžem hodně po nich chtít, abysme žili lepší. Tak nevím. Já nevím, ale kašlal jsem na to. Zanedbal jsem to.

No a myslíte si, že třeba kdybyste jako o tom věděli tehdy víc, jako nějaké jako informace nebo třeba důsledky, tak byste k tomu přistupovali jinak?

Já ti povím, tak já jsem ani nevěděla, že mám exekuci, nebo co to znamená, to vím až teď co to je.

A tak to tím pádem třeba je to, co by vám jako pomohlo, že by ti tehdy pomohlo o tom vědět víc o těch exekucích, třeba jaký důsledky to má. Tím pádem třeba nevím, ve škole mít nějaké povídání, nebo v práci třeba nějaké takové školení o těch exekucích, co to je? Jaký to důsledek může mít? Myslíš, že by ti to pomohlo?

Jo. No ano, určitě. No, já jsem věděla, co to je, co to přináší, ale spíš, jak jsme se k tomu postavili, že já nevím, co to je, co mi udělá ten člověk, nic mi nesebere, nemám nic tady. Tak proto, jo. Chodili ty výzvy, chodily prostě každý druhý týden nebo každý měsíc nějaká výzva. Podíval jsem se na papír vidím to je exekutor čtyřicet pět tisíc máš zaplatit. Vyhodil jsem ten papír, co mi sebere? Takže kdybych věděli, že mi šáhne na výplatu a že budu mít z toho exekuce, že prostě že se nezačleníš normálně jako normálně, jo. Takže kdybych to věděl, tak bych to bral úplně úplně jinak, úplně jiným směrem bych to chytil.

Člověk, když o tom nemá tak velký povědomý, tak je jasný, že se k tomu staví jinak než, kdyby třeba to, co ví teď, věděl už tehdy.

Hmm hmm hmm, přesně tak. Teďkon už vím, co to jsou exekuce, už vím, co to znamená, protože už jsem to splatil, tak kdybych to tehdy věděl, tak to začnu platit ještě tehdy, i kdybych nejedl i kdybych nespal.

A máte teďkon nějaký opatření, abyste se nedostali znovu do těch exekucí? Jako třeba nevím, že si už teda neberete žádné půjčky?

No to už ani nedávají. Na to si už dávám pozor. I kdybych chtěl, tak mi nedají, protože jsem v tom registru dlužníků. Škoda, no.

Je něco, co bys doporučil ostatním? Aby se nedostali do těch exekucí?

No, aby nebrali dluhy. Pak jsou další dluhy a dluhy. Jo.

Aby si nebrali půjčky.

Ano. Radši buď spokojenej s tím, co máš, ani žádné půjčky, nic. Oni ti dají, klidně, když si číšeš, no ale potom přijdou i ty... poplatky, nebo jak se to říká.

Chtěl bys ještě něco dodat na závěr?

Škoda těch peněz, no, trápil jsem se kvůli tolika penězi a šlo to exekutorovi.

Hlavně, že už je to za tebou.

No, nebylo to dobré, ale tak byla to moje chyba.

Tak hlavně, že si se z toho už dostal. Ještě jednou ti moc děkuju za rozhovor a že sis na mě našel čas.

Jo, v pohodě. Nemáš zač.

PŘEPIS ROZHOVORU Č. 8

Chceš se ještě na něco zeptat, než začneme?

Ne, ne, ne, ty mi dávej otázky a já ti na ně budu odpovídat.

Dobře. Tak jako první otázku mám, jak by ses krátce popsal?

Jsem pracovitý, pracuju už 20 let. Jsem se dostal do takové situace, že tady už o tom můžu mluvit, jo?

Jojo.

Že jsem se dostal do takové situace, že jsem vzal půjčku z banky jsem si vzal půjčku. Šel jsem do té banky a oni mi jako Dali tu půjčku. No to jsem ještě pracoval. Splácal jsem to a už potom jsem to jako jsem to nesplácel. Když jsem odešel pryč. Kde jsem pracoval tam jsem dal výpověď. No a ty dlužné částky co jsem měl platit v bance, tak se to zvyšovalo a zvyšovalo.

A kolik ti tehdy bylo?

No, tehdy mi bylo. Nějakých dvacet, dvacet pět, dvacet čtyři.

A to byla tedy ta první exekuce?

Jo, to byla ta první exekuce a potom to zase začalo to potom zase s tím, že začal jsem dělat tady na těch Borských polích a už jsem jako nezvládal si kupovat ty lístky. Na autobus tak to každý den jsem chodil, tak každý druhý den nebo každý týden mě chytili...

Revizoři.

Revizoři. Hmm takže tam se to taky nasbíralo hodně. Prostě neměl jsem na to abych si kupoval lístky. Ty je splácet tisíc korun bylo. No tisíc korun za jednu jízdenku když tě chytili. Hm to už je. To už je nějakých šest let. Co mám ty úroky. Šest let jsem to už mě nesplácel, teď mám plus ještě tu půjčku v bance.

Máš nějaký přehled, kolik máš teďk exekucí?

No mám. No nějakých tři sta za těch šest let nevím, no nějakých tři sta.

Jako tři sta tisíc dluh celkem?

Jo, jo.

A víš kolik to je různých exekucí?

No tak tady je to MHD, co oni mají. No a potom mám ještě ten cetelem. No tady je česká spořitelna. Sem si taky nabral půjčky jsem si nabral. Co jsem jel pryč. Už nic jsem nesplácl. No nějakých sedm let, co jsou nesplácal ty půjčky. Já si myslím, že se to teď navýšilo.

To asi ano. Kolik ti je let?

Je mi 42.

42. A co máš vystudováno?

No základní, základní školu a nedokončená zedničina.

A tam si byl jak dlouho?

No, tam jsem byl tak rok, rok jsem tam byl.

A proč si to nedokončil?

No, nedokončil, jsem byl na Slovensku. No prostě kamarádi mě s tím... Tam jsem si našel špatnou partu, kde oni taky nechodily do školy a já jsem se s nimi flákal potom.

Když se člověk chytne špatný party, tak to jde pak hned.

No právě. A já jsem musel ještě cestovat 20 km do té školy. A tam byly taky takový kamarádi který tam skončili. Nalákali na nás na takové věci, které jsem nemusel dělat.

No jasný. Myslíš si, že k tomu vzdělání mají všichni stejný přístup?

K těm exekutorům?

Ne, ne ke vzdělání.

Ke vzdělání.

Jestli třeba tomu nemůžou finance nějak bránit, jako tomu vzdělání.

No je to tím, může. Kdybych si udělal tu trojročku, ten papír, tomu kdo měl zájem. Kdyby sem byl ten zedník, kdybych se vyučil, jako ty tři roky, tak určitě se k tomuto nemuselo dostat. K těm exekucím, že je prostě tým financím. Člověk by sem si víc vydělal, na to.

Takže myslíš, že třeba to může být i tím vzděláním hodně daný? Že když člověk něco vystuduje, tak pak má lepší v těch prací?

No má určitě, určitě.

A no a myslíš teda, že ty finance můžou bránit někomu někomu, aby pokračoval v tom studiu, nebo aby vůbec studoval?

Ano je to finančně pro ně špatné, protože někdo nemá v domácnosti tolik peněz, aby se ten vyučil, aby mohl docházet nějakých třicet km každý den.

Je to finančně náročné.

Je to finančně náročné no.

A myslíš si, že se nějakým lidem vyplatí pracovat načerno?

Tak načerno se vyplatí, aby ty exekutoři na nich nepřišly, prostě dneska je to tak daný, že dneska tyto načerno, co dělají tak oni stejně dávají ty účty, součty a takhle to.

Takže se jim to vyplatí, když mají exekuce pracovat načerno?

Jojo.

A myslíš si, že se může vyplatit lidem pracovat běžně v zaměstnání, i když mají exekuce?

No ty, co chtějí splatit tu půjčku, tu co si, co minulosti měl a chce být čistý, tak si myslím že jo, tak jim to nevádí. Já znám taky víc lidí, který si vzali půjčky a tohleto a dělají normálně ve firmě a firma jim strhává z výplaty.

Takže si myslíš, že rozdíl je v tom, jestli to ty lidi chtějí splácet, nebo ne. Když to chtějí splácet, tak se jim to vyplatí být v tom běžném zaměstnání.

Jo, jo jo. Víš, že například čtyři tisíce mu to stáhnou z výplaty, nebo pět, ale má s nimi klid, že to splatí.

No jasně, no, zatím to mají nějak krytý.

Jo.

A povedlo se ti během milostivého léta zbavit nějakých exekucí?

No, já jsem se ještě k tomu ani nedostal.

Nedostal ses k tomu.

To si myslím, že tenhle rok bysem si chtěl požádat o to Milostivé léto. Tam napsat a...

Na ty podniky?

Na ty podniky. Chtěl bysem si to dát do pořádku. Člověk je potom starší a už to potom nezvládne to splatit.

No jasně, už je to pak hodně peněz.

To už je potom hodně peněz, bude ti nějakých šedesát let a kdo tě vezme do práce? Pokračovat, ještě je mladej a silný, že pracuje. Chtěl by sem to splatit.

Čím dřív tím líp.

Ano.

Vnímáš něco pozitivního a něco negativního na tom milostivém létě?

Já si myslím, že tam to je. Ty částky, například by sem měl nějakých tři sta tisíc, takže nějaké částky, by sem tam měl, tam jsou nějaký procenta nebo jak to je?

Zaplatíš jenom tu základní pokutu...

Co jsem měl.

A neplatíš ty penály asi jenom nějakých 9 stovek navíc zaplatíš.

Já si myslím, že to je dobrá věc. Abys, pro mě je to výhodné.

A myslíš, že je na tom něco negativního? Na tom milostivým létě?

Hmm ne.

Já si myslím, že to je dobrá nabídka na tohleto. Chtěj lidem pomoci prostě.

Jo, tak to Milostivé léto je určité dobré. Je něco, co by si označil třeba za nějaký důvod, proč ses zadlužil?

No za sebe jsem se zadlužil, protože jsem odešel, z Čech jsem odešel do zahraničí. A tady jsem si vzal ty půjčky.

Takže kvůli tomu, že se odešel, že sis vzal půjčku nebo?

Tady jsem si vzal půjčky, ještě jsem dělal. Ještě jsem furt dělal, co jsem měl ty revizory, takže ještě jsem tady dělal, ale potom jsem šel pryč, odešel jsem do zahraničí.

Enhnm.

Tam jsem byl. A tam jsem to přestal jsem to platit, ty půjčky.

Tím, že si odešel.

Tím, že jsem odešel a vůbec ani nezavolal jsem jim prostě, že aby mi to zastavili aspoň napůl rok a nic, nikomu jsem nedal nic vědět. Takže všechno to takhle vzniklo. Pak to všechno narostlo ty úroky a...

Je teda něco, co by si udělal jinak? Třeba to, že bys jim teda dal vědět, jestli by ti to nezastavili, nebo?

Jo na já jsem se byl už v té bance, ale on jim řekly, že oni už to dali jako exekutorovi, že si prostě mám najít nějakého exekutora, který to vzal do ruky. Že sám mám s nimi domluvit.

A s tím exekutorem seš už pak nedomluvil?

Ne už potom, jsem se s nimi nedomluvil. Od té doby potom už nevím nic.

A myslíš si, že je něco, co by ti třeba tehdy pomohlo?

No, tehdy. No finance, že kdyby jsem měl na to ty finance, tak bysem si to vyplatili ty dluhy. Sem dostal, když jsem se potom vrátil, jsem nazpět do Čech, tak jsem neměl práci, tak jsem neměl finance na to, aby sem to dal do dohromady té exekutorovi. Potom tam nešlo.

A když sis bral tu půjčku, věděl si, že se ti z toho může stát exekuce?

No, já jsem nad tím ani nemyslel, že se mi tohle to stane. Že sem každý měsíc mi strhávali z výplaty. Já sem jim dal číslo účtu do práce a z práce mi to stahovali z výplaty, tu půjčku.

A měl si někde jako ve škole nějaký povídání o financích, nebo povídal si o tom s tebou někdy někdo?

Ne to ne, ne, ne, ještě ne.

Takže vlastně předtím, než ses bral tu půjčku, tak si vůbec nevěděl, že z toho může vzniknout...

Že z toho může vzniknou taková kon... jak se to jmenuje. Takovej problém no.

A myslíš si, že by ti to předtím pomohlo, než by sis vzal tu půjčku, kdyby si s někým měl nějaké povídání o tom, nebo kdyby ti to někdo všechno, co to může mít za důsledky vysvětlil?

Hmm. Ne, já jsem si byl jistý, že si to nějak vyplatím ty půjčky a tu půjčku, co jsem si sebral z banky, tak jsou to měl na, na pět let jsem to měl. Já jsem si byl jistý, že si to vyplatím a nestane se z toho žádný problém s tímhletem.

Takže si myslíš, že by ti nepomohlo, kdybys si s tebou někdo o tom promluvil, myslíš si, že by to nezměnilo tvůj názor?

Ne, dal jsem se zbláznit no. Šel jsem do zahraničí, myslel jsem si že tam budou lepší peníze. Tak jsem dal výpověď v práci a jsem odešel. Ani jsou nedal vědět do banky. Takže byla to moje vina, že prostě mi nastavily ty splátky zpátky, protože odcházím pryč, ale nedal jsem nikomu nedělat. Tím toto vzniklo. Ty exekutoři.

Máš teď nějaký jako nějaký opatření, co děláš, abys už neměl nějakou další exekuci?

No, já už prostě, já už mě už ani nedají. Takže jo. Určitě už bych si nevzal žádnou půjčku. Byl bych rád, kdybych si vyplatit to co mám, aby sem byl čistý v životě.

No jasný. Máš třeba nějaký doporučení, co bys jako řekl ostatním, aby se nezadlužil?

No. Hm. Aby si dávali, aby si dávali na tohleto velký pozor. Jo to. To člověk myslí na to každý den, že člověk je dlužný peníze. Takže má exekutora a potom se musí tomu takhle vyhýbat. Jo. Když je člověk čistý, tak potom má ten živo lepší. Jak je člověk zadlužený, tak už potom myslí, jak to udělat? Jak to splatí? Že to po tobě můžou chtít exekutoři a..

Je to těžký.

Je to těžký.

Hm.

Chtěl bys ještě na závěr něco dodat?

Na závěr bych chtěl dodal to, že mě to velmi mrzí a že už by sem neudělal takovou...Něco špatnýho. Už bych si to musel pořádně rozmyslet. Na tu půjčku a nebo co si chci vzít, abychom věděl, že mám na to. A ne takhle. A když člověk už na to nemá, tak zavolá, do té banky. Dát dopředu vědět alespoň na tři měsíce, aby to odložili. No a potom to zase řešit dál. Aby si dávali lidí na tohleto pozor.

Tak já si myslím, že je super, že si z toho vzal takhle ponaučení a teď už na to takhle myslíš.

Jo na to člověk myslí, protože je zadržený. Hej, jak má člověk potom rodinu, tak to potom jede všecko na ně, no a toto nechci. Jak bude potom člověk starší, už to potom bude horší.

Myslím, že je super, že na to teď takhle myslíš a snaží se z toho nějak...

Jsem se z toho velmi poučil, no to prostě taky jsou lidi, který jsou založený a oni mi taky říkali v práci, že některý to mají horší, že jim sebere majetek a takhle.

A strhávají ti to teda z té mzdy, tu exekuci?

No ještě ne.

Ještě ne?

Ještě ne. Já si to musím dát teď to Milostivé léto, co bude, tak to musím tam zajít, napsat jim, zavolat a chtěl bysem se s nimi dohodnout na těch splátkách. Chci jim vyhovět s tím, že by sem byl čistý.

To by bylo super. Tak já ti ještě jednou moc děkuji, že sis na mě udělal čas a byl ochotný se mnou ten rozhovor udělat!

Nemáš zač.

PŘEPIS ROZHOVORU Č. 9

Máš ještě nějaké otázky? Můžu začít?

Můžeš začít.

Dobře, nejdřív bych se tě chtěla zeptat, jak by ses popsala.

No, tak já bych začala určitě, že není správný mít exekuce. Není správný, protože jakmile se do toho člověk dostane, tak horko těžko se z toho pak postaví nějak na vlastní nohy, protože jestli nastoupí do práce, nebo ačkoliv stane se pěstounem, prostě možností, kde je výdělek, tak nemá dostatek financí na to, aby se sám uživil.

To určitě, je pak těžké se z toho dostat.

Fakticky dost těžký a krutý se z toho dostat.

Kolik ti je let?

Třicet pět.

Třicet pět. Může se zeptat, kolik ti bylo, když jsi dostala první exekuci? A případně co považuješ za důvod, proč se to tak stalo?

No, tak moje první exekuce asi byla, když mi bylo sedmnáct.

V sedmnácti?

V sedmnácti a to většinou za dopravní podniky.

Dopravní podniky, těmi to začalo?

Jo. a to jenom protože moje máma nás vychovala sama. Otec byl věčně věků ve výkonu trestu. Ona, nevím tenkrát jak se to počítalo, nebo bralo, nebo kolik musela dosáhnout na životní minimum, takže měla tak sotva na, aby nás uživila a na nájem. A na další prostředky už na to neměla. A když nás poučovala, že nemáme jezdit MHD. Jo, tak jako děti jsme to prostě nějak zanedbali, no. A v osmnácti jsem je oficiálně dostala exekuce.

Máš přehled, kolik máš teď momentálně exekucí?

Pfff. Nemám. Ale myslím si, ze svý zkušenosti, co mi říkali na finančáku, na úřadu práce, tak už moc ne.

Povedlo se ti během toho milostivého léta nějakých exekucí zbavit?

Jo.

Případně kolika?

Mezi tím, než nastalo milostivý léto, tak mi strhávali z platu od roku dva tisíce čtrnáct takže jsem splatila víc, než měla a největší exekuce, která na mně stála, tak to byla dvě stě tisíc a na to jsem použila a prakticky využila pak to milostivý léto.

A to bylo za co, těch dvě stě tisíc?

To bylo za to, že jsem měla dluh na státním bytě. To byl městskéj dluh, teda státní.

Jako nájem?

Nájem. A ten nájem vznikl z důvodu toho, že jsem měla už prakticky dvě děti. Tenkrát byl rodičovská příspěvek sedm tisíc šest set,-. Nic jinýho jsem nepobírala. Život jsem moc dobrej neměla. Nikdo mi pomáhat nechtěl. A nevěděla jsem, jestli mám nejdřív zaplatit nájem, jestli nakoupit pleny, sunary dvoum dětem a tak dále. Tak jsem tam nechala dluh asi čtyřicet pět tisíc. Odevzdala jsem byt, a tak to vzniklo.

To je šílený.

Osud, no.

Co vnímáš jako pozitivní a negativní na Milostivým létě?

Že nejdou udělat, takhle tak jako pozitivní vidím to, že to je dobrá věc pro lidi, co maj exekuce. A druhá věc je to, že nemůžeme využít milostivý léto i na ty menší exekuce.

Na ty soukromý?

Na ty soukromý. Že jsou prostě rozdělený ve dvou částí, kde můžeš a kde nemůžeš.

A napadá tě nějaké opatření, jak by šlo přimět ty soukromníky, aby poskytl něco jako Milostivé léto?

Vůbec nevím. Nic mě nenapadá.

Stála bys o to, aby bylo další Milostivé léto?

Určitě, rozhodně jo.

Využila bys ho?

Využila bych ho, určitě. Pokavaď by to bylo jako tohle a mohla bych třeba něco splatit, tak bez váhy, bez zaváhání bych to hned využila.

Tak snad ještě nějaké bude.

To doufejme, no.

Pak bych se tě ráda zeptala, v jakém si vyrůstala prostředí, když jsi byla malá?

Tak, já ti to řeknu nějak tak. Moje rodiče pocházejí ze Slovenska, ale my jsme se narodily jako děti tady. A vyrůstala jsem v prostředí dobrým. Sice jsem vyrůstala bez táty.

Protože by ve vězení?

Protože byl ve výkonu trestu. Vychovala nás naše máma. Sama. Ale můžu ti říct, že ta nám hradila mámu i tátu. Že bych to klidně vrátila zpět. Ale bohužel vrátit nejde. *(smích)*

To by bylo dobré moc vrátit nějaké věci zpět. (smích) Myslíš si, že třeba to, v jakém prostředí jsi vyrůstala, má na tebe nějaký vliv momentálně?

No, takže já jsem do svých 18 let vyrůstala na jedné adrese. Jo a já si myslím, že ne.

Myslíš, že to na tebe nemá vliv?

Ne, protože bydlím akorát pár bloků od domova.

Kolik si myslíš, že lidí v těch vyloučených lokalitách, má exekuce?

Strašně. Moc. Strašně moc. To se nedá možná ani spočítat. Prostě nevím, strašně moc. Každý má exekuce. A můžu ti to hned z odůvodnit, je to z toho důvodu, že je normálně na plnej úvazek někde na fabrice neuvidíš. Proč? Protože se bojí, že jim všechno sebere exekuce.

Takže myslíš, že to je ten důvod?

I to je ten důvod, proč nechtěj pracovat. Většinou pracujou načerno a tak dále. Ve výkopech a tak dále.

Potom tu mám, jak bys popsala finanční gramotnost? Nějak svýma slovy.

Finanční gramotnost?

Stačí úplně jednoduše.

Já nevím, tak já беру finanční gramotnost úplně... prostě... já nevím, já třeba tomu nazývám jinak.

A jak to, když tak nazýváš?

No nevím, já třeba si řeknu, že si já. Nevím, jak bych to měla vysvětlit teď.

Jo, tak nemusíš. To není nutné.

Nevím.

Měli jste ve škole někdy nějaký předmět o té finanční gramotnosti, nebo o penězích obecně?

No, měli jsme přednášky, jakože jak nakládat, jak spořit, co s nima dělat.

Ve škole?

Ve škole, ano. To si ještě pamatuju.

A myslíš si, že ti to k něčemu bylo ty přednášky?

No já nevím. Já, když se nad tím... možná až teď. Až teď, že prostě taky jsem žila s těma exekucemi. Nedostávala jsem veškerý příjmy, který jsem měla. Brali mi víc, třeba třetinu z platu. Jo, prostě. Věděla jsem, ale že musím prostě z těch peněz umět hospodařit. Zaplatit nájem, plyn, energie. Uživít rodinu. Byla jsem ráda, že prostě Honza chodí do práce. Přináší ten plat, že ten plat mu zůstává, ale furt to nějak nebylo ono. Jo, ale úplněj rozum, abych ti

pravdu řekla, že ne teď jak to ale už je to delší dobu si dávám větší pozor. Že prostě vím, že ty finance jsou potřeba. Že musím přemýšlet, abych měla. Ale učili jsme se o tom.

Takže jsi nějaký teoretický „informace“ o tom získala, ale v tu dobu ti to ještě nedocházelo?

Ne, jako no. Já si myslím, možná že docházelo, ale jenomže jsme na to neměli dost finančních prostředků. Takže prakticky ne že bysme se tím nezabývali, abysme si to nějak třeba o tom neřekli, ale prostě to, ty finance furt co jsme řešili, tak jich bylo málo a málo.

Takže jste věděli, jak s nimi zacházet...

Ano, ale prostě to nešlo. Protože jsem si řekla, že když nezaplatíš něco, tak pak musíš druhý měsíc něco zaplatit za dva měsíce potom zaplatit dva měsíce a už ti nezbyde z toho nic. A když jsi zaplatila a trochu si se nějak dala dohromady, vždycky ti do toho přišlo něco jinýho.

Nějaký nečekaný výdaje.

Nečekaný výdaje, takže prakticky. Nevím, já říkám tak, ten, kdo nemá školu, jo a pobírá, nebo chodí do práce nebo tohle, takže se jen tak na nohy nepostaví.

Myslíš, že to je hodně daný tím vzděláním?

Je to hodně. Hodně moc je, protože jak má člověk jenom základní školu, tak prostě buď budeš uklízečka, nebo někde v fabrice a x let bude trvat, než tě třeba povýší, jo, ale taky možná ne. A ty platy dneska, na dnešní dobu, co je ta dražota se určitě s tím na nohy nepostavíš. A my nemáme výhodu v tom, že si nemůžeme vzít hypotéku, ale musíme celý život platit nájem. A někdo platí jenom oprav fond.

Ten fond oprav.

Jo, a to je ten rozdíl. Že prostě nevzdělaný lidi budou prostě žít celý život, jak žijou. Někdo si to třeba nedokáže přiznat. Já se teď za to stydím, ale co. Musím žít dál.

Myslíš, že se stalo v tvém životě něco konkrétního, co mělo vliv na to, že máš teď exekuce?

No, máma. Protože já jsem měla dost velkou šanci studovat. Dokonce jsem v té škole i byla, a se svojí hloupostí jsem se nechala vyhodit.

Kvůli čemu?

Kvůli tomu, myslela jsem si, že tu školu nepotřebuju. A i když nás naše máma vychovala sama, tak že chtěla, aby z nás něco bylo. Já jsem ji tenkrát neposlechla. A nechala jsem se ovlivnit druhými. Takže tuto.

Faktory, jsi už vlastně řekla. Že si myslíš, že to ovlivnila hodně ta máma.

Jo.

Co si myslíš, že by ti tehdy pomohlo?

Nevím, mě možná, osvobodil Honza. Prakticky od všeho, co jsem prakticky zažila. Mě ho asi seslal Bůh, aby mě osvobodil, nebo já nevím, já to takhle cejtim, I když třeba jsem začala brzo,

nebo todle, ale třeba jsem v tu chvíli neměla jiný východisko, že mi ho seslal On, nebo já nevím no a dneska jsme spolu 20 let.

To je hezký.

Možná to je a dneska to je kamarád, přítel. Ono se říká všechno dohromady. Mně, když je nejhůř já řeknu jemu, jemu, když je nejhůř, tak to řekne mě a nikdo to nemusí vědět. Ani děti, protože si to řekneme všechno.

Už jsi také říkala, že teď už máš nějaké opatření, aby ses znovu nedostala do těch exekucí.

Mám. Hlídám si to. Třeba teď mi chodí na email, nějaký půjčky. Já rovnou odepisuju, že nemám vůbec zájem a ať mě vůbec nekontaktují, nebo je nahlásím. Hlavně to vysvětluju dětem. Ať vystudujou, ať si vezmou hypotéku, ať si koupí svoje. Založí si, prostě to, co potřebujou a je to. Ať se nedostanou do dluhů, jako já. To je nejlepší takhle.

Co bys ještě doporučila ostatním, aby se nedostali do exekucí? Už jsi zmínila to vzdělání.

Všem, kdo má možnost, ať se začnou vzdělávat. Těm, co mají exekuce, ať se nebojí, že jim budou strhávat víc, než mají. Ať nastoupí do zaměstnání. Vždycky se dá s tou účetní domluvit. Pokaždě maj rozum. To už není jako předtím, že ti nechávali třetinu a tři třetiny ti odebírali. Teď to je obráceně jo a oni to pocítí, jak jim jednou přijde od jednoho exekutora papír, že jedna exekuce je splacená. A budou za to rádi.

To musí být strašná úleva.

To já jsem to zažila a můžu ti říct, že jsem byla šťastná. Jako kdybych vyhrála v loterii. To je osvobození.

To věřím.

To bych všem doporučila, kdo má děti, ať pošlou ty děti studovat. Rodiče pokaždě maj exekuce, ať nastoupí do zaměstnání. Tohle bych všem doporučila. Protože ono se říká bez práce nejsou koláče a na úřadě jim nedaj to co práce. Ten plat je velkej rozdíl.

Chtěla bys ještě něco dodat, nebo na něco se zeptat?

Mě už nic nenapadá. Já jsem se i vyzpovídala, je mi i trošku líp, hele a pokaždě máš nějakou otázku ty, tak já ti ráda odpovím.

Za mě už to je asi všechno. Děkuju moc.

Já ti děkuju.